

Svět outdooru

VYBAVENÍ, CESTY, EXPEDICE, OSOBNOSTI

3/2014

Přežít

Když je všechno špatně
Hranice lidských možností

Pavol
Barabáš

Rozhovor o úctě k Zemi
Filmy o svobodě

**NYNÍ AKČNÍ NABÍDKA
DO KONCE ROKU 2014 ZDARMA***

Staňte se členy rakouského alpského svazu
a získáte 50 % slevy na chatách
a celoroční pojištění zdarma!

alpenverein

oeav.cz

Proč si zařídit Alpenverein?

- celosvětové a celoroční pojištění léčebných výloh, záchranných akcí
- 50% slevy na alpských chatách (členský poplatek se tak brzo vrátí)
- on-line vyřízení členství, řada kontaktních míst po celé ČR
- slevy na nákupy v ČR i Rakousku
- děti **ZDARMA** v rámci rodiny
- časopis **Svět outdooru ZDARMA**

www.oeav.cz

Členství v Alpenvereinu se zkrátka vyplatí!

*Akce pro všechny, kteří nikdy nebyli členy Alpenvereinu – registrujte se jako nový člen a můžete využívat výhodné členství a s ním spojené pojištění až do 31.1.2016! Za podzimní měsíce nic neplatíte! Více o členství v Alpenvereinu a přihlášku najdete na www.oeav.cz

QR přihláška

Obsah

- 1** Foto na obálce:
Hazen Audel v seriálu Život v kmeni
(foto National Geographic Channels)

CESTY

- 8** Ztracen na Jamajce (Přežití)
10 Ubití od strelly (Bouřka na feratě)
12 Lední medvěd a kulovnice
13 Lavina nad Zeleným plesem
14 Přežít svou smrt (Příběhy přežití)
16 Větrné peklo na Aljašce
22 Nejdelší stín Atlantiku (Tenerife)
24 150 let zimního turismu (Švýcarsko)
28 Cestovatelské novinky
52 Dobrodruzi s posláním
(Zpověď českého misionáře)
79 Život v kmeni (Hazen Audel)

OSOBNOSTI

- 30** Filmy o svobodě
(Pavol Barabáš)
36 Rozhovor o objevování
(Jaromír Štětina)
44 Držitelé koruny Himálaje
(Radek Jaroš a horolezecké legendy)

HORY A BEZPEČNOST

- 18** Hranice lidských možností
(Přežití nejen v divočině)
42 Smrtelný bivač
(Nehoda v Alpách)

EXPEDICE

- 40** Extrémní závody
(Adventure Race ve Walesu)
46 Sněžný leopard (Zoltán Pál)
50 Broad Peak (Libor Uher)

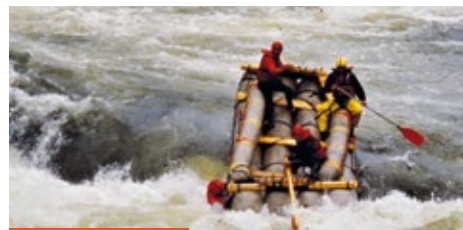
VYBAVENÍ

- 7** Strípky
56 Nezůstat bez štávy
(Dobíjení v outdooru)
60 Držet správný směr
(Co potřebujete vědět o buzole)

RECENZE

- 64** Silva **Ranger SL** (buzola)
Deuter **Schelter II** (bivakovací vak)
66 Asolo **Shiraz GV** (boty)
Prabos **Fox GTX** (boty)
Pinguin **Gaiters** (návleky)
68 Led Lenser **Neo** (čelovka)
Beal **Ellipse** (úvazek)
Cat **B100** (telefon)
70 Singing Rock **Mystic** (lano)
Petzl **Summit Evo** (cepín)
Julbo **Montebianco Cameleon** (brýle)
72 Jetboil **Joule** (vaříč)
NanoConcept **Nano** (impregnace)
Marmot **Trestles 23** (spacák)
74 Osprey **Talon 22** (batoh)
Camelbak **BFM** (batoh)
Direct Alpine **Highlander** (bunda)
76 The North Face **Verto Micro** (bunda)
Adidas **Terrex Korum** (bunda)
Warmpeace **Keswick** (bunda)

Vybrali jsme

OSOBNOSTI

- 36** Jaromír Štětina (Rozhovor o objevování)

EXPEDICE

- 46** Sněžný leopard (Zoltán Pál)

VYBAVENÍ

- 60** Buzola (Co o ní vědět)

TÉMA PŘEŽITÍ: KDYŽ JE VŠECHNO ŠPATNĚ

- 8** Ztracen na Jamajce
10 Ubití od strelly
13 Lavina nad Zeleným plesem
14 Přežít svou smrt
16 Větrné peklo na Aljašce
18 Hranice lidských možností

Vychytané akce

Co nesmíte minout

Stovka Podkrkonošim (17.–18. 10. 2014, Dolní Brusnice) – Akci můžeme chápat jako dálkový pochod či ultratrailový běh. Mimo jiné si klade za cíl ukázat účastníkům krásy Podkrkonoší, jeho rozmanitost a přesvědčit je, že ač to nejsou hory, o rovinu se určitě nejedná. Trasa měří přibližně 104 km a celkové převýšení je asi 3000 m. www.Stovka.Podkrkonosi.eu

Zamykání Doubravy (18. 10. 2014, Pařížov) – Zábavné splutí východočeské Doubravy každý rok přiláká několik stovek vodáků. Z přehrady se vypouští 9 kubíků v rozmezí od 11 do 13 hodin, tedy dost času na jedno splutí. www.Skaut-Ronov.wz.cz

Rio Botičo (19. 10. 2014, Hostivařská přehrada, Praha) – Tradiční vodácké splutí pro Pražáky pořádá OVT Kotva Braník. Industriální vodácký zážitek si užijí i začátečníci, protože obtížnost je pouze ZW-WW I. Těšit se můžete i na proplutí stovky metrů dlouhého tunelu na Výtoni. www.HydroMagazin.cz

Festival bollywoodského filmu (22.–26. 10. 2014, kina Lucerna a Světozor, Praha) – Festival bollywoodského filmu se snaží přinášet do Prahy pořádnou porci filmů indické produkce. Vyrazte se pobavit a vzdělat zároven! www.bollywood.cz

Uzavření chodníků ve Vysokých Tatrách (31. 10. 2014, Slovensko) – Tatranské chodníky jsou každoročně pro veřejnost otevřeny od poloviny června do konce října. Pak do Tater směřují už jen horolezci organizovaní pod James, ČHS, Alpenverein nebo jiným spolkem.

Snow film fest (listopad a prosinec 2014, 200 měst v ČR a na Slovensku) – Celovečerní pásmo špičkových filmů o extrémním lyžování, zimním lezení, snowboardingu, snowkitingu a dalších zimních radovánkách. www.SnowFilm.cz

Cestovatelský a outdoorový festival Obzory (1.–2. 11. 2014, Filozofická fakulta UK v Praze) – Největší cestovatelská a outdoorová událost roku: 6 sálů a 3 rozlehlé chodby s doprovodným programem, cestovatelské a outdoorové přednášky, premiéra Snow film festu, ukázka filmů z filmového festivalu Expediční kamera a v neposlední řadě outdoorové, cestovatelské, kreativní, kulinářské, hudební a fotografické workshopy. www.pohora.cz/obzory

Sport Life (6.–9. 11. 2014, Brno) – Nejvýznamnější outdoorový veletrh v Česku tradičně proběhne paralelně s dalším příbuzným veletrhem Caravaning Brno. Na brněnské výstaviště se po krátké pauze vrací cyklistika, která bude letos prezentovaná v rámci Sport Life. www.bw.cz/Sport-Life

Kolem světa a MFOF v Brně (8.–9. 11. 2014, Kongresové centrum BVV) Navštivte dva festivaly na jednom místě! Festival Kolem světa nabízí jedinečnou příležitost osobního setkání se zkušenými cestovateli. V rámci nabitého programu mohou návštěvníci shlédnout komentované projekce českých cestovatelů a fotografií s tématy z celého světa. Mezinárodní festival outdoorových filmů je naopak putovní soutěžní přehlídkou snímků, zaměřených na sporty i život s outdoorovou tematikou, na filmy dobrodružné, extrémní, adrenalinové, ale také cestopisné. www.livingstone.cz

Festival Obzory

o cestování a aktivitách v přírodě láká na ty nejzajímavější hosty a pestrý program

Aktivní outdooroví sportovci, horolezci, zkušení i méně zkušení cestovatelé, ale i pasivnější diváci, kteří se jen rádi podívají nad zážitky jiných. Ti všichni se sejdou na jednom z největších festivalů v ČR o cestování a aktivitách v přírodě. Festival OBZORY se uskuteční 1. a 2. listopadu na pražské Filozofické fakultě Karlovy univerzity a má ty nejlepší předpoklady stát se opravdu výjimečnou akcí.

Na co se můžete těšit?

„Jedná se o velkolepou konferenci s výměnou zkušeností a rad specializovaných odborníků,“ vysvětluje s úsměvem manažerka festivalu Kateřina Hlavová. Návštěvníci se podle ní mohou těšit na opravdu pestrý program, v němž nebudou chybět prezentace předních českých cestovatelů a outdoorových sportovců, interaktivní workshopy s předáváním horolezeckého know-how nebo kurzy vaření, hudby a tance z exotických zemí.

„Mezi hosty budou čeští horolezci Marek Holeček či Honza Trávníček, přední český kajakář Jakub „Kajman“ Šedivý, skvělá highlinerka Anča Kuchařová nebo horský vůdce Jan Bednařík. Z cestovatelů jsme pak pozvali třeba Martina Mykisku, Lenku Klicperovou, Davida Švejnu nebo motorkářku Dominiku Gawliczkovou, běžce ultramaratonů Ivanku Pilařovou, Honzu Zemaníka nebo Dana Orálka,“ vypočítává Kateřina a dodává, že to je jen zlomek celého programu.

Workshopy všeho druhu

Hosté se také naučí, jak se vybavit do přírody podle náročnosti výletu a jak si správně připravit cestovní lékárničku, seznámí se s nejnovějšími trendy techniky a s vybavením do přírody a také získají užitečné rady o pocení v přírodě v náročných klimatických podmínkách. Lákadlem bude i možnost vyzkoušet nepálskou, libanonskou či dokonce hmyzí kuchyni.

Vendulka Pánková, Miss Orient 2006, nechá nakouknout pod pokličku orientálního a bollywoodského tance, který si dívky mohou během festivalu vyzkoušet. Pokud máte rádi dynamičtější pojetí pohybů do rytmu hudby, Tereza Kerle pro vás připravila kurz afrického tance. Sobotní večer zakončí afrokubánská kapela Marimba Mama.

➤ Na festival Obzory dorazí i Dominika Gawliczková.

INFOBOX

- 1. a 2. listopadu FF UK
- 6 sálů a 3 rozlehlé chodby s doprovodným programem
- top cestovatelské a outdoorové přednášky
- premiéra Snow film festu a ukázka z Expediční kamery
- workshopy: outdoorové, cestovatelské, kreativní, kulinařské, hudební, fotografické, o tréninku a výživě
- výstavy fotografií
- prodej outdoorového vybavení, kulinařských dobrot, šperků a exotických zajímavostí

Velkou výhodou je, že se na celou akci můžete vydat i s dětmi. „Během festivalu bude k dispozici celodenní hlídání dětí, navíc s bohatým programem, který zajistí Wontanara a National Geographic Channel,“ vysvětluje Kateřina.

Celým festivalem bude provázet Pavel Sladký, svérázný moderátor z Českého rozhlasu, kterého můžete znát například z cestovatelského magazínu Casablanca na Radiu Wave.

Doprovodný program

Pokud si najdete chvíli v nabitém programu v šesti sálech, můžete se porozhlédnout po chodbách, kde budou rozmístěny stánky s outdoorovým vybavením, kulinařskými dobrotami z celého světa, knihami, šperky a kořením. To vše bude k zakoupení za zvýhodněné festivalové ceny. Navíc o přestávkách proběhnou taneční a hudební představení.

„Zkrátka věříme, že si každý dobrodruh i cestovatel najde svůj "obzor", kde mu bude fajn. Přijďte v hojném počtu, ať vytvoříme parádní atmosféru,“ zve Kateřina Hlavová a celý organizátorský tým.

TIP: Podrobný program najdete na www.FestivalObzory.cz.

HAGLÖFS SLAVÍ 100 LET

VYHRAJTE
„SEA KAYAK TOUR DO ŠVÉDSKA“
10.–14. 6. 2015

**50 nejrychlejších navíc získá batoh
Haglöfs GIRA**

Soutěž probíhá v síti obchodů

 ROCK POINT
OUTDOOR EXPERT

rockpoint.cz

Do smrti dobrý! Odlišný smysl slov

Téma „Přežití“, které je obsahem tohoto čísla Světa outdooru, má blízko k umění rozdělat oheň třením dřev. Snad ve všech příručkách o přežití najdete návod jak rozdělat oheň pomocí luku, vřetena, prkénka a želvy. Ale i když je návod správný, jen málokdo se podle příručky naučí oheň rozdělat. Slova se totiž dají chápat různě.

Britské jednotky SAS mají dobré jméno. V příručce „Jak přežít“, vydané u nás v roce 1999, vysvětluje autor John Wiseman, že znalosti pro přežití získal jako voják a později instruktor této elitní jednotky. Rozdělování ohně pomocí luku popisuje takto: „... otáčejte hůlkou taháním luku tam a zpět. Přitlačte a tahejte, jak nejrychleji můžete. Pokud budete mít úspěch, dostane se hrot hůlky, žhnoucí jako cigareta, k troudu a ten, pokud do něj lehce zafoukáte, vzplane.“

Rozdělat jsem oheň třením dřev pomocí luku mnohokrát, ale nikdy jsem neviděl a ani nikdy neslyšel o hrotu hůlky žhnoucí jako cigareta. Při otáčení vřetena vzniká třením horká dřevěná drť, která padá na hromádku pod zářezem prkénka. Když přitlačíte a teplota padající drtě překročí zápalnou teplotu, začne hromádka doutnat. Ale nikde nenajdete žhnoucí hrot vřetena. Oba s Johnem jistě známe stejný návod, ale každý jsme ho pochopili jinak. Rád bych napsal, že pan instruktor říká nesmysly. Jenže dobře vím, jak ošidné je tvrdit, že něco nejde. Třeba namakaný voják vřeteno opravdu rozžhavit může, třeba smysl nepochopil překladatel: „Do smrti dobrý, John Wiseman!“

Usmírovací rčení chápeme tak, že vše je zapomenuto, že mezi mnou a Johnem je čistý stůl. Je pravda, že ve smyslu přežít může mít i opačný význam. Že když budu chtít v nouzi rozdělat oheň, budou mi ty rady dobré spíš jako poslední pomazání. Jako přirovnání, jak dlouho budu ten oheň rozdělat: „Do smrti dobrý!“

Zpět k tomu, proč je těžké poprvé rozdělat oheň, přestože návod i pomůcky jsou v pořádku. Chápání smyslu slov může být odlišné, ale hlavní je stav mysli. Problém je, že málokdo si zpočátku dost věří. Doporučuje se přítomnost někoho, kdo oheň rozdělat umí, protože potřebná jistota přijde snáz. Právě nejistota je zrádný faktor, který podvědomě brání makat dostatečně dlouho, aby začala doutnat jiskra.

Podobné je to s přežitím v extrémních situacích, kdy musíte tvrdě makat na hraně smrti, v lepším případě na hraně problémů. Nesmíte ztratit jistotu, že jiskra naděje pořád doutná. Bez té víry nejen nerozděláte oheň, ale nebudete dost uputní, abyste se zachránili. Sedněte si, rozmyslete nejlepší postup v dané situaci a za žádných okolností to nevzdávejte. Jako bonus si nakonec budete moci rčení vychutnat v jeho třetím a nejužasnějším smyslu. Až ze všeho budete venku a mezi vámi a smrtí bude čistý stůl, můžete jí smířlivě říct: „DO SMRTI DOBRÝ!“

Jiří Červinka

šéfredaktor Světa outdooru

Střípky z outdooru

Nový zimní web TuleníPasy.cz

Nový web pod vedením Jana „Paliče“ Paly si klade za cíl komplexně mapovat problematiku pohybu v sněhem a ledem pokrytých horách od Česka po Himálaj. Hlavními tématy jsou skialpinismus a freeride, ale nebude zapomenuto ani na snowboard, splitboard a sněžnice. Tematicky články pojímají vše od vybavení až po techniky a bezpečnost pohybu v neledovcových a ledovcových horách včetně oblastí s možným pádem lavin. Nebudou chybět reportáže z výletů a expedic, tipy na skialpinistické závody, průvodce a recenze vybavení.

Hrdě, tvrdě, mazaně!

Kdo nikdy nelezl v českých pískovcových městech, zřejmě neví, která bije. Ti, co sem ale rádi a často jezdili (nebo jezdí), vědí, že výše zmíněné heslo je pískářům známé už skoro 100 let. Od letošního roku navíc nejde jen o heslo, ale také o název nové knihy o tuzemském pískovcovém lezení. Na 400 stranách se mluví nejen o oblastech jako Skalák, Příhrazy, Sušky nebo Drábské světničky, ale také o osobnostech, které zde působily: Radan Kuchař, Oldřich Kopal, Vladimír Haleš, Bohumil Svatoš, Petr Prachtel, Jaroslav Richtr, Joska Rakoncaj, Vladimír Sochor a Petr „Špek“ Slanina.

TIP: Knihu Hrdě, tvrdě, mazaně! mají skladem v mapkupectví Kiwi.

Nová ferata v Jizerských horách

Kontroverzní zajištěná cesta na Kočičí kameny nedaleko chaty Hubertka v Jizerských horách byla oficiálně otevřena 13. září, v provozu je ovšem už od poloviny srpna. Nápad i realizaci obstarala obec Bílý potok, která si od jejího provozu slibuje zvýšení návštěvnosti regionu. Ferata zasahuje do několika lezeckých cest a donedávna využívala vrcholové knihy, umístěné Českým horolezeckým svazem za účelem archivace horolezeckých výstupů (nikoli výstupů zajištěnou cestou). Oteření via ferraty na Kočičí kameny opět rozproudilo diskusi na téma smíření dvou znesvářených táborů: lezců a feratistů.

Smutný týden pro ski-alpinisty z celého světa

Expedice Double8 ve složení Benedikt Boehm, Sebastian Haag a Andrea Zambaldi si kladla za cíl výstup a následné slyžování dvou osmitisícových vrcholů Šiša Pangma a Čo Oju za sedm dnů. K Boehmovi se navíc ve vrcholový den připojil Ueli Steck s plánem vystoupat na vrchol z BC a udělat rychlostní rekord výstupu na Šiša Pangmu. Celkem čtyřčlenný tým se setkal v C3 (7100 m), odkud pokračovali všichni společně. 23. 9. v 6.55 nepálského času byli Sebastian s Andreasem strženi lavinou, ve které zůstali uvězněni pod masou sněhu v terénu, kde jim ostatní členové expedice bohužel nemohli pomoci.

Ve stejném týdnu pod lavinou v Patagonii zahynul jeden z nejlepších extrémních lyžařů současnosti Andreas Fransson se svým parťákem J. P. Auclairrem.

Podzimní vodácké akce

Podzim již tradičně patří mezi vodácké nabitě měsíce, tedy alespoň co se Česka týká. Koná se totiž řada pravidelných splutí, jako jsou třeba Zamykání Doubravy 19. října nebo pražské Rio Botičo o den později. Tipy na vodácké akce a reportáže z nich hledejte na www.HydroMagazin.cz.

Ztracen v pralese

Přežití

Téma čísla: Když je všechno špatně

Téma Přežití přináší příklady, jak se i člověk z bezpečné Evropy může dostat do vážných nesnází. V rámci tématu dále najdete přehled legendárních příběhů přežití i články o tom, jak extrémním podmínkám čelit, a hlavně předcházet. A také texty o kvalitním vybavení, které v boji o přežití může pomoci.

Bloudění na Jamajce

Delší čas jsem pracoval v Kanadě a potřeboval už nutně oddech, když jsem objevil levné letenky na Jamajku. Představa nicnedělání není nic pro mě, takže jsem si naplánoval zhruba 200 km po svých včetně cesty pralesem.

Nechal jsem se trochu inspirovat Kerouackem. Trasu Port Royal – Kingston – Blue Mountain Peak (nejvyšší vrchol Jamajky 2256 m) – Nine Mile (místo, kde se narodil Bob Marley) – Montego Bay jsem chtěl za 23 dní urazit z větší části pěšky. Nejvíce jsem se těšil do pralesa, který obklopuje Blue Mountain Peak...

Cesta k vrcholu Blue Mountain Peak

Do pralesa mířím třetí den cesty, ačkoliv se mi chlapík, který mě ubytoval, snažil cestu rozmluvit. Nakonec mi vnučil aspoň mačetu. Vzpomínám na něj, když prvních osm hodin cesty trávím prosekáváním husté vegetace. Doslova každý krok je doprovázen seknutím mačety. Něco mi říká, že to možná nebyl dobrý nápad.

Třetí den mi začíná docházet, že jsem se ztratil. Zásoba jídla došla, a navíc jsem při jednom

z pádů ztratil mačetu. Nic moc. Instinktivně mířím k hučící řídce, která by mě měla dovést zpět do civilizace a také by u ní mohla být řidší vegetace.

Ze začátku to jde opravdu líp, ale pak se mi do cesty staví jez. Vyrábím z věcí jakýsi plovák a jez překonávám, jenže proud je silnější, než se zdálo. Plovák plave dál a padá vodopádem do pěti-metrové hloubky. Zpět už mě jez nepouští a břehy jsou moc prudké. Musím skočit! Ten chlapík s mačetou měl pravdu, když se smíchem říkal: „Tvůj život nebude mít dlouhého trvání“.

Odted' už jen problémy

Dopad je nepovedený, o jeden z kamenů na dně mám rozflákaný loket. Dobrá zpráva je, že mám zase svoje věci. Špatná, že mě čeká další vodopád, tentokrát desetimetrový! Rezignovaně házím věci a skáču za nimi. Vtipné je, že nemám rád ani výšky, ani vodu. Po zápase s druhým vodopádem usínám mátožně na břehu a jsem ve stavu mezi sněním a halucinacemi. Po návratu do reality omotávám kolem krvácejícího loktu kus nějakého listu. Následující tři hodiny sedím na kameni a přemýšlím, co dál. Volím cestu korytem, protože bez mačety to džunglí půjde jen těžko. Po hodině cesty hledám útočiště k přespaní, protože se začíná stmívat, a třetí den končím opět v džungli a v houpací síti.

Zhruba v půlce dalšího dne opouštím koryto řeky, protože břehy se zdají prostupnější. Za nepochopitelných okolností se ocitám na úzké skalní římsce a nemůžu ani dopředu, ani dozadu. Jediná šance jak pokračovat dál spočívá v balancování na římsce s přidržováním se kořenů a lián. To není možné se ztáží. Vyhazuju téměř všechno vlhké teplé oblečení a přidávám k tomu i notebook. Extrémní gymnastika trvá asi půl hodiny, ale konečně jsem z toho venku. Na konci dne jsem úplně vyčerpaný a opět vážu hamaku mezi dva stromy. Navíc si uvědomuju, že mluvím sám se sebou, asi mi začíná šplouchat na maják.

Horečka, housenky a halucinace

Ráno mám neskutečný hlad, zoufale trhám jednu z lián, loupu kůru a snažím se ji sníst. Po chvíli žvýkání mě neskutečně začne pálit huba, takže raději všechno vyplivnu. Následující tři dny se podobají jako vejce vejci, neustále jdu po skalnatém břehu pokrytém liánami. Na konci dne vždycky sejdu k řece, abych doplnil vodu. Jedinou změnou je, že šestý den dostávám horečku. V těchto dnech si opakovaně říkám, jestli by nebylo lepší hodit si liánu kolem krku.

„v ráně na lokti vidím několik hemžících se housenek

Sedmý den se na mě přeci jen usměje štěstí, protože slyším hudbu a vidím světla. Pln naděje zjišťuju, že se znovu jedná o pouhé halucinace. Po chvíli krize se zklamání pokračuju dál, než mi sesuv půdy zablokuje cestu a já musím obcházet obrovskou horu tvořenou zeminou a stromy. Na konci dne mžourám očima na svůj poraněný loket, ve kterém vidím několik hemžících se housenek. Co nejšetrněji se je snažím odstranit a v mezích ránu prolívám alpu. Ráno vidím, že mi housenky v ráně vykoušaly další cestičky. Docela mě ten pohled děsí.

Vysypaný koš jako turistická značka

Osmý den odpoledne se dostávám opět k řece a vidím v ní odpadky. Modlím se, aby to nebyla další halucinace. Teprve když je držím v ruce, začnu věřit, že je civilizace nedaleko. Jdu po stopách odpadků a potkávám černocho se psem a s oslem. Přijde mi to jako příliš podivná kombinace a bojím se, že jsou to opět jen přeludy. Nejsou! Jenže žádná velká pomoci se nekoná. Mluví nesrozumitelnou řečí, dá mi vajíčkový sendvič a ukáže, kudy mám jít.

TIP: Dobré informace se neztratí, zkuste průvodce pro individuálního turistu Jamaica z edice Rough Guides v anglické verzi s 33 mapami a 335 stranami, najdete ho na www.MapyKiwi.cz.

Po dvou hodinách mi běží naproti chlap s mačetou. Mává jí nad hlavou, ječí a má ruku i nohu od krve. Nevím, jestli to je únavou nebo statečností, ale jen na něj zírám a čekám, co bude dál. Těsně přede mnou se zastaví a jako mávnutím proutku se mu na tváři rozlije úsměv. Kromě ukázání směru mi ale zase nijak nepomůže. Teprve za další hodinu přichází to, co jsem tolik hledal. Osmého dne večer konečně vidím skutečnou civilizaci v podobě domů.

Žádný „happy end“ se nekoná

Je neuvěřitelné, jak na mě všichni z vysoká kašlou. Mátožně se potloukám uličkami, když konečně zastavuje nějaké auto, vyskakuje z něj mladý kluk a vede mě do obchodu. Tam mi prodávají (nikoliv dávají!) sušenky a džus. Po chvíli volají policii a musím na výslech, kde se mi na prosbu o jídlo dostává odpověď: „Počkej, kámo!“ Až za dalších pět hodin, vyplněných otázkami typu: „Odkud jsi? Co tu děláš?“ se dostávám do nemocnice, kde trávím následující čtyři dny.

Po propuštění chci využít pozvání mladíka z auta k němu domů. Vracím se proto do vesnice, ve které jsem vyšel z pralesa, a zjišťuju, že se jmenuje Chelsea. Další škodolibý rozmar osudu, protože fandím Arsenalu. Ale pak se konečně dočkám uznání. Lidé na ulici mě poznávají a doslova mi líbají ruce. Gratulují mi se slovy, že loni se v džungli ztratili dva vojáci a ani pomoci vrtulníků je nenašli. Jó, vždycky jsem si myslel, že jsem superman, ale docenili to až tady na Jamajce.

Autor: Honza Haráč

Kmenový spolupracovník Světa outdooru. Převyprávěl příběh, který pro Svět outdooru poskytl jeho kamarád hledající v zahraničí kromě pracovních příležitostí také dobrodružství. Na Jamajce ho podle všeho našel až moc.

Ubiti od strely

Výstup na Triglav, při kterém se nám rozsvítilo

Třetí den našeho výletu v Julských Alpách se hezké počasí kazí. Ani dramaticky, ani prudce. Zatáhlo se, mraky visí asi ve dvou a půl tisíci metrech. Na vrchol Triglavu lezeme po hlavním hřebeni v husté mlze. Jako vždycky se nám trochu ježí chlupy na zádech, jak míváme kolem feratového lana rozmístěné pamětní desky s nápisy „ubiti od strely“ – zabiti bleskem – a pod tím vždycky seznam pěti nebo šesti jmen, tedy všech, co se zrovna lana drželi, když výboj udeřil.

Období prudkých bouřek, které v létě vznikají jakoby z ničeho téměř každý den, je dávno pryč a na konci září bývá i v Julských Alpách počasí spíše vyrovnané – což znamená, že současná mlha může nad horami vyrovnaně ležet další tři dny. Všechno tomu ostatně nasvědčuje: hustá mlha, občasná dešťová přeháňka a bezvětří. Na nějakou změnu počasí to nevypadá.

Na změnu počasí to nevypadá ani o dvě hodiny později, když začínáme sestupovat po klettersteigu. Prásk! Rána jak z děla. Zvedá se prudký vítr. Citelně se ochlazuje, dešťové kapky dopadají na bundy s novou razancí. Mlhou šlehne temně fialový záblesk. Prásk! Pak červený. Prásk! Zelený, fialový, bezbarvý. Prásk, prásk, prásk!

Za krycí clonou mlhy se nepostřehnutelně připlížila bouřka. Interval mezi bleskem a hromem je mizivý a úderů je stejně tolik, že netušíme, který hrom patří ke kterému blesku. Ochromeni zůstáváme stát. Blesk, prásk, prásk! Zůstat na místě nemůžeme. Když to jde, vyhýbáme se zafixovaným místům a natahujeme si ve skalách mimo cestu vlastní lano. Tempo sestupu se tím výrazně zpomaluje. Mlhu, která nás i nadále obklopuje, prosvětluje barevné spektrum záblesků doprovázené kanonádou. Už to ani nevnímáme. Atmosférická elektřina mi zježí mokré vlasy, jemně to zabzučí a v příštím okamžiku práskne. Není to tak, že by bouřkový mrak byl někde blízko. My jsme přímo v něm.

Po cestě i mimo ni se hrne voda. Začíná se stmívat. Všichni jsme mokří a unavení. Vyděšení? Už ani ne. Když nás to nezabilo v prvních pěti minutách, po třech hodinách se strach změnil na určitou otupělost.

Zajímavý – a nadějný – je fakt, že celou dobu nedošlo k jedinému přímému zásahu klettersteigu. Cvaknout se k lanu, či necvaknout? Na hamletovskou otázku neumíme odpovědět. Možná na ni ani odpověď není. A najednou jsem dole. Ferata skončila. Kolem mě už žádná hromosvody nejsou. Otáčím se zpátky ke stěně. Tak honem, kamarádi, ať to máme z krku! Z mlhy se vynořuje řada mých přátel, navlečená jako korálky na šňůře. Náhle všude kolem dlouze zapulzuje intenzivní oslnivé nazelenalé světlo. Po ocelovém traverzu sjíždí několik zelených hadů. Instinktivně zavírám oslepené oči. Ne ne! To se přece teď nemůže stát!

TIP: Nejen turistického průvodce od vydavatelství Freytag & Berndt pro Julské Alpy pořídíte v mapkupectví Kiwi.

☒ Výstup na vrchol Triglavu je jako chůze po hromosvodu.

„Au! Au! Au! Au!!!“ Zase je otevírám. Všichni stojí nebo visí ve stěně. Nikdo nespádá! „Žijete?!“ Ticho. „Hergot, tak žijete?“ křičím směrem vzhůru ke kamarádům. „Jo. Jo. Jo. Asi jo. Já nevím,“ ožívají se se zpožděním odpovědi.

Počítám je. Dvě chybí. „Tome?! Katko?“ Shazuju bágl. Zatímco ostatní spěšně a otřesení postupně opouštějí feratu, prodírám se proti nim po drátech zpátky nahoru. „Tome! Katko!“ Je mi na blití.

Nejsou tu. Na lanech nevisí. Dolů nespádlí. „Katko! Tome!!!“ Běžím dál. Neochotně obcházejím skalnatý útes. Bojím se, co najdu. Tom s Katkou... Jsou tu. Stojí mimo jakékoli nebezpečí daleko od všech lan a marně se snaží zapálit cigaretu.

„Kam letíš?“ diví se upřímně. „Vypadáš, jako bys potkal mrtvolu...“

O chvíli později stojíme všichni v šeru pod skálou. Nikomu se nic nestalo. Ani blbá popálenina. Všichni zásah popisují stejně, jako intenzivní brnění. Nevím, co to bylo. Snad indukce, vedlejší výboj, co já vím.

Otáčím se ještě jednou k feratě. Víně se jako černá linka po světlém vápenci a tentokrát na ní žádní zelení hadi nejsou. Kousek pod nástupem je ve skále pamětní deska. Čtu v šeru zašlá písmena. *Eva... zde ubila...* Málem jsem se rozesmál. Celý Triglav je posetý deskami, koho kde „ubila strela“ a mně by deset kamarádů „ubila strela“ zrovna v místě, kde chudinku Evu zabil... padající kámen!

Autor: Jan Šťovíček

Záchranář z povolání, kterému přátelé neřeknou jinak než „Šťovík“, je autor řady cestopisů, pro Svět outdooru dlouhodobě testuje a píše články o vybavení a v neposlední řadě vymýšlí a následně průvodcuje nové zájezdy CK Adventura.

NEW
SHELL TEC TIGHT
NYLON SHELL

ČTVRTÁ GENERACE LAMINÁTŮ SHELL TEC
S VYSOKOU PAROPROUSTNOSTÍ
I VYSOKOU ODOLNOSTÍ PROTI VODĚ

TOPDECK 66

Pánská nepromokavá technická bunda z materiálu Shelltec TIGHT

♀ Lady

KESWICK 3in1

- vodě a větru odolná prodyšná a zateplená pánská bunda
- nebo vodě a větru odolná vnější slupka samostatně
- nebo lehká prošívaná bunda samostatně

♀ Lady

RONDENA 66

Nepromokavé kalhoty technického střihu z materiálu ShellTec Tight

RAPID 66

HIGHEND 66

Dámská bunda technického střihu z materiálu ShellTec TIGHT

WASAGA 3in1

- vodě a větru odolná prodyšná a zateplená dámská bunda
- nebo vodě a větru odolná vnější slupka samostatně
- nebo lehká prošívaná bunda samostatně

♀ Lady

WARMPEACE.
outdoor equipment since 1986
www.warmpeace.cz

Lední medvěd ze Zlého rohu

Na jedné z mých četných výprav na sever jsem byl konfrontován s příběhem, který před více než sedmdesáti lety zažil norský lovec v oblasti mysu Kvadehukken. Z nešťastného tuláka zbyla jen rozbitá kulovnice, my jsme z podobné situace našťestí vyvázli bez nehody.

V přesném překladu Kvadehukken znamená Zlý roh a holandští námořníci nemohli lépe vyjádřit mizerné podmínky pro plavbu na dřevěné, dvou nebo třístěžňové plachetnici u vjezdu do nedalekého Kingsbay.

Přestože jsme se vydali na obyčejný jednodenní výlet na lyžích, pořád jsme ještě byli na Špicberkách, kde neustále existovalo riziko setkání s ledním medvědem. Snažili jsme se proto, ať jsme se jakkoli rozptýlili, držet alespoň na dohled a postupovat stejným směrem. Náhle, naprosto nečekaně, se přivalila ze všech stran hustá mlha. Byla to mlha od moře, která vzniká v polárních oblastech v letním období rozdílem mezi teplotou ohřátého vzduchu a stále ještě ledové vody. A protože otevřené moře obklopovalo Kvadehukken ze tří stran, mlha, vznikající nad hladinou, se najednou převálila přes hranu pobřeží a pohltila celý mys prakticky v jednom okamžiku. Z minuty na minutu jsme ztratili představu o vzájemné poloze a po chvíli i o základní orientaci. Dostal jsem opravdový strach.

O osmdesát let dřív

V létě roku 1932 našli horníci na kamenitých pláních Kvadehukkenu rozbitou kulovnici. Podle toho, jak byla prorezivělá, musela ležet venku celé roky. V komoře měla zaseklý nevystřelený náboj. Při následném pátrání v archivu se zjistilo, že zbraň patřila jednomu lovcovi, který beze stopy zmizel

✓ V noci je nutné držet stráž – to kdyby se k táboru přiblížil lední medvěd.

✗ Ledního medvěda můžete na Špicberkách potkat v zimě i v létě.

o několik let dřív. Právě technická záhada – náboj zaseknutý v komoře – byla klíčem k celému příběhu. Nejspíš v podobné situaci, jaká panovala na Kvadehukkenu v době naší výpravy, byl lovec překvapen medvědem. Ten číhal v některé z mnohých proláklelin a do poslední chvíle ho skrývala mlha. Lovce nezpanikařil. Bleskurychle strhl zbraň z ramene, zalomcoval nabíjecí pákou a už ve chvíli, kdy mířil, mačkal spoušť. Ale rána nevyšla. Zbraň selhala. V zoufalém boji o život použil pušku jako kyj. Mlátil do medvěda, dokud ji o něj úplně nerozmlátil.

” v zoufalém boji o život použil pušku jako kyj

Z neznámého lovce se našlo jen několik kostí, roztahanych kolem rozlmané pušky, která je dodnes i se zaseknutým nábojem v komoře k vidění v muzeu v Longyearbyenu.

Zpátky na mys Zlý roh

„To byla ale pitomost, takhle se rozutěct!“ Nejdřív jsem chtěl volat na všechny strany, ale část lidí byla daleko vpředu, část zase daleko vzadu. Věděli jsme, že v mlze se zvuk nevyzpytatelně nese a různé odráží, takže pokud by mě vůbec někdo zaslechl, sotva by dokázal určit, odkud volání přichází. Z podobného důvodu jsem upustil i od signálních výstřelů. Snadno by si je mohl někdo špatně vysvětlit a zpanikařit. Nakonec nezbylo než vsadit na fakt, že stejnou situaci musí řešit všichni, a spoléhat na to, že statisticky vzato se ve srovnání s třicátými léty dvacátého století v okolí vyskytuje podstatně méně ledních medvědů...

✓ Lyžařem uvolněná lavina na hraně mezi Velkou Zmrzlou dolinou a žlabem zvaným Flaška.

Lavina nad Zeleným plesem

Jak utrhnout lavinu

Ve Vysokých Tatrách je množství lavinových katastrof, které zasahují do skialpinistických tras. Jsou i na oblíbeném přechodu přes Baranie sedlo, kde se od Zeleného plesa musí vystoupat žlabem zvaným Flaška. Nad tímto žlabem se nám podařilo uvolnit lavinu, která „Flašku“ vymetla.

Na Chatě pri Zelenom plese jsme byli na tradičním zimním skialpinisticko-lezeckém táboře. Počasí nám moc neprálo. Po dvou krásných dnech začalo sněžit, foukal silný vítr a několik dnů se nedalo venku nic dělat. Když se počasí uklidnilo, vyrazili jsme z chaty ověřit sněhovou situaci ve Velké Zmrzlé dolině. Do ní je za dobrých podmínek možné vystoupat „Flaškou“ na lyžích, většinou je ale potřeba stoupat pěšky. Při vstupu do „Flašky“ jsme několikrát kontrolovali stav kritických vrstev a rozhraní ve sněhovém profilu. Kromě poměrně pevně nafoukané desky v levé části žlabu byl střed a pravá část na výstup v pořádku.

Pěšky jsme vyšli nad „Flašku“, a za místem, kde se sklon svahu zlomil do mírnějšího, jsme pokračovali dále vzhůru na lyžích. Za špatné viditelnosti jsme dostoupali pod závěrečný strmý žlab do Baranieho sedla. Tady bylo sněhu o hodně víc a jeho stabilita byla špatná. Rozhodnutí bylo rychlé – sundat pásy, přepnout boty na sjezd a začít sjíždět dolů. Plán mezi žlaby jsme přejeli rychle a pak se kolega s kamerou oddělil, aby zajel ke skalám trčícím ze sněhu nad trychtýřem „Flašky“. Když dojel na místo a připravil se k natáčení, mohl jsem se rozjet.

Prvních pár oblouků bylo v hlubokém sněhu výborných, až do místa, kde se plán Velké Zmrzlé doliny láme do žlabu. Za zlomem jsem stihnul udělat jediný oblouk, když se ve svrchní sněhové vrstvě ozvalo tradiční „whuuu“ a svah kousek nade mnou prasknul. Na videu bylo pěkně vidět, jak na zlomu svah praská a čárový odtrh jede ke kameramanovi. Kamera se skláněla s pohybem odtrhu až pod jeho nohy, byl našťastí metr nad odtrhem. Skončilo to jenom jeho úlekem.

Sníh všude kolem mě se způsobně rozjel. Padl jsem na svah, zapíchnul obě hůlky až po kotoučky do tvrdého sněhu pod uvolněnou vrstvou a pevně je držel těsně nad kotoučky. Společně se

zaseknutými hranami lyží to našťastí stačilo k udržení se na svahu v místě startu laviny. Valící se sníh zatížil svah o kus níž natolik, že se z bočního svahu uvolnila sekundární lavina. Pokud bych se neudržel a rozjel se s lavinou dolů, znamenala by primární lavina jen nedobrovolný rychlý průjezd „Flaškou“, ale sekundární lavina z bočního svahu by mě ometla o skalní stěnu.

Lavina projela žlabem a na jeho konci se po otevřeném svahu rozjela do zastavení. Lavinový nános se zastavil kus nad Zeleným plesem. Po jeho zastavení jsme se nahoře posbírali a po krásném tvrdém podkladu sjeli dolů na laviniště. Díky velké rozptýlové ploše byl lavinový nános do výšky maximálně jednoho metru. V nejlepším případě bych tu skončil jenom lehce polámaný.

A poučení?

Základní poučka je neměnná – kromě sledování vývoje lavinové předpovědi je potřeba zjišťovat stabilitu sněhové pokrývky během výstupu i sjezdu vícekrát, s důrazem na možná kritická místa. V tomto případě jsme se nechali ukolébat dobrou stabilitou sněhu na jiných místech a na zlomu mezi plání a žlabem jsme test neudělali. Více testů stability sněhové pokrývky nemůže uškodit

Autor: Jan „Palič“ Pala

Skialpinista, publicista a šéfredaktor webu TuleniPasy.cz lyžoval v mnoha pohorích a zemích od severní Ameriky až po Kamčatku. Má několik českých prvosjezdů, přispěl do knih Hory a sníh (hlavní autor) a Horolezecká abeceda (spoluauteur).

Přežít svou smrt

Extrémní příběhy přežití

Boj o přežití má své neuvěřitelné příběhy. Jsou známé a zpracované v knihách i ve filmech, přesto stojí za to připomenout si extrémní dobrodružství, jejichž neuvěřitelnost a síla vůle přežít svého času uchvátila svět.

Dva a půl měsíce na vlnách

Snad nejosamělejší je člověk na moři, pokud se tady dostane do velkých problémů, má jen malou naději na záchranu. Mezi nejznámější příklady přežití na moři patří příběh Steva Callahana, který v roce 1982 přežil 76 dnů v malém záchranném člunu. Jeho plachetnice ztroskotala při plavbě z Kanárských ostrovů do USA. Silná bouře převrhla plachetnici, ale ještě než se potopila, dokázal mořeplavec zachránit trochu potravin a také solární destilátor mořské vody. V záchranném člunu pak přes dva měsíce zkoušel lovit ryby a dokázal destilovat asi půl litru pitné vody za den. Zhubl na padesát kilogramů a atrofovaly mu svaly. Byl zachráněn rybářem nedaleko od pobřeží Guadeloupe. O své dobrovolné plavbě později napsal knihu.

snažili prohrabat k domnělé potravě. Byl v neznámé pustině, neměl u sebe nic, jeho auto zmizelo. Australský outback je nekonečný, a tak Ricky bloudil neskutečných 71 dní, než našel civilizaci. Měl

obrovské štěstí, že bylo právě období dešťů, takže našel dost vody k pití. Po celou dobu se živil pouze pijavicemi, hmyzem, žábami a ještěrkami. Z původních 105 kg vážil po svém zachránění pouhých 48 kg.

5500 mil z Mexika do Austrálie

Ještě neuvěřitelnější byla pouť pěti mexických rybářů oceánem v roce 2005. Během lovu žraloků se jim stalo osudným, že při hledání vybavení uschovaného na břehu neopatrně vypotřebovali benzin motoru jejich asi 7 m dlouhého člunu. Proud a vítr je pak nezadržitelně unášel od břehů pryč na širé moře. V člunu strávili víc než 9 měsíců, pili dešťovou vodu, kterou chytali do dvouset-litrového kanystru od paliva, a po snědění nepatrných zásob jedli pouze syrové maso příležitostně ulovených želv a ryb. Dva z mužů zemřeli, ale tři přežili neskutečnou plavbu Pacifikem dlouhou 5 500 mil až téměř k břehům Austrálie, kde je zachytil radar rybářské lodi.

Zázrak v Andách

Snad ještě záladnější jsou v divočině letecké katastrofy. Pokud chybí údaje o poloze, není často v silách záchranných zřícené letadlo najít. Jedna z nejznámějších leteckých katastrof

Útěk z hrobu

Také na souši se dá zabloudit. Najít cestu z divočiny, pokud člověk není zraněn, nebývá ale tak beznadějně. To ovšem neplatí o příběhu Australana Rického McGee, který bloudil australskou poustinou zvanou outback. Jeho příběh z roku 2006 začal, když při cestě autem vzal stopaře. To bylo poslední, co si pamatoval. Probudil se v jámě zakryté kameny a hlínou, když se divoč psi

spojená s přežitím je let Uruguayan Air Force 571. V roce 1972 se v neprostupných Andách zřítilo letadlo, letící z Montevidea (Uruguay) do Santiaga (Chile) s ragbyovým týmem a jejich přáteli. Pád letadla kupodivu přežilo dost lidí, ale trosečnický začala pronásledovat jedna nehoda za druhou. Z malého rádiového přijímače se dozvěděli, že pátrání po letadle bylo po deseti dnech ukončeno. Pak zavalila trosky letadla sněhová lavina a zásoby docházely. Aby přežili, začali se po těžkých diskuzích a rozhodování žít masem zemřelých. Pokusy dojít k civilizaci komplikoval omyl jednoho z pilotů, který tvrdil, že jsou na opačné straně hor. Když dva stateční našli cestu a své kamarády po 72 dnech zachránili, zbylo z původních 45 lidí na palubě naživu pouze 16. Příběh je znám z filmové rekonstrukce.

Volný pád z 10 000 m

Jeden neskutečný příběh zažilo v roce 1972 i Československo. Při katastrofě jugoslávského letu JAT 367 nad Srbskou Kamenicí přežila letuška Vesna Vulovićová pád z výšky 10 050 metrů, což je podle Guinnessovy knihy rekord přežití volného pádu. Při explozi se letoun DC-9 rozlomil a zřítil. Vesna jediná přežila, ale měla řadu vnějších i vnitřních zranění, utrpěla frakturu lebky, zlomila si obě nohy a tři obratle, v důsledku čehož ochrnula od pasu dolů. Jako zázrakem se jí však po několika náročných operacích vrátil cit do nohou a Vulovićová začala znovu chodit.

Smrt na ledové kře

Český vědec byl účastníkem jedné ze slavných robinzonád při poznávání Arktidy v roce 1928. Generál Umberto Nobile vedl výzkumnou výpravu vzducholodí Italia. Po jejím ztroskotání se z noblesního letu stal boj o holý život. Spolu s odlehčeným vrakem vzducholodí zmizelo beze stopy šest mužů a další (včetně Nobileho) byli zranění. Trosečníci měli malé zásoby jídla, minimální vybavení a přes šťastný nálezkem rádiodstanice dlouho nebyli schopni navázat spojení. Na ledové kře museli přežít téměř dva měsíce, než je vysvobodil ruský ledoborec Krasin. Ze šestnácti mužů posádky přežila jen polovina, mezi zachráněnými byl i český fyzik František Běhounek. K obětem je třeba připočítat několik dalších polárníků (například i slavný norský

badatel Roald Amundsen), kteří zahynuli při pátrání po trosečnicích. Běhounek napsal o expedici dobrodružnou knihu.

Televizní seriály

Řadu příběhů o přežití jsme mohli vidět v britském seriálu **Přežití!**, který vysílala v uplynulých letech ČT. V seriálu bylo mnoho informací o chybách, které se při nenadálých situacích stávají nejčastěji. Dalším oblíbeným pořadem byly **Letecké katastrofy**. Seriál přinesl rekonstrukce příběhů včetně následného pátrání po příčinách neštěstí, což kromě samotného boje o přežití přiblížilo i pokroky v bezpečnosti letecké dopravy.

i CESTA K PŘEŽITÍ

Ukazuje se, že boj o přežití je v extrémních podmínkách často spíš otázkou vůle a stavu mysli, než fyzických výkonů. To je třeba mít na paměti, pokud se člověk dostane do zdánlivě neřešitelné situace.

NADČASOVÁ KLASIKA DO RŮZNÉHO TERÉNU PRO KAŽDÉHO.

NAZCAT GTX® | KATEGORIE TREK

Vysoce stabilní treková obuv vyrobena z pevné, voskované nubukové kůže. Konstrukce s redukováním množstvím švů zaručuje dlouhou životnost a nejlepší tvarovou stabilitu. Díky poskytované pevnosti, pohodlí a stabilitě je tato obuv vhodná na těžké treky v každém terénu, nebo vícedenní túry.

Větrné peklo na Aljašce

Nejsilnější zážitek Iditarodu

Iditarod Trail Invitational – nejdelší a nejtěžší zimní závod na světě. Nonstop na kole napříč Aljaškou v extrémních mrazech, absolutně bez podpory. Závod, který se jezdí, aby člověk přežil, ne aby vyhrál. 1600 km napospas kruté aljašské zimě jen s tím, co si člověk sám veze. Závodníci si sami volí, kdy a kde odpočívají a kdy je bezpečné pokračovat. Závod není pro každého, chyba ve špatný okamžik může mít cenu ztraceného prstu nebo ztraceného života. Jedinou možností záchrany je často zachránit se sám.

Třináctý den v sedle kola

Bylo 8. března 2014, 5 hodin ráno. Za sebou jsem měl 12 a půl dne v sedle, ujetých 1540 km a do konce závodu mi zbývalo 60 km. V noci jsem spal pouze dvě hodiny a od třetí hodiny ránní jsem se pohyboval po jednom z nejnebezpečnějších úseků závodu. Úseku, o kterém pořadatelé píší:

„Pokud vás zde zastihne silný vítr nebo bouře, může to být jeden z nejnebezpečnějších úseků závodu, který se vám může stát osudným. Když je hezky, bude vám to trvat 5–8 hodin, při špatných podmínkách projet nelze. Je zde několik přírodních větrných tunelů („větrné díry – blow holes“). V jednom okamžiku se můžete dostat dostát do větru se sněhem o síle hurikánu, kde zcela ztratíte orientaci, a za chvíli vejít na úplně klidné místo – nebo naopak.“

Nedostatek spánku a únava naakumulovaná za téměř dva týdny boje s Aljaškou na mě zanechaly hluboké stopy. Stále jsem ale byl dost při smyslech na to, abych věděl, co mám dělat. Teplota padala pod -20°C , což v kombinaci s velmi silným větrem mohlo znamenat pocitovou teplotu (windchill) -40°C i níž. Omrznout tak člověk může během několika minut. Klíčové je zůstat v suchu, chránit se před větrem, pít, jíst a hybat se – což je nutný předpoklad udržení se v teple.

Oblečení do mrazivého větru

Do podobných podmínek oblékám spodní vlněné triko a přes něj tenkou nepropustnou bundu, zabraňující propocení dalších vrstev, které musí bezpodmínečně zůstat suché. Na to беру tlustou vlněnou vrstvu, dál windstoper a úplně navrchu je primaloftová bunda. Obličej chrání

▲ Zamrzlé Beringovo moře večer před větrnou nocí vypadá mírumilovně.

i PAVEL RICHTR

Extrémní biker, který letos v březnu dokončil na skvělém 4. místě jeden z nejdrsnějších závodů

planety, zimní nonstop Iditarod Trail Invitational. Jede se na speciálních kolech 1600 km napříč divočinou Aljašky po stezkách psích spřežení. Pátý dojel další Čech Honza Kopka. Pavlův úspěch podpořila firma The North Face, jež poskytla špičkové vybavení do náročných podmínek.

lyžařské brýle a neoprenová maska tak, aby nebyl odhalen ani kousek kůže.

Do cíle zbývalo pár desítek kilometrů, ale ledem pokrytá zem nedávala moc šancí udržet se na kole: Pořád dokola jsem buď na poslední chvíli pád jistil nohou, nebo padal rovnou až na zem. Stále jsem se však jen blížil k pobřeží Beringova moře, kde to bývá nejhorší. O tomto místě se v popisu trasy píše mimo jiné:

„10 km mezi těmito dvěma přístřešky je tradičně nejhorší větrnou dírou. Tento úsek je zcela nechráněný a vítr o rychlosti větší než 130 km/h a oslepující sněhové bouře zde nejsou výjimkou.“

☑ Foto nouzového srubu pořídil jiný závodník (Beat Jegerlehner) za příznivějších podmínek.

Větrné peklo

Měl jsem to „štěstí“ a opravdu tu začalo peklo. Vítr z boku byl tak silný, že mě strhával z kola na zem. Zase jsem nasedal a pokoušel se postupovat co nejrychleji – abych se udržel zahřátý a s vědomím, že z toho můžu být za pár minut venku. Přesto mi začínala být hrozná zima – hlavně na ruce – a já to nebyl schopný dostat pod kontrolu. Nastartoval jsem hřejivé pytlíky, ale ani s jedním v každé rukavici jsem ruce nevládal zahřát a začínal jsem se o ně opravdu bát. Oblékat další vrstvu (pěrovku) nemělo smysl, protože bych během toho promrzl a znovu se zahřát by mohlo být velký problém. Pod -40°C začíná boj o přežití a přestože začíná být člověk ztuhlý, musí se pohybovat a generovat teplo. Proto jsem postupoval dál a jen jsem dotykem občas kontroloval, že na obličej pod maskou neomrzám.

Je důležité nezpanikařit

Ještě za tmy (kolem 7. hodiny ranní) jsem se dostal k nouzovému srubu (na fotce nahoře od závodníka, který měl příznivější podmínky). Kdybych neměl GPS souřadnice, nejspíš bych srub ve tmě minul, protože je asi 50 m od cesty. Strávil jsem asi 20 minut v malé předsínce (na fotce zcela vlevo). Dveře do ní nešly kvůli sněhu zavřít a dveře do srubu zase ze stejného důvodu naopak nešly otevřít.

Zoufale jsem se snažil mácháním rukama nahnat do prstů krev a zahřát je – přitom jsem si musel klekat na zem, protože tam bylo naváto hodně sněhu, a tedy málo místa. Zamrzajícím otvorem v masce na obličej jsem do pusy cpal co nejvíce jídla – předtím na otevřeném větru to prostě nešlo. To, co se mi tam honilo hlavou, by bylo na delší vyprávění. K dalšímu nouzovému přístřeší to bylo asi 12 km (jinde je to klidně přes 100 km, ale tady může opravdu jít o život, a tak je jich tu víc) a já si nebyl jistý, jestli to v těchhle podmínkách dám. Je velmi důležité nezpanikařit, zachovat klid a uvažovat racionálně. Vyšlo mi, že zůstat na místě a čekat na zlepšení je o hodně horší varianta než zkusit jít dál (a případně se vrátit). Zpětně nechápu, kde jsem sebral sílu jít zpátky na vítr. Než jsem se trochu rozpohyboval, málem jsem umrzl.

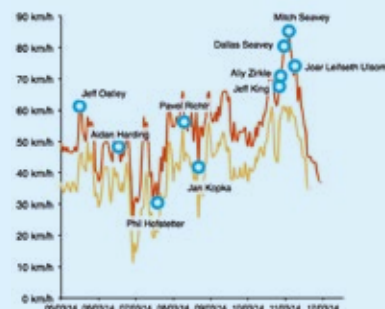
Pomocí je i svítání

Větrné peklo trvalo ještě asi hodinu a jediné, co psychicky pomáhalo, bylo pozvolné svítání. Pak jsem si v tom transu najednou uvědomil, že vítr výrazně polevil. Nemohl jsem tomu uvěřit a až po chvíli jsem to akceptoval. Stále bylo hrozně, ale přestal jsem mít ten bezmocný pocit a skoro jsem se úlevou rozbřečel. Do cíle zbývalo už jen 40 km a já jsem si myslel, že už to mám za sebou. To bylo trochu předčasné a ještě jsem stihl zabloudit, píchnout a dokonale si to protrpět. S větrným peklem před svítáním, které zůstalo jedním z nejsilnějších zážitků celého závodu, to ale srovnat nejde.

☑ Kompletní vybavení s maskou a primaloftovou bundou.

Získal jsem z meteostanice u srubu graf, na kterém je vidět, jaké peklo závodníky čekalo (právě tady vzdal vedoucí musher Jeff King, jedoucí za pátým vítězstvím závodu psích spřežení!). Rychlost větru v konkrétním místě navíc nemusí přesně vystihnout podmínky, které v tomto úseku závodníci zažili.

☑ Záznam měření meteostanice u srubu při příjezdu závodníků. Oranžově je průměrná a červeně maximální rychlost větru.

Hranice lidských možností

Přežití nejen v divočině

Možnosti přežití jsou dány obecně fyziologickými hranicemi našeho organismu. Výcvikem a tréninkem se můžeme těmto hranicím přiblížit, ale v žádném případě nejsme schopni je překročit. Je ovšem známo, že pokud si myslíme, že už nevydržíme a nemůžeme dál, máme pořád ještě značné rezervy. Schopnost přežít je o tom, znát možnosti lidského organismu obecně a možnosti vlastní.

Znát vlastní možnosti

Představy o vlastních schopnostech jsou často zkreslené a nedostatečné. Být pár dní bez jídla či vody představuje pro naši psychiku značnou zátěž. Přitom většina z nás je schopna vydržet víc, než si vůbec připouští. Jsou známy výkony tibetských mnichů, kteří suší v zimě mokrá prostěradla na holém těle (tummo¹⁾), i výkony indických jogínů, kteří řadu dní nejí a nepijí. Případy z války dokazují, že člověk pod enormním psychickým tlakem dokáže výkony, za které by se nestyděl žádný vrcholový sportovec (přeskočení dvoumetrové překážky z místa). V každodenním životě nejsme nuceni takové výkony podávat, a tak ani netušíme, kde jsou naše hranice. Jestliže se hodláme k těmto hranicím přiblížit, měli bychom je poznat, ale nesnažit se je překročit.

Pravidla pro přežití

Základem jsou dvě obecná pravidla:

- Nepřítčit se přírodním zákonům
- Věci řešit postupně (nelze dělat současně více činností)

Pořadí negativních vlivů

Pořadí v tabulce v bloku napravo je dáno dobou, jakou jsme jednotlivým negativním vlivům schopni odolávat. Poslední položka zohledňuje mezilidské vztahy. Tím je míněno, že když jsme sami schopni existovat, měli bychom se postarat o ty druhé. Dodržování uvedených pravidel umožňuje přežít libovolně skupině jako celku. Proberme si postupně působení jednotlivých vlivů.

i POŘADÍ NEGATIVNÍCH VLVŮ

Žebříček hodnot vychází z pořadí, v jakém je třeba řešit působení jednotlivých negativních vlivů na jednotlivce:

- Bezpečí
- Vzduch
- Teplo a tepelná pohoda
- Únava
- Voda
- Jídlo
- Mezilidské vztahy

Voda

Přežití je spojováno s nedostatkem vody. Obvykle se udává, že člověk umírá po 12–13 dnech bez vody ve stavu těžké dehydratace. Po takové době bez vody je velikost ztrát vyšší než 12 % tělesné hmotnosti, což odpovídá zhruba deficitu 6–8 litrů vody. Údaje o hraniční dehydrataci se získávají jen velice obtížně, protože je to možné pouze formou dokumentovaných kazuistik²⁾ nebo publikovaných zpráv, kde je ovšem problém získat a ověřit příslušná data.

Při plavbě v gumovém člunu ze Španělska do severní Ameriky bylo konstatováno, že se spolu s omezenými dávkami sladké vody dá přijímat i voda mořská, ale jen v takovém množství, aby její výsledná salinita nepřekročila koncentrační schopnost ledvin a bylo možné se zbavovat metabolitů (kreatinin, urea...). Tento historický experiment provedl v roce 1952 Dr. Alain Louis Bombard³⁾, francouzský biolog, když se plavil v záchraném nafukovacím člunu přes Atlantik.

Jeho cesta z Kanárských ostrovů na Barbados trvala 65 dní. Zhubl zhruba 25 kg, byl anemický, ale ne dehydratovaný. Vodu si pořizoval lisováním mořských ryb a z ranní rosy. Sladkou vodu míchal s vodou mořskou.

„ pod volnými šaty proudí vzduch a tělo se pocením ochlazuje

Pro dlouhodobou dehydrataci⁴⁾ je typické, že nedochází pouze k zahuštění krve a zátěži srdce, ale také k hromadění odpadních látek v těle. Je to podobný stav jako při selhání ledvin, kdy se v těle hromadí odpadní látky a ledviny je nedokážou z krve dostat v podobě moči⁵⁾.

Dehydratace

- **Lehkou dehydrataci** (ztráta do 1,5 litru vody) zažil zřejmě každý, kdy po celodenní túře, kdy toho moc nevypil, večer na ex vypil dvě piva.
- **Střední dehydratace** (ztráta do 4 litrů vody) už znamená problém, kdy postupně klesá výkonost, následuje apatie, poruchy vědomí, zahušťuje se krev, a tím zatěžuje srdce. V zimě vinou hustější krve nejsou prokrvovány vlasečnice (ruce, nohy, uši, nos...) a hrozí větší nebezpečí omrzlin⁶⁾. Máme vyschlé sliznice, nejsme schopni hlasitě mluvit.
- **Těžká dehydratace** (ztráta nad 4 litry vody) už znamená ohrožení života, rozvrácení metabolické a osmotické rovnováhy, bezvědomí a smrt.

I když nebudeme pít, budeme produkovat neustále více než 400 ml⁷⁾ moči za den. Bude hustá a tmavá jako hruškový džus. Aby mohl organismus fungovat, snaží se neustále zbavovat metabolitů, které by jinak zůstávaly v krvi. Je třeba si dát pozor, když denní množství moči poklesne pod tuto hranici. Pak už hrozí nevratné poškození ledvin. To, jestli jsme dehydratováni, poznáme podle barvy moči. Je-li tmavá (tmavě žlutá, okrová) znamená, že je třeba zvýšit příjem tekutin.

Co dělat v případě nedostatku tekutin

Je třeba minimalizovat ztráty vody. Je-li to možné, nevystavujeme se teplu, nejsme na slunci, pohybujeme se v noci, kdy je chladněji. Není-li to možné, využíváme suché pocení. Máme volný oděv a snažíme se, aby kolem těla proudil vzduch. Musíme zajistit, aby pot nestékal po těle, ale díky proudícímu vzduchu se rovnou odpařoval. Využijte se přitom velké výparné⁸⁾ teplo vody, pot při odpařování intenzivně odebírá teplo, a tím tělo ochlazuje. Je to stejný efekt, který nás ochlazuje ve větru (windchill faktor), nebo který způsobuje, že prochládáme mokří.

Tento efekt známe, když jedeme na kole a máme volné tričko. I když šlapeme do pedálů, hrud' je suchá a studená. Rovněž Tuaregové v pouštích Sahary využívají tohoto efektu. Jezdí

Poznámky:

- 1) <http://en.wikipedia.org/wiki/Tummo>
- 2) http://en.wikipedia.org/wiki/Terri_Schiavo_case. Žena po mozkové mrtvici byla 15 let v kómatu ve vegetativním stavu. Když soud rozhodl o odpojení umělé výživy, zemřela po 13 dnech na dehydrataci.
- 3) http://en.wikipedia.org/wiki/Alain_Bombard
- 4) Není dobrý nápad pokoušet se dělat experimenty s dehydratací, když přesně nevíte, co se ve vašem těle děje, a nepoznáte bezpečnou hranici pro činnost ledvin. Je nutný lékařský dohled.
- 5) Autor článku provedl pod dohledem experiment s 5denní dehydratací a 7denním hladověním pod zátěží. Po 6 dnech od konce experimentu byly všechny fyziologické ukazatele v normě.
- 6) Nelze-li zvýšit příjem tekutin, dá se snížit srážlivost (zvýšit tekutost) krve podáním 100 mg/den kyseliny acetylsalicylové (anopyrin, acylpyrin) nebo wobenzym.
- 7) Hranice 400 ml moči denně se nazývá oligurie, pod 50 ml/den anurie.
- 8) Měrné výparné teplo vody je $2,4 \text{ MJ} \times \text{kg}^{-1}$. Je to 6x víc energie, než kterou potřebuje k ohřátí vody do varu.

i

LADISLAV SIEGER NA FESTIVALU OBZORY

Na přednášku autora, fyzika a známého odborníka na vlivy extrémních podmínek na lidský organismus, se můžete těšit v programu festivalu Obzory. Festival cestování a aktivit v přírodě Obzory proběhne ve dnech 1.–2. listopadu na Filozofické fakultě UK na náměstí Jana Palacha v Praze. Program na www.Pohora.cz/Obzory.

v tmavých volných šatech, pod nimiž proudí vzduch, ale přímému slunečnímu záření se nevystavují. Jestliže nám pot stéká po těle, je to voda, kterou pro ochlazení těla nevyužijeme (navíc ztrácíme i sůl). Jdeme-li bez batohu, přehodíme bundu přes rameno, na které svítí slunce, a druhou polovinu těla (tu ve stínu) necháme holou, aby byla ochlazována proudícím vzduchem.

Objevovaly se i rady pít vlastní moči. To není zrovna dobrý nápad, protože tím jen neúměrně zatěžujeme ledviny. Při nedostatku vody je moč

☞ Srovnání stejné ruky po pěti dnech bez vody. Je vidět propadlá tkáň, tělu chybí 4 l vody a je na hranici těžké dehydratace.

hustá a obsahuje odpadní látky, kterých se tělo zbavuje. Pitím moči vracíme už jednou vyloučené odpadní látky zase zpátky a koloběh pokračuje. Ledviny k opakované práci potřebují vodu, a té při dehydrataci nemáme nazbyt. Překročíme-li koncentrační schopnost ledvin, přestanou pracovat a dojde k jejich poškození.

Pozor na to, že dehydrovaní můžeme být, i když nemáme pocit žízně. Snadno se to stane v zimě, kdy se nepotíme, a neztrácíme tak potem sůl. Vodu překvapivě ztrácíme dechem. Na svědomí to má relativní vlhkost, jejíž hodnota je závislá na teplotě. Vydechujeme vzduch s relativní vlhkostí 100 % (při 37 °C, které máme v plicích, tak ztrácíme při výdechu 44 g vody na m³ vydechaného vzduchu). Při 0 °C a 100% relativní vlhkosti jsou ve vzduchu jen 3 g vodní páry na m³. Nadechujeme tedy suchý vzduch a vydechujeme vlhký. V létě situace není tak tragická, protože m³ vzduchu obsahuje okolo 20 g vodní páry.

Hladovění

Člověk je geneticky na hladovění velice dobře připraven. Historie lidského rodu je historií hladovění. Z medicínského hlediska se hladovka⁹⁾ dělí na:

- lehkou – do dvou týdnů
- střední – do 4–6 týdnů
- těžkou – nad 6 týdnů

Už při středně dlouhé hladovce mohou po 3–4 týdnech nastat problémy vzniklé z nedostatku vitamínů a minerálních látek a při nevhodném postupu může propuknout infekce. Limity¹⁰⁾ jsou obvykle okolo 60–70 dní.

„ bez příjmu potravy ztratíme okolo 200 až 250 g tuku a 100 g svalové hmoty denně

Člověk má poměrně značné zásoby tuku, které tělo při hladovění metabolizuje na potřebnou energii. Jde-li o totální hladovku (ne částečnou, kdy chybí jen část potřebných živin), dochází i ke ztrátě svalové hmoty, kterou tělo využívá jako stavební materiál (neustále rostou vlasy, nehty a tělo potřebuje bílkoviny). Z energetického hlediska si můžeme tělo představit jako stroj o výkonu okolo 80 W¹¹⁾. Tomuto stroji musíme dodat v potravě energii. Když ji nedodáme, tělo si ji vezme z tukových zásob a svalové hmoty. Minimální denní potřeba je okolo 7 MJ¹²⁾. Znamená to, že bez příjmu potravy ztratíme denně okolo 200–250 g tuku a 100 g svalové hmoty (třetího dne dojde k poklesu bazálního metabolismu a klesne obvykle i tělesná teplota, ztráty jsou pak menší). Ztrátu tukových zásob znali polárníci, kteří se na začátku 20. století snažili o dobytí zemských pólů. Vyráželi s několika kilogramy nadváhy a po návratu měli i o 15 kg méně.

Pocity při hladovění

Než se do jakéhokoliv experimentu pustíme, je nutné vyhledat podrobné informace. Věci se dají dělat buď špatně, nebo dobře. Tělo vydrží mnoho a obvykle to přežijeme i při špatném postupu. Nejde ale o to ukázat, že jsme „tvrďáci“, důležité je optimálně využívat schopnosti těla, které nám příroda dala do vínku.

Poznámky:

9) Lehká hladovka je poměrně bezpečná pro zdravého jedince (který nemá vysoký tlak, cukrovku, oběhové problémy...). Bezpodmínečnou nutností je při tom pít. Nelze kombinovat hladovění a dehydrataci.

10) http://en.wikipedia.org/wiki/1981_Irish_hunger_strike#Participants_who_died_on_hunger_strike

11) 80 W je přibližná hodnota bazálního metabolismu, k tomu se přičítá výkon, jestliže pracujeme. Maximální dlouhodobá hodnota výkonu profesiona (jízda na kole) je okolo 350 W, špičková hodnota (útěk před lavinou) až 1 kW.

12) 7 MJ ≈ 80 W × 24 h × 3 600 s (to je denní potřeba energie).

▪ V pondělí od rána nejíme. Okolo 3 h odpoledne máme hlad a rádi bychom něco snědli, pijeme neslazený čaj, dá se to vydržet. Večer nás začne bolet hlava, opět musíme pít. No, nic moc. Uleháme s pocitem hladu.

▪ V úterý se probouzíme, není to tak zlé, spíš nasáváme vůně v kuchyni, čaj a jde se do práce. Odpoledne nám to kroutí vnitřnosti, tady obvykle lidé končí. Je třeba opět do večera vydržet, nezapomínáme pít. Opět nás může bolet hlava.

▪ Středa, něco je divně. Jsme v pohodě. Nemáme pocit hladu, hlava nebolí, nemáme potřebu jíst. Teď můžeme teprve držet hladovku. Tělo nejspíš snížilo o půl stupně svou teplotu, začíná adaptace na nedostatek. Pozor na to, že metabolismus funguje. Potřebujeme bílkoviny, tělo si je bere ze svalů. Začíná nám nepříjemně páchnout z úst, v moči se objevují dusíkaté látky.

▪ Od tohoto okamžiku to není záležitost nepřijemných pocitů. Není špatné si to vyzkoušet, abychom měli představu, že nejde o život. Když se do takové situace pak dostaneme, dokážeme ji lépe zvládat, protože nás nepřekvapí.

! ZÁKLADNÍ PRAVIDLO PŘEŽITÍ

Základní pravidlo přežití zní:
Nebát se věci vzdát dřív, než se dostaneme do problémů. Nejde o snahu vyhýbat se problémům a nesnažit se dosáhnout lepších výkonů. Je třeba si uvědomit, že hranice možností je nepřekročitelná, od toho je to hranice.

Pokračování příště

Probrali jsme, co se děje při nedostatku vody a jídla. Další negativní vlivy projdeme v druhé části článku v dalším čísle Světa outdooru.

SERIE ALPINE

Guide 45+

Top model mezi batohy Guide, disponující praktickým, štíhlým tvarem a výjimečnou všestranností.

Výškově nastavitelné víko s kapsou na zip, zipem oddělitelná spodní komora batohu, vyjímatelná podložka na sezení.

www.hudy.cz

Getestet und empfohlen vom Verband der Deutschen Berg- und Skiführer

deuter

Nejdelší stín Atlantiku

Od moře borovicovými lesy a sněhovými poli na nejvyšší vrchol Tenerife

Nejvyšší horu Španělska byste na Pyrenejském poloostrově hledali marně. Gigantický sopečný kužel jménem Pico del Teide neleží v kontinentální Evropě, ale uprostřed Atlantského oceánu na největším kanárském ostrově Tenerife. Svou nadmořskou výškou 3718 m je tak nejvyšší horou Kanárských ostrovů, Španělska a současně i celého Atlantiku.

Národní park Las Cañadas del Teide

Ať už přijíždíte pod nejvyšší horu Kanárských ostrovů od vesnice Vilaflor nebo od města Puerto de la Cruz, vyrazí vám ta podívaná dech. Borovicové lesy náhle skončí a vy se ocitnete ve fascinující vysokohorské sopečné polopoušti, které vévodí obrovská sopka, zvedající se 2000 metrů nad okolní terén. Krajina je tu mírně zvlněná a je tvořena desítkami menších sopečných kráterů, barevnými lávovými planinami i bizarně rozeklanými skalami.

Vzhůru na chatu Altavista

Náš pěší výstup začíná u silnice ve výšce kolem 2300 metrů nad mořem. První část výstupu je celkem snadná, vede po šotolinové cestě, která se klikatí mezi pemzovými svahy pod horou Montaña Blanca. Nejhezčí období pro výstup je bezpochyby jaro, protože v té době jsou hory rozkvetlé. Navíc tu často leží zbytky sněhu, který polopouštní krajině dodává svěží atmosféru.

**„smrdí to kolem nás jako v pekle,
sirné výpary jsou tu cítit skoro všude**

Hned u cesty nacházíme vzácnou violku teidskou, někdy zvanou též chejrolistou (*Viola cheiranthifolia*). Tato endemická rostlina roste pouze tady. Asi po hodině výstupu procházíme oblastí tzv. Teidských vajec. To jsou ohromné, černé zbarvené lávové kameny, místy až čtyři metry vysoké, které se kdysi utrhly z tuhnoucího lávového proudu, kutálely se po svahu hory a obalily se další lávou. Téměř magický vzhled valounů podtrhuje světle okrová lávová pemza kolem, která zvýrazňuje jejich monumentálnost.

i VYDEJTE SE S PRŮVODCEM

Pokud jste zatoužili ostrov Tenerife a Pico del Teide poznat na vlastní oči, můžete se na něj vydat například s autorem textu v rámci některého z turistických zájezdů, které pravidelně vždy na jaře a na podzim pořádá CK Kudrna. Nejbližší vypsání termínů je na přelomu října a listopadu v termínu 24. 10. – 4. 11. 2014. Více informací o zájezdu najdete na: www.kudrna.cz

i NÁRODNÍ PARK

Oblast kolem Pico del Teide včetně hory samotné je od roku 1954 vyhlášena národním parkem Las Cañadas del Teide o rozloze 18 990 ha. Od roku 2007 je oblast přírodní lokalitou pod záštitou UNESCO a je také zařazena mezi lokality Natura 2000.

Autor: Milan Jána

Cestovatel a dobrodruh Milan Jána na cestách doposud strávil více než šest a půl let života a navštívil celkem 35 zemí světa. V současné době pracuje jako průvodce na volné noze, ponejvíce pro brněnskou outdoorovou CK Kudrna. Spolupodílel se na vydání několika turistických průvodců a dvou knih o národních parcích Evropy.

▲ Lávová krajina pod Pico del Teide.

Za posledními vejci cesta končí a my stojíme na vrcholku Bílé hory (Montaña Blanca), ve výšce 2750 m. Děláme tu pauzu a kocháme se výhledy na velkou část NP. Dále nás čeká stoupání v sopečné suti téměř nekonečnými serpentinami stále vzhůru. Slunce nemilosrdně peče, stín žádný a nadmořská výška se už také začíná projevovat zvýšenou únavou. Po dalších dvou hodinách výstupu stojíme u horské chaty Altavista ve výšce 3260 m. Je jedinou horskou chatou na celém ostrově a právě v ní se v podvečer ubytujeme. Hospoda tu nefunguje, a tak večeríme ze zásob, které jsme si sem donesli.

Východ slunce na Teide

Ráno vstáváme brzy, kolem půl páté, rychle balíme a snažíme se něco sníst. K vrcholu vyrážíme za úplné tmy s čelovkami na hlavě. Je zima, fouká vítr a teploměr ukazuje, že je těsně pod nulou. Stezka se klíkáí a hned od chaty nabírá výšku. Stoupáme pomalu, výstup zpomaluje tma, kameňitý terén, vítr a také nadmořská výška. O něco výš také závěje zmrzlého sněhu. Asi po hodině výstupu, když už se začíná rozednívat, dosahujeme rozcestí u terasy Rambleta.

Pico del Teide není vyhaslá, ale jen spící sopka. Poslední sopečný výbuch tu byl v roce 1798, kdy ze sousedního kráteru Pico Viejo tekla láva po dobu tří měsíců. Těsně pod vrcholem se nachází menší kráter o průměru asi 70 metrů, ze kterého stále uniká značné množství sirných výparů – solfatar. Jejich teplota může být až 86 °C.

„ Sombra del Teide je více než 100 km dlouhý stín hory, který Teide vrhá daleko do Atlantiku

Odpocíváme a nabíráme dech a pak pokračujeme do závěrečné fáze výstupu. Když konečně dosahujeme vrcholu, je už téměř ráno. Fouká studený vítr, teploměr ukazuje mínus šest stupňů. Slunce se ještě schovává za východním obzorem a než vyjde, snažíme se trochu zahřát zachumlání v čepicích, rukavicích a s kapucemi na hlavě. V naší skupince se ujala hláška: „Je tu zima jako na Kanárech!“ Smrdí to kolem nás jako v pekle, sirné výpary jsou tu cítit skoro všude. Konečně na východě začínají probleskovat první růžové paprsky vycházejícího slunce. Vrcholek Teide je během chvilky nasvícen ranním sluncem. A pak se nad západním obzorem objevuje tzv. Sombra del Teide – více než 100 km dlouhý stín hory, který Teide vrhá daleko do Atlantiku. Nádherná. Stín vzniká hlavně díky tomu, že Teide je dostatečně vysoká a okolní kopce jsou naopak o víc než kilometr nižší. Parádní odměna za namáhavé stoupání a ranní vstávání!

KATADYN®
MAKING WATER DRINKING WATER

**SWISS
MADE**

**1 litr
pitné vody
již od
0,19 Kč**

**kapesní čističky vody
pro outdoor**

**dezinfekce a vodní
filtry pro profesionály**

www.BezpecnaVoda.cz

Zimní návštěvníci přijeli před 150 lety

Švýcarsko slaví 150 let od zrodu zimního turismu

Svatý Mořic je známé zimní středisko v kantonu Graubünden, které tuto zimu slaví kulaté výročí zimního příběhu. Místní se totiž pyšní tím, že Svátý Mořic stál právě před 150 lety u kolébky zimního turismu.

Populární Svátý Mořic je malebně rozložený na břehu jezera St. Moritzersee v nadmořské výšce 1843 m, na sever od něj se vypíná pohoří Albula a na jih je to Bernina. Můžeme se dohadovat, jestli Svátý Mořic svůj věhlas získal díky parádním lyžařským terénům, nebo jestli je to díky příznivému klimatu údolí Engadinu, kde slunce prý svítí 322 dnů v roce. Jak se Svátý Mořic dostal ke zmíněnému prvenství?

Hoteliér Johannes Badrutt

Dnes je natolik běžnou záležitostí zabalit lyže a vyrazit do Alp, že si sotva někdo položí otázku, koho a kdy to vlastně napadlo jako prvního. A vidíte – nebyl to kupodivu turista, ale naopak hoteliér. Ve Svatém Mořici měl hotel podnikavý muž jménem Johannes Badrutt a ten se rozhodl přilákat své letní anglické hosty, aby přijeli i v zimě. Jako správný podnikatel Angličanům udělal tak lákavou nabídku, že nedokázali odmítnout. Pozval je na Vánoce s tím, že pokud nebudou spokojeni, zaplatí jim cestu z Anglie do Švýcarska i zpět. Angličané (kdoví jestli nakonec nebyli ze Skotska) opravdu přijeli, zůstali údajně až do Velikonoc a Švýcarsko získalo půvabnou legendu. Od zmíněné události uplyne letos o Vánocích právě 150 let.

TIP: Podrobnější informace o akcích ke 150. výročí zimního turismu najdete na www.MojeSvycarsko.com.

TIP: Sněžnicové trasy v okolí Marbachu popisují stránky www.marbach-lu.ch/winter/schneeschuh-trails.html.

TIP: Pozoruhodný visutý most Peak Walk nad ledovcem Glacier 3000 představují stránky www.glacier3000.ch/en/activities/peakwalk.

Vzpomínka na ZOH ve Svatém Mořici

O trochu mladší vzpomínku na Svatý Mořic mají i čeští sportovní fanoušci. V roce 1948 tu proběhl hokejový turnaj Zimních olympijských her, který byl současně i mistrovstvím světa a Evropy. Naši hokejisté nejen získali stříbrnou medaili, titul mistrů Evropy, ale poprvé v historii šampionátu neprohráli s Kanadou a vzájemný zápas skončil 0:0. ČSR reprezentovali skvělí hokejisté, kteří o rok dříve i o rok později získali tituly mistrů světa. Pro úžasnou hokejovou generaci Modrého, Konopáška, Bubníka, Zábrodského a dalších se stal osudným rok 1950, kdy jádro mužstva bylo komunisty ve vykonstruovaném procesu odsouzeno k mnohaletému žaláři. Ale to už ke Švýcarsku nepatří, tu dobu si spíš pamatují naši lyžaři, kteří si mohli po několik generací o návštěvě Alp, neřku-li o lyžování ve Svatém Mořici, nechat jen zdát.

Oslavy 150. a také jednoho 200. výročí

Vraťme se k oslavám. Švýcaři využili legendu hotelu Palace Badrutt, jehož majitel před 150 lety odstartoval zimní turismus ve Svatém Mořici i v celých Alpách, a kulaté výročí náležitě oslaví. Když ponecháme stranou nepřehledný seznam lákadel určených sjezdovým lyžařům, může si užívat i outdoorově zaměřený návštěvník. Vybavení před 150 lety připomínají výstavy o počátcích lyžování (Arosa nebo také Grindelwald v regionu Jungfrau) a zajímavá bude i výstava o nejznámějším švýcarském záchranáři – bernardýnu Barrym, který zemřel právě před 200 lety (Bern). Jinde si můžete zalyžovat ve starém vybavení a oblečení z dob našich babiček (Wengen), lákavé bude vyzkoušet skijöring, což je lyžování na laně taženém koněm (Nax nebo oblast Mont-Noble). Rozšíření čeká letošní nabídka tras pro sněžnice (Marbach v kantonu Lucern), což je už i u nás stále populárnější možnost, jak se dostat do míst vzdálených od předvidných sjezdovek. Chcete-li se bavit, můžete přijet na kurz stavby soch ze sněhu (Engelberg) a tak by se dalo pokračovat ještě dlouho.

Visutý most mezi vrcholy v Bernských Alpách

Nakonec jsme si nechali jednu pozoruhodnou premiéru, kterou bude odvážný projekt prvního visutého mostu spojujícího dva horské vrcholy. Jsou to View Point peak (2964 m) a Scex Rouge (2971 m). Most s názvem Peak Walk je 107 metrů dlouhý, zvládne víchřici o rychlosti 200 km/h a najdete jej v Bernských Alpách nad ledovcem Glacier 3000. Visutý most bude slavnostně otevřen už v listopadu a slibuje celoroční výhled na Matterhorn, Mont Blanc, Eiger, Mönch či Jungfrau.

TIP: O možnostech skijöringu se více můžete dozvědět na www.mont-noble-tourisme.ch.

vyhrajte nad zimou

terrex conrax climaheat

Díky této robustní obuvi s izolací PrimaLoft®, membránou climaproof® a podešví z pryže Continental se dostanete všude i v drsných zimních podmínkách.

climaheat

adidas.com/outdoor

Ferata na Pastýřskou stěnu v Děčíně

Feraty v Česku rostou jako houby po dešti a jedním ze tří nejnovějších přírůstků je zajištěná cesta na Pastýřskou stěnu v Děčíně, která byla navíc začátkem srpna rozšířena o další variantu výstupu obtížnosti D.

S nápadem na vybudování feraty přišel Jindřich Hudeček, známý především jako zakladatel sítě prodejen HUDYSport. Myšlenku vzalo za svou statutární město Děčín, které realizaci feraty financovalo, ale také ji provozuje. Vyřídil veškeré administrativní záležitosti a zajistit potřebná povolení k realizaci trvalo téměř rok.

Do stavby se pustil Karel Bělina, matador českého pískovcového lezení a autor stovek, nebo možná tisíců lezeckých cest, především v severních Čechách. Autor feraty se v minulosti podílel také na výstavbě zajištěných cest v Dolomitech – kolébce tohoto sportu. Bělina v Pastýřské stěně pracoval od konce roku 2012 a nejvíc práce mu dalo skálu očistit. První cesty se podařilo dokončit a otevřít v květnu 2014.

Sedm linií

Celkem je k dispozici sedm linií, které shodně překonávají převýšení 95 metrů a na délku mají mezi 150 a 170 metry. Výstupové směry Tichá tolerance, Spolčení hlupců, Vzpomínka a Hladový poutník mají shodně obtížnost B, hodí se tedy i pro zaškolení úplných začátečníků a dětí. Naopak Cesta do Nebička (C, 2+) a Stříbrná vůle (C, 3) už dají poměrně zabrat. Nejnovější a nejtěžší cesta Pošetilost mocných (D, 4) je pouze pro experty.

Stěnou může prostoupit každý nováček i zkušený borec – a nudit se při výstupu nebude nikdo. V neposlední řadě nejde jen o sport, ale také o krásné výhledy například na protilehlý zámek a největší českou řeku přímo pod nohama.

Na výstavbu se spotřebovalo přibližně 350 metrů ocelového lana a 70 stupů. V současné době horší vůdci z HUDYSportu navíc osazují kotvící body gumovými chrániči pro vyšší bezpečnost. Všechny linie jsou jednosměrné, k sestupu slouží pěší cesty po úbočí skály.

Když překonáte téměř 100 metrů vertikálního stoupání, můžete se odměnit občerstvením v podobě zlatavého moku nebo rovnou oběda v městské vyhlídkové restauraci s příhodným názvem – Pastýřská stěna „Nebičko“, která je napodobeninou středověkého hradu s věží. Ta neslouží jako zalář, ale jako vyhlídka, která vám bude na požádání zpřístupněna. Dalším zpestřením výletu může být návštěva ZOO, která je od restaurace vzdálena asi 300 metrů.

PRAVIDLA JSOU JEN DVĚ.

1. Mít s sebou potřebné vybavení (a umět jej použít!). Tedy přilbu, sedací úvazek, prsní úvazek, tlumič pádu, vhodné obutí, případně rukavice. Využít můžete také blízkých půjčoven, které nabízejí kompletní vybavení za 120 Kč.
2. Na skálu nenastupovat, pokud prší nebo je mokrá! Nejde jen o vaši bezpečnost, ale také o ochranu velmi měkkého pískovce.

Cestovatelské novinky

Nový zájezd Adventury "Altaj na kole"

Outdoorová a poznávací cestovní kancelář Adventura letos připravila zbrusu nový zájezd do rusko-kazašsko-čínsko-mongolského pomezí. Minireportáž z cykloexpedice pro Svět outdooru připravila průvodkyně Kateřina Lhotová.

„Budem ještě makat do kopce nebo už se jen povezem?“ ptám se kluků. GPS ukazuje už jenom 10 km do cíle a my stále jedeme z kopce. To sedlo Katu Jaryk už tady přece někde musí být. Jsme zmrzlí a těšíme se do kempu u řeky Čulyšman. S trochou štěstí nám pan domácí roztopí baňu a k večeru určitě bude nějaká dobrota.

Možná čerstvé ryby na grilu. „Tak jedem, ať už to máme za sebou.“ Zčvaknu zmrzlá chodidla do pedálů a řítím se z kopce, jako už posledních 8 km. Najednou se cesta vynoří z lesa a já i v té rychlosti koutkem levého oka zaregistruju hranu kaňonu a pod ní příkrý sráz do údolí. Je to ohromující výhled. Už dlouho jsem neviděla něco tak impozantního. Řeka Čulišman prořízla altajským masivem několik set metrů hluboký kaňon a my teď jedeme po jeho hraně a koukáme hluboko pod sebe na to geologické divadlo. A to není všechno, podobně silných zážitků si na čtrnáctidenním zájezdu užíváme ještě mnohem víc!

www.adventura.cz

ADVENTURA
cestovní kancelář

Cestovatelské tweety na HedvabnaStezka.cz

Největší tuzemský cestovatelský portál HedvabnaStezka.cz během léta spustil novou funkci, díky níž mohou registrovaní uživatelé přidávat vtipné cestovatelské hlášky pomocí tweetů. Ty se pak zobrazují přímo na domovské stránce a pobaví (případně poučí) ostatní cestovatele. Tweety je možné přidávat po registraci a přihlášení, které nezabere více než dvě minuty.

HedvabnaStezka.cz
cestovatelský portál

Podzimní přednášky v Klubu cestovatelů

Od začátku září byl v pražském Klubu cestovatelů na Masarykově nábřeží obnoven chod pravidelných cestovatelských a outdoorových přednášek a promítání, které jsou nyní v plném proudu. Koncem října můžeme doporučit především přednášku Jiřího Kalátů „Palestina – země nezemě“ a vyprávění Jany Troupové o jejím cestování v Barmě, „zemi, kde turista je stále ještě hostem“.

TIP: Úplný program najdete na www.HedvabnaStezka.cz/klub-cestovatelu-praha

Nenechte si ujít podzimní Fotoexpo

Jeden dlouhý podzimní den, šest přednáškových sálů, desítky osobností a workshopů na aktuální fotografická témata. To je Fotoexpo, pražský veletrh určený nejen profesionálům a odborníkům v oblasti fotografické techniky, fotografie, grafiky a tisku. Těšit se můžete na prezentaci tvorby mladých českých fotografů, odborné semináře, prezentaci novinek fotografické techniky, světla, tisku a na mnohé další.

www.FotoExpo.cz

Dominika Gawliczková a Honza Trávníček na festivalu Obzory

Největší cestovatelská a outdoorová událost roku se koná o prvním listopadovém víkendu v prostorách Filozofické fakulty UK v Praze. Po celý víkend se v šesti sálech a na třech rozlehlých chodbách budou konat desítky top cestovatelských a outdoorových přednášek a promítání. Důraz bude kladen také na outdoorové, cestovatelské, kreativní, kulinařské, hudební, fotografické, tréninkové a výživové workshopy. Nebude chybět ani kulturní program v podobě exotických tanců, netradičních hudebních nástrojů a výstavy fotografií. Těšit se můžete například na slacklineku Anču Kuchařovou, horolezce Honzu „Trávu“ Trávníčka, kajakáře Jakuba „Kajmana“ Šedivého, extrémního paraglidistu Dalibora Carbola, motorkářku Dominiku Gawliczkovou, cestovatelku Lenku Klicperovou a mnohé další.

TIP: Kompletní program a anotaci všech přednášejících najdete na www.FestivalObzory.cz.

www.marmot.eu · facebook.com/marmot.mountain.europe
Marmot PRO: Albert Leichtfried | Route: "Men on Wire" | Location: Norway
📷 Klaus Kranebitter

WHAT
GIVES
YOU
LIFE?

Marmot®
FOR LIFE

Pavol Barabáš:

Mám rád amatérské filmy, protože jsou o svobodě

Slovenský režisér a dobrodruh Palo Barabáš za svou dosavadní kariéru natočil desítky dokumentárních snímků z těch nejodlehlejších oblastí světa. Silný příběh, neobjevená místa a výjimečné výkony jsou hlavními lákadly všech jeho filmů, které navíc nejsou jen o extrémních výpravách, ale i o přístupu ke světu a zajímavé životní filosofii. S Pavolem jsme si povídali o jeho posledních snímcích Polárník a Stopy na hřebeni, celoživotní filmařské zkušenosti a technice, kterou na cestách používá.

V poměrně malém časovém odstupu jsem viděla jeden z vašich prvních snímků 80 metrů pod vrcholem a naopak poslední snímek Polárník. Mám pocit, že charakter obou snímků je hodně podobný. Vy sám ale jistě vidíte obrovskou změnu, která se za těch téměř 20 let udála. V čem jsou vaše nové filmy jiné? Uf, ten film vznikl při výstupu na třetí nejvyšší horu světa – Kančendžengu v roce 1997. Změny sú možno v technickej stránke prevedenia. Čo nechcem meniť, je posolstvo každého filmu. Stále sa snažím, aby z nich sálala úcta a pokora človeka k našej Zemi. Tie vlastnosti sa akoby z našej spoločnosti a z nášho vedomia stále viac a viac vytrácajú.

Dnešní uspěchaná doba se často podepisuje i na charakterech dokumentů. Oblíbené jsou zejména velkolepé snímky plné přehnané a často bezdůvodné senzace. Vy si ale držíte stále spíše onen výpravový charakter. Jak se vám to daří? Rád robím filmy, kde môžem diváka vziať so sebou a ukázať mu neznámú časť planéty bez zásahu modernej doby. Mojim cieľom je trochu ho pozastaviť, možno aby porozmýšľal, kam sa vlastne ponáhľa. Vtiahnuť ho do prostredia, ktoré mám rád ja sám a vysvetliť dôvod, prečo na tie cesty chodím. Takým filmom na zvolnenie je napríklad Ticho nad oblakmi.

Na internetu dnes kolujú stovky, ne-li tisíce amatérských filmů z cest.

Kde je podle vás hranice mezi profesionálním filmařem a amatérem?

Mám rád amatérské filmy, lebo sú o slobode. V tomto chcem byť aj ja amatér a robiť filmy tak, ako ich cítim. Amatér sa vrhne na tému s nadšením a so srdcom. Až keď dokončí svoje dielo, začne rozmýšľať, či by sa na tom nedalo čosi aj zarobiť. To je pri väčšine expedičných filmovaj môj prípad. Naproti tomu profesionálny filmár najskôr urobí kompletný rozpočet a pustí sa do projektu iba vtedy, ak naň má finančné prostriedky. Často je nútený robiť filmy s ohľadom

i PAVOL BARABÁŠ

Tatry byli prvými horami, do nichž se Pavol Barabáš (1959) zamiloval a dodnes

také figurujú v mnoha jeho filmech. Desiatky dokumentárných snímků z těch nejodlehlejších oblastí světa se ale věnují také Himálaji, Nové Guinei, Amazonii nebo polárním oblastem. Pavol se sám většiny expedic účastnil, což znamená natáčet v místech s velmi extrémními podmínkami. Vznikají tak snímky nejen o pokořování odlehlých míst, ale zejména o tom, jak by se měl člověk chovat k planetě Zemi. Možná i díky tomu jeho filmy posbíraly více než dvě stě ocenění doma i v zahraničí.

na zadávatele a jeho víziú komerčného využitia. Len raz v živote som dostal peniaze na film o expedícii. Bol som šťastný kým som sa deň pred základným táborom pod Mount Everestom nedozvedel, že sponzor chce na vrchole aj vlajku politickej strany, blížili sa totiž voľby. Ráno som expedíciu opustil a peniaze vrátil.

Jak to děláte vy, když jedete na expedici? Už odjíždíte s nějakou, alespoň hrubou, představou, jak by mělo výsledné dílo vypadat, nebo se raději necháváte vést samotným děním na cestě?

Úplne bez prípravy to samozrejme nejde. Hrubý scenár s víziou, čo by som chcel filmom povedať, mám v hlave už pred expedíciou. To je vlastne ten sen. Dôležitý je cieľ expedície, čo chcete dosiahnuť. Pri objavnej expedícii nepoznáte dopredu jej príbeh. A pritom práve príbeh je to, čo robí film filmom.

Obdivuji na vás zejména energii vytáhnout kameru v neuvěřitelně těžkých podmínkách, jako je nepopsatelný mráz nebo hluboká neprostopupná džungle. Chce to někdy hodně přemáhání, abyste natočil pár záběrů? Jak sám sebe přesvědčíte?

Boli momenty, keď som nemal chuť zložiť batoh z chrbta, vybrať kameru a urobiť podstatný záber. Zastaviť a filmať znamená predbiehať a dobiehať ostatných členov expedície v náročnom teréne. Väčšinou sú to pešie expedície, kde si všetko potrebné na niekoľko týždňov nesieme na chrbte, v lepšom prípade ťaháme na saniach, alebo vozíme v rafte ako pri filme Omo- cesta do praveku.

Který film má pro vás největší hodnotu, ať už kvůli zajímavému pozadí, samotné expedici či lidem, s nimiž jste na něm pracoval?

Možno je to film Pygmejovia – deti džungle. Boli sme dvaja a po dlhom hľadaní sme našli v pralesoch Konga posledných prírodných Pygmejov, s ktorými sme niekoľko týždňov žili. Veľmi veľkú radosť som mal z filmu Trou de Fer, kde sme tri dni prechádzali cez jeden z najťažších a zároveň najkrajších kaňonov sveta. Prechod Zeme kráľovnej Maud v Antarktíde zanechal vo mne tiež hlboký, meditatívny dojem. Každý film má pre mňa veľkú hodnotu. To je aj dôvod prečo som sa do ich spracovania púšťal. Nie z každej expedície som totiž spravil film.

„ rád robím filmy, kde môžem diváka vziať so sebou a ukázať mu neznámu časť planéty bez zásahu modernej doby

Na letošním festivalu Snow film fest budou moci diváci vidět váš snímek Polárník, jenž je věnován polárníkovi Petru Valušiačkovi. Jeho výkony doslova vyráží dech. Jak se na svého přítele díváte vy?

Pre mňa je Peter taký slovenský mimozemšťan. Prešli sme spolu 5 expedícií, dosť na to, aby sme človeka dokonale spoznali. Poznám expedície, po ktorých sa ich členovia už nestretávajú. Ja však mám na ľudí obrovské šťastie, čo je pre mňa bonus každej výpravy. S Petrom by som išiel kedykoľvek, kamkoľvek. Je proste vizionár. Človek, ktorý načrtne myšlienkovú novú cestu. Pre mňa sú títo ľudia ďaleko vzácnejší ako všetci, čo opakujú zaistené cesty v Himalájach z 50-ych rokov minulého storočia.

Mám pocit, že Polárník není jen dokument o náročných expedicích, ale i o určité životní filozofii a přístupu ke světu. Zdá se mi, že tento zvláštní podtext je čitelný více až ve vašich posledních filmech. Nemyslíte?

Myslím si, že ten podtext je ukrytý v každom mojom filme. Nie prvoplánovo. Sami cítime, že svet sa rýchlo mení, globalizuje. Stále viac a viac sa vzdalujeme od prírody. Napríklad, kto vie kedy dnes vychádza na obzore Veľký voz? Kedysi bola táto znalosť bežná. Spoločnosť nám stavia akýsi múr, ktorý nás od prírody oddeľuje. Robíme veci, ktoré našej Zemi ubližujú a niekde v podvedomí

cítíme, že sme s týmto stavom nespokojní. Najhoršie je, že pri našej nenažranosti, trpí na opačnej strane planéty stále viac a viac ľudí. Po návrate z krajín tretieho sveta sa snáď každému zmení rebríček hodnôt. Človek je zrazu vnútorne spokojný aj s málom a uvedomí si, v akej vlastne bohatej spoločnosti žijeme a akí sme pritom chudobní. Ako Bhutánci vravia: Chudoba nie je nedostatok peňazí, ale nedostatok šťastia. A toto je ďalší bonus cestovania: iné kultúry nastavujú pravdivé zrkadlo stavu našej spoločnosti. Bez nich by sme sa utopili vo vlastnej samofúbošti.

▶ Při natáčení filmu Pygmejovia – deti džungle.

Už v roce 1998 jste připravoval snímek z polární expedice Petra Valušiačka a jeho kolegů 118 dní v zajetí ledu. Na této expedici jste ale nebyl. Jak se pak připravuje snímek pouze z vyprávění a záběrů kolegů?

Taký film sa robí najlepšie. Zábery kolegov sa vyhadzujú ľahšie ako tie vlastné, ku ktorým mám citový vzťah a viem koľko úsilia a sebazaprenia bolo trebalo ich nakrútenie. Pamätám si ako som Petrovi v strižni povedal, že z doneseného materiálu sa film urobiť nedá, že je to len chodenie po ľadových kryhách. Ale potom sa mi zjavila podstata príbehu. ▶

Trekové hole z Evropy

Každý si vybere

- Vysoká kvalita
- Moderní design
- Nízká hmotnosť
- Výběr modelů
- Dokonalý servis
- Zajímavá cena

Žádejte u svých prodejců

Film oslovil divákov po celom svete a až po jeho zhladnutí bola expedícia prvého prechodu z Ruska do Kanady cez Severný pól docenená.

Na svých cestách jste projel kdejaké zákoutí světa. Kdybyste se mohl vrátit do jednoho jediného místa na jedinou svou minulou expedici, která by to byla?
Veľmi silné expedície boli prechody stolových hôr vo Venezuele, kde sme našli aj nové jaskynné systémy. Silným zážitkom bol práve prvý prechod hory Auyan Tepui. Vznikol z toho film Amazonia-Vertical. Tu som zažil pravú chuť dobrodružstva s úžasnými partnermi, to by som v kútiku duše chcel ešte raz zažiť. Viem ale, že by to už bolo iné, už by chýbalo to tajomné neznámo.

Na druhou stranu Vaše kroky s kamerou vedou veľmi často i na Slovensko do Tater, ktoré, jak říkáte, máte stejně asi nejradši. Proč?

Ja som v Tatrách vyrastal ako nosič na Zbojnícku chatu. Toto prostredie ma formovalo, k Tatrám ma priťahujú príbehy, a nielen tie moje. Odvtedy som prešiel veľa pohorí po celom svete, ale nič ako Tatry som inde nenašiel. Človek často prejde kus sveta, aby si uvedomil, že to najzaujímavejšie má doma. Veď to je nakoniec aj zmyslom cestovania.

Konec konců i váš snímek z loňského roku Stopy na hřebeni je o zdolávání těchto slovenských hor. Poměrně mladí kluci se v něm snaží překonat v kuse celý hřeben Tater.

Stopy na hřebeni je šiesta časť Príbehov tatranských štítov. Pôvodne sme chceli urobiť film o Pavlovi Pochylom, ktorý doposiaľ ako jediný urobil nonstop prechod celého hrebeňa Tatier bez podpory a obchádzania štítov. Aby som získal ilustračný materiál, chcel som nakrútiť pokus chalanov o prechod. Málokto im veril, Pavlov výkon sa dlho nikomu nepodarilo zopakovať. Nakoniec akcia skončila prekvapivým úspechom. Všetky zábery vo filme sú autentické, žiadne dokrútky. V tom pre mňa spočíva čaro dokumentu – zachytiť výkon v reálnom čase a prostredí.

i SNOW FILM FEST

Filmový festival přináší ty nejlepší snímky uplynulé sezony z prostředí zimních hor a expedic. Festival bude probíhat v listopadu ve 200 českých a slovenských městech. Na mnoha místech se můžete těšit na vystoupení extrémních sportovců a cestovatelů. Děkujeme partnerům, zejména značkám: Marmot, LOAP, Buff, Norská móda, dále Švýcarsku a cestovní kanceláři Kudrna.

www.SnowFilm.cz

„Prešiel som veľa pohorí po celom svete, ale nič ako Tatry som inde nenašiel“

✓ **Při natáčení ve Venezuele Pavol s kolegy našel mimo jiné i nové jeskynní systémy.**

Nie je to však vôbec jednoduché. Chalani išli na doraz svojich fyzických a psychických síl 15 dní v neuveriteľne zlom počasí. Čakali sme ich hodiny s kamerou i náhradnými baterkami v sedlách a nútili ich zapnúť GoPro na hlavu, lebo to bolo úplne posledné, na čo pri prežití na hrebeni mysleli. Vznikol film, ktorému na Novom Zélande udelili Grand Prize. Nechcelo sa mi veriť, že takýto domáci príbeh zarezonuje aj na opačnej strane sveta.

„čaro dokumentu pre mňa spočíva v zachytení výkonu v reálnom čase a prostredí

Jak se změnil charakter takovýchto expedic oproti tomu, co jste zažil na začátku své kariéry?

Ide hlavne o témy expedícií. Dnes sa dá nájsť na googli celý svet. Vlastne už môžete cestovať aj za počítacím. Ale ešte stále sú miesta, ktoré na googli nevidno. Môže to byť život pod zeleným závojom tropických pralesov, alebo hľadanie v hĺbinách zeme, či na jej póloch, kde ešte prevláda nie technika, ale znalosti prírody a vaše odhodlanie. Druhá vec je, že mi vadia online správy z expedícií na internete, GPS i satelitný telefón. Tie technické hračky vás oberú o to najpodstatnejšie.

Kdy se vlastně ve vás probudila ona touha stát se dobrodruhem a hlavně zaznamenávat expedice na kameru?

Necítim sa byť dobrodruhom. Mojou snahou je byť čo najviac v prírode a nasávať všetko, čo nám vo svojej najpôvodnejšej forme ponúka. Vážim si ju za tú harmóniu a rôznorodosť. Mojou prvou veľkou cestou bol prechod cez štyri najvyššie pohoria sveta v roku 1993. Prešli sme Čínsky Pamír, Hindukuš, Karakoram a Západné Himaláje. Vznikol z toho trojdielny TV seriál Karakoram Highway.

O výbavě

Člověk musí být také výborný technik, když se věnuje natáčení v takto extrémních podmínkách. Jak speciálně upravené musí být filmářské vybavení, když kupříkladu točíte v extrémní zimě nebo naopak ve vlhkém podnebí?

Podstatné nie sú špeciálne kameramanské ochrany či doplnky, ale skúsenosti z pobytu v prírode a rozmyšľanie nad jej zákonmi. Nezáleží na tom, či putujete pralesmi Novej Guinei, alebo pešo na Severný pól. Najhoršia pre techniku je prudká zmena teplôt a z toho vyplývajúci kondenzát, ktorý sa na nej vyzráža pri vstupe z chladného prostredia do teplého stanu alebo opačne.

Zabráňte tomu jednoducho. Dáte predtým kameru do mikroténného vrečka. Vlhkosť sa vyzráža nie na kamere, ale na ňom. Ešte do vrečka vložím kus toaletného papiera, aby absorboval vlhkosť. Keď je už vlhký, môžete ho použiť aj iným spôsobom. Do veľkých mrazov si robím ochranu na kameru z rukáva starých páperových bund. Nemám inak nič špeciálne a to som nakrúcal naozaj v tých najkrutejších klimatických podmienkach.

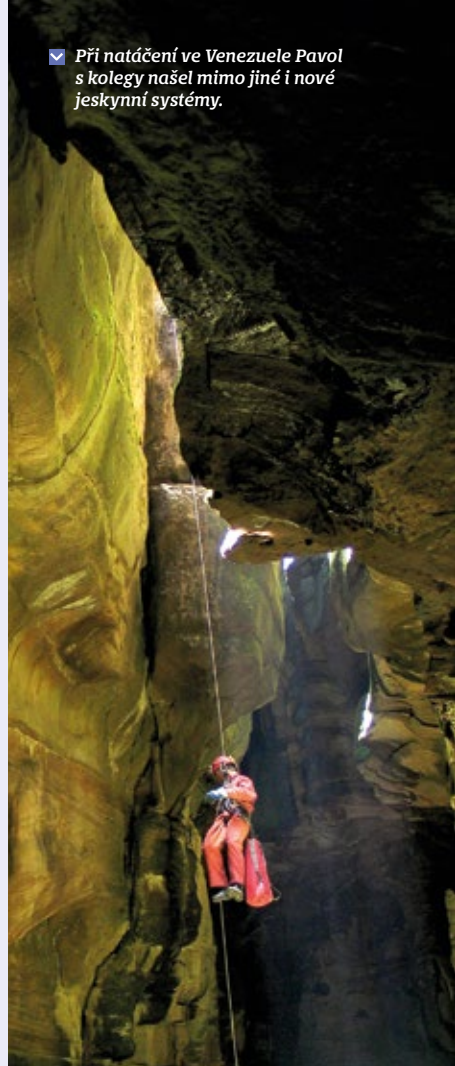
Jaký zdroj energie používáte pri delších expediciách mimo civilizácií?

Beriem väčšinou tri veľkokapacitné batérie. A šetrne nakrúcam. Používam len hľadáček, manuálne zaostrojím, neprezerám nakrútené zábery. Solárne nabíjačky môžu prestať fungovať. Pri teplote mínus 50 sa zlomí medený napájací kábel a skončili ste. Film Neznáma Antarktída som nakrútil na dve baterky, mal som ich stále na tele. Jedinou podmienkou bolo, aby moja telesná teplota príliš neklesla. Nakrútil som dve hodiny materiálu a vznikol z toho 40 minútový film o prvom prechode Ellsworthovho pohoria v Antarktíde. Je to podľa mňa najlacnejšie, najjednoduchšie a najľahšie riešenie, kde sa vám nič nepokazí.

V jednom rozhovore jsem četla, že se vám na expedici, z níž vznikl snímek *TEPUY – Cesta do hlubin země*, rozbila kamera a jen složitě jste ji dával dohromady. Kolik kilo techniky si můžete dovolit na takovou expedici vzít? Kilo? Snažím sa byť čo najľahší. Inak tá videokamera bola úplne nová. Veľká trojčipová kamera. Padol som s ňou hlboko do kamennej trhliny a rozpolila sa vo dvoje. Videl som všetky jej plošné spoje. Hlavou mi prebehlo, že je po filme o našom veľkom objave na stolových horách. Pozbieral som súčiastky do bundy a v stane pri modlení som ju poskladal a páskou zlepil. A ona ožila. Mohol som dokončiť zaujímavý jaskyniarsky film, ktorý získal mnoho ocenení.

Nosíte si techniku sám na svých zádech nebo ji nesou nosiči, případně ji rozdělíte mezi členy expedice?

Cesty ma naučili mať techniku pod kontrolou na ▶

chrpte. Proste všetko. Aj statív. Pamätám si, ako mi jeden kamarát sľúbil pred expedíciou na Cars-tensz Pyramid – najvyššiu horu Novej Guinei, že mi bude nosiť statív. Keď som ho potreboval, nikdy som ho nenašiel. Buď bol kdesi vpredu alebo vzadu. Preto aj ten statív si odvtedy nosím sám...

Jet do hor nebo jet do hor a natáčet tam film, to je velký rozdíl v logistice i časové náročnosti. Jak natáčení ovlivňuje expedice, kterých se účastníte?

Naučil som sa v Športfilme, kde som začínal s filmovaním rôznych športových udalostí, že musím byť pri nakrúcaní hlavne nenápadný, ale vždy na tom správnom mieste. Vycvičíte si intuíciu, ktorá vás upozorní, že o chvíľu sa stane niečo zaujímavé. Neviete čo, ale pripravíte si za pochodu kameru. Nedá sa to vysvetliť.

Stane se občas, že už jsou kolegové podráždění a věčné filmování jim vadí?

To sa myslím ešte nestalo. Práve preto, že sa snažím, aby nevedeli, že ich nakrúcam. Vtedy je to dokument z expedície. V niektorých filmoch cítite ako je hlavný hrdina komandovaný režisérom. Divák pochopí, že to nie je reálna akcia. Preto by som moje expedície nenazval ako filmárske. Vlastne by som sa takej ani nechcel nezúčastniť, musí to byť otrava.

Treba si uvedomiť, že ste súčasť expedície a najdôležitejšie je, aby expedícia dosiahla svoj cieľ. Filmovanie sa tomu prispôbuje a často býva až na poslednom mieste. Nie naopak.

V poslední době jsou při natáčení sportovních a outdoor filmů či videí hojně využí-vány oktokopty. Máte s tím zkušenosti, myslíte si, že tato technika má budoucnost?

Ja osobne by som oktokopty na expedíciu nebral, hoci dva - tri zábery vo svojom filme si viem predstaviť. Musia však mať opodstatnenie a tým je doplniť myšlienku filmu. Kamera na oku zachytáva môj pohľad. Či zachytí kamera z oktokopty? Nejakého vtáka? Vašej duše? Bez dôvodu sa dlho na tie zábery nevydrží divák pozeráť. Mne osobne napríklad veľmi vadí, keď v dokumentoch z „pustatiny“ cítim v pozadí celý filmársky štáb aj so žeriovom a jazdami. Filmový kumšt tkvie v niečom inom. Vyznávam skôr klasickú kameru, ostrý strih, bez vizuálnych efektov, bez pompéznej hudby a grafiku len s tými najjednoduchšími titulkami. Snažím sa zachovávať čistotu filmovej reči.

V posledních letech se také hodně při natáčení používají místo kamery digitální zrcadlovky se speciálně upravenými objektivy. Jakou techniku využíváte vy a proč?
Nestačím sa diviť ako perfektne sú niektoré filmové zábery na internete nakrútené, akou

technikou a akým spôsobom. Tiež som prešiel už kadečím, aj digitálnou zrkadlovkou. Ale malú záložnú videokameru vezmem vždy. Treba si uvedomiť, že úlohou techniky je pomáhať vám a nie vy máte byť jej otrokom. Otroci nemajú kreativitu ani vízie. To môže byť prípad neúspešných 3D filmov. Teraz sa pripravujem HD technológiu zmeniť na 4K. Obráz je 4x kvalitnejší. Používam na to fotoaparát Lumix GH4. Tak uvidím, či kreativite pomôže alebo uškodí.

Máte ještě nějaký osobní sen o místě či výpravě, kterou byste rád uskutečnil a nafilmoval?

Mám, a nie jeden. Ale keďže tam nechcem nikoho stretnúť, tak zatiaľ podrobnosti neoprezradím.

Díky za rozhovor, přeji štěstí a návraty z cest a budu se těšit na další vaše filmy!

Autor: Katka Smolová

Katka nejrady cestuje, sportuje nebo píše. Tyto tři koníčky se jí podařilo spojit díky práci šéfredaktorky cestovateľského portálu HedvabnaStezka.cz. Vystudovaná novinářka ve volných chvílích leze na skalách, hledá mountainbikové terény nebo se toulá po horách.

HedvabnaStezka.cz
cestovateľský portál

▲ Filmárskou techniku prověřil Palo Barabáš od deštných pralesů v Amazonii po mrazivé polární oblasti.

Tříměsíční zkušenost s filtrem vody Katadyn

Bangladéš leží v jižní části asijského kontinentu, pyšně se rozpíná nad jednou z největších říčních delt světa; dříve byl součástí Velké Indie, známé také jako Bengálsko. Do této turisty zapomenuté země jsme se vydaly v rámci praxe na zahraniční stáž do místní neziskové organizace Thanapara Swallows, zabývající se komunitním rozvojem, fair trade produkcí nebo třeba ekologickým zemědělstvím.

Byl to krásný pocit svobody vyjet někam do nekonečna se dvěma tričky, jedním ručníkem a třemi čokoládami. Jak poznamenala lva: „Samá lékárna, drogerka, technika, čtyři kusy oblečení, troje boty, a batoh plný.“ Po poradě s milou paní, která strávila v Bangladéši několik let, bereme hlavně hygienické potřeby, deštník a snad všechno na světě, čím se dá vyčistit voda. Bangladéš je téměř plochá země plná vody a zeleně a v období dešťů, které právě v létě vrcholí, to platí dvojnásob. Že by ta voda však byla čistá jako u nás, to se opravdu říct nedá.

**„ v období dešťů je Bangladéš země
plná vody, která ovšem není pitná**

Téměř všichni Bangladéšané sice mají přístup k pitné vodě, převážně z podzemních zdrojů, ale její kvalita je zvláště pro naše české útroby pochybná. Rozhodovaly jsme se, jak to tedy udělat, aby nám místní voda zadělala na co nejméně problémů. Zamořovat už tak dost odpadky znečištěný Bangladéš petlahvami od minerálek se nám nechtělo, a proto byl filtr na vodu jasná volba. Po dlouhém bádání jsme se rozhodly pro filtr Katadyn, jež nám k otestování laskavě poskytl český dovozce TransAlpinus. Chvilí nám trvalo, než jsme přišly na to, jak filtr funguje, ale potom už nestálo v jeho používání a užívání si čisté vody nic v cestě.

Chcete-li zjistit, jak se asi žije hollywoodským celebritám, stačí se vydat do Bangladéše. Kudykoliv projdete, místní vás zdraví, volají na vás a ptají se, jak se máte, odkud jste, co děláte, jak se jmenují vaši rodiče, jaké je jejich povolání a jestli máte sourozence. A teď si představte, jakou reakci

❏ Filtr Katadyn Combi použitý na misi v Bangladéši.

vyvolá čištění vody z pumpy, již místní používají zcela normálně!

Z Bangladéše jsme si i díky filtru Katadyn žádnou nemoc neodvezly, zato jsme si přivezly spoustu neuvěřitelných zážitků, vzpomínek a kontaktů na naše bangladéšské přátele. Ani pohnutá historie země, ani chudoba místním lidem neubrala na pohostinnosti a vstřícnosti.

❏ Voda je v Bangladéši všude, pro Evropana je ovšem málokdy zdravotně nezávadná.

Objevování

▣ Jedna ze zdrojnic Obu, pohoří Altaj (1972). Mirek Štětina stojí v raftu Matylda.

se odehrává uvnitř člověka

Jaromíra Štětinu zná většina nezasvěcených jako válečného zpravodaje z konflikty zmítaných zemí Evropy, Asie a Afriky, kde se dostával do krizových situací, ve kterých šlo nejednou o život. Co možná ani někteří netuší, je to, že je zakládajícím členem nevládní organizace Člověk v tísni. V posledních letech své zkušenosti zúročil i na politické scéně, nejprve jako senátor, aby se pak dostal i do vyšších pater evropské politiky jako poslanec Evropského parlamentu.

Zasvěcení však Mirka Štětinu znají především jako outdoorového nadšence, který své záliby dokázal rozvíjet ve složitých dobách minulého režimu i za hranicemi našeho státu. Jakožto geolog měl možnost dostat se do míst, kam to v té době takřka nebylo možné. Při jeho cestovatelských a sportovních expedicích na Sibiř a do asijských zemí se věnoval horolezectví a vodáctví, kde mu patří i několik prvosjezdů. Právem je pak považován za zakladatele českého raftingu a z jeho cest pochází i jedna z jeho nejznámějších knih S Matyldou po Indu, která se pro tři generace českých vodáků stala doslova vodáckou biblí.

S Mirkem Štětinou jsme si povídali v jeho pražské malostranské kanceláři, a ač je dnes, jak sám říká, už starší pán, při vyprávění o jeho výpravách z něj stále číší objevitelský zápal a nadšení.

Zúčastnil jste se řady různých expedic, vodáckých i horolezeckých, přitom v té době bylo obtížné vůbec jen vycestovat z republiky. Co pro vás bylo hlavní motivací?

Vodáci a horolezci jsou asi obecně lidé svobodomyslní. Proto nás to hnalo dostat se z klece ven. Když se to podařilo, měli jsme pocit zadostičinění. Vylézt na sedmitisícovku v Karákóramu se tehdy zdálo vlastně lehčí, než se k ní vůbec dostat. A to ne z důvodů logistických, ale proto, že jsme tu byli za tou mříží. Vybojovat si nějakou cestu dalo práci. Výjezdní doložka se dávala maximálně na tři týdny. Vzhledem k tomu, že na první himálajské výpravy se jezdilo auty, protože letenky byly drahé, trvala expedice většinou alespoň tři měsíce. Také na expedici na Haramoš v roce 1970 jsme vyjeli s výjezdní doložkou na tři týdny. Když byl rozumný velvyslanec, tak se většinou dala prodloužit na naší ambasádě.

i JAROMÍR ŠTĚTINA (*1943)

Jeden ze zakladatelů českého raftingu, horolezec, organizátor řady průkopnických expedic,

později novinář a válečný reportér (např. v Náhorním Karabachu, Čečensku nebo Afghánistánu). Za novinářskou práci obdržel Cenu Ferdinanda Peroutky. V roce 2004 byl zvolen do Senátu, v roce 2010 mandát obhájil. V květnu 2014 se stal europoslancem. Je autorem deseti knih, desítek dokumentárních filmů a množství rozhlasových a televizních pořadů.

Některé výpravy byly v řadě ohledů průkopnické: Haramoš – první česká výprava do Karákóramu, splutí Indu – světový prvosjezd, Bělucha – první český výstup...

V šedesátých letech se ještě do Himálaje nejezdilo. Doménou českých horolezců byl Pamír nebo Kavkaz. Logicky proto, že se tam dalo dostat. Haramoš nebyl zdaleka jen zážitek horolezecký, ale především cestovatelský. Jeli jsme tam dvěma auty – Prahou V3S a ruským gazíkem. Poprvé jsme vylágovali motor ještě na Slovensku

a pak znovu na zpáteční cestě v Istanbulu. Tehdy ještě neexistovala Karakóram Highway. Podél Indu do Gilgitu a Hunzy vedla jen neuvěřitelně úzká stezka. Z Islámábádu do Gilgitu jsme tehdy jeli skoro týden, dnes se to dá zvládnout za dvanáct hodin. Neměli jsme ani žádné zkušenosti s nosiči, nevěděli jsme, kolik se jim platí nebo jak postupovat, když začnou stávkovat. Všechny zkušenosti jsme si museli sami získat. V tom to bylo tehdy skutečně průkopnické. Nebyly zkušenosti s výzbrojí a výstrojí. Mně třeba maminka upletla štlupny z ovčí vlny. Všechno jsme sami zkoušeli, co je a co není vhodné.

Vrcholu Haramoše (7409 m) jste nakonec nedosáhli, čtyři členové expedice vystoupili na nižší vrchol Haramoš 2 (6700 m).

Ona ta hora je poměrně těžká. Za předvrcholem, přes který se muselo, vedl ještě dlouhý a technicky obtížný hřeben ve výšce 7 000 metrů. Také přišlo dřív podzemní počasí a vedoucí výpravy výstup zastavil. Důvodem byl možná i zmíněný nedostatek zkušeností a nedostatečná výzbroj.

Byl pro vás vrchol vlastně vůbec důležitý?

Nikoho nás to moc nemrzelo. Už jen ten fakt, že jsme si ochutnali himálajské lezení, předčil všechno. Vrchol pro nás nebyl tak podstatný. Důležitější byly jevy, se kterými jsme se setkali poprvé až tam – padání seraků, ledovcové trhliny, poprvé jsme viděli velkou lavinu. To mělo velký význam i pro další výpravy.

Tehdy to bylo ovlivněné i několika nešťastnými okolnostmi. Nejdříve se zabil Ivan Bortel, kterému jsme ještě stačili jít na pohřeb, než jsme odjeli, a po cestě jsme se pak dozvěděli, že zahynula výprava pod Huascaránem. Naše expedice tak zachránila život Honzovi Červinkovi, který měl na Huascarán jet, ale my jsme ho přelanařili.

Výjezdní doložky, pátrání po mapách, shánění jakýchkoli informací...

Oproti tomu si dneska dojdeme koupit letenku, na internetu je dostupných více informací než vůbec potřebujeme, včetně satelitních map atd.

Není to už moc jednoduché?

Shánění map a všech informací, to byla přirozená součást každé akce. Když jsme se rozhodli, že pojedeme na Altaj na Běluchu a že splujeme Katuň od ledovce až do civilizace, tak jsem odjel s běžným zájezdem do Moskvy. Ze zájezdu jsem utekl a šel do centrální knihovny sovětských turistů, kde byla neuvěřitelná bohatství. Jejich výpravy byly často neobyčejně obtížné. Z každé akce dělali závěrečné zprávy a v nich byly úplné poklady. Někde kradli tajné mapy a do těch zpráv je dávali. A nikomu nevadilo, abych do nich jako československý občan nahlížel. Normálním fotákem na film jsem si to ofocoval. Tak jsme třeba získali kilometráž a popis peřejí horního Jeniseje. Studovali jsme dlouhé hodiny na fotkách, jak to teče a kudy to půjde projet. To dnes už asi neexistuje. Nehledě na bezpečnost a možnosti spojení. Dneska už se žádná větší výprava neobejde bez satelitního telefonu.

Co z dnešních vymožeností byste tehdy asi nejvíce ocenil?

Stačí začít od těch nejjednodušších věcí. Vyráběli jsme si sami karimatky – z drčeného polystyrenu, který se vsíval do takových pytlíčků. Na Haramoši jsme měli stany klasická „áčka“. Výstřelkem modernosti byla apsida, kam se daly uložit věci. Žádné speciální prádlo, jen věci, které nám maminky upletly. Dělalí jsme si sami krosny, šili si spacáky, nemluvě o cepínech, plynových varičích nebo třeba skobách. Ruští horolezci věděli, kam na Altaji padají zbytky raket vystřelených z Bajkonuru. Tam se v lese válely velké kusy titanových plechů. Z nich pak vyráběli lehké titanové skoby. Podobné trable už odpadají, a výpravy se tak postupně posouvají z té dobrodružně-poznávací do sportovnější polohy.

Je v dnešní době ještě prostor pro nějaké průkopnické výpravy?

Je. Já jsem takovou zažil v roce 2006, což není tak dávno. Spluli jsme fantastickou řeku Band-e Amir v Afghánistánu, která protéká napříč centrálním Hindúkušem. Celkem 350 kilometrů za 14 dní, kdy jsme naklesali přes 2000 metrů, takže to byly skutečně „schody“. Byli jsme první cizinci, které

▶ Mirek Štětina, ve svých sedmatřiceti letech.

tam místní lidé vůbec viděli. Narodil od řady himálajských řek, kde už běžně jezdí minibusy Volkswagen s kajaky na střeše, jsou řeky v Afghánistánu stále panenské a je tam ještě pořádko objevovat. Třeba Harirud, úžasná řeka tekoucí od východu na západ napříč celým Afghánistánem.

▶ Mirek Štětina na středním Obu (1981).

Objevování a pocit získávání něčeho nového, to se musí odehrávat uvnitř každého člověka. Já se při cestách nezabýval jen těmi vodními válci a přejemí, ale také tím, co se děje na břehu. Proto šlo pro mě vždy o komplexní sportovně-cestovatelský zážitek. Třeba splutí velkých sibiřských řek – to byly velké mnohatisícikilometrové plavby: Jenisej od pramene až k Severnímu ledovému oceánu asi 4000 kilometrů, Ob asi 4000 kilometrů, Dolní Tunguzka asi 3500 kilometrů. To byly skutečně velké cestovatelské zážitky.

Na všech výpravách jste intenzivně filmovali, fotografovali, vznikaly knížky. Také pro publikování jsou dnes možnosti úplně jiné...

Možná jsou dnes menší. Když jsem v roce 1975 napsal knížku S Matyldou po Indu, tak vyšla ve čtyřech vydáních o celkovém nákladu asi 150 tisíc výtisků. ▶

Bunda TRANGO / Kalhoty EIGER

INNOVATION

Inovovaný set horské bundy a kalhot. Díky vynikajícím vlastnostem je určen pro nejnáročnější aktivity v horách, v přírodě, v outdooru. Použitý materiál, zpracovaný stříh a funkční detaily zajišťují vynikající ochranu i ve zhoršených povětrnostních podmínkách. Uživáte po celý rok při horolezectví, skialpinismu, VHT, turistice, lyžování. Funkční hybridní kombinace strečového softshellu a 3vrstvého hardshellu zásadně zvyšují funkčnost.

DIAPLEX

**PFOA
FREE**

Pod Haramošem, Pákistán (1970).
Zleva: MUDr. Pračke, Mírek Štětina, Otakar Štěrba, Michal Orolin.

To dneska nikdo nevydává. Tak velký úspěch měla proto, že nebyla jen o peřejích, ale o tom, jak se čtyři kluci vymanili z tehdejšího Československa a na vlastní triko, s pár dolary v kapse, podnikli něco, co se nepodařilo velké americké výpravě. Byla to vlastně kniha o svobodě. A lidi to pochopili.

Absolvoval jste na 25 větších výprav. Zúročil jste některé zkušenosti i později při novinářské profesi?

Do toho se dají zahrnout i takové výlety, jako kdysi s vnuky do dunajské delty. Těch skutečně velkých výprav bylo mnohem méně. Já se stal novinářem teprve v roce 1990, když mi bylo skoro 50 let. Hodily se třeba jazykové znalosti, ale možná i zvyk počínat si ne úplně standardně. Na expedice vždy jezdili a jezdí lidé, kteří jsou v tom nejlepším slova smyslu dobrodruzi. To znamená, že používají postupy, které jsou odvážnější, neobvyklejší... A to je potřeba i v řemesle novináře. Zvlášť, když jsem během 14 let dělal válečného zpravodaje ve 20 různých válkách.

Lze říct, že některé zkušenosti se vám hodí nyní i v politické kariéře?

Určitě ano. Když člověk procestuje svět, získá určitý nadhled. Na svět okolo se pak dívá ze širšího spektra a ne pohledem člověka, kterému kouká sláma z bot. Příklad: Nesnáším, když někdo napíše, že „chudí příslušníci kmene Samburu v Keni jsou šťastní, i když nic nemají, protože žijí v souladu s přírodou a my jim vlastně můžeme závidět“. To je úplná pitomost. Kdo má tuberu a má hlad, ten šťastný být nemůže. To je předsudek. A ten vzniká tak, že ten člověk nikdy člověka kmene Samburu na vlastní oči neviděl. Autopsie je strašně důležitá a já se ji snažím používat i v politice – sám si věci ověřit. Protože jako novinář, novinářům nevěřím. Naposledy jsem v únoru odjel na Ukrajinu na Majdan, kde jsem chytil zrovna to největší vraždění, a udělal si tak svůj názor na to, co se na Ukrajině děje.

Máte ještě dnes nějaký cestovatelský sen?

Já jsem už starý pán. Jeden sen jsem si ale nedávno splnil. Vždycky jsme toužili lézt v Alpách, kam jsme nemohli. Obdivovali jsme Kuchaře a Zibrína, když tenkrát vylezli severní stěny Eigeru a Cima Grande de Lavaredo. Jako pískaři jsme toužili právě po Dolomitech. Takže na Cima Grande jsem sice nevylezl, ale před třemi lety jsem ty tři věže obešel kolem dokola.

Mírek Štětina na expedici
Haramoš v roce 1970.

Novinky a zajímavosti v outdoorové výbavě

Petzl NAO – 2014

Čelovka s inteligentní regulací svítivosti

Druhá generace výkonné čelové svítilny s reaktivním svícením – inovovaná verze má silnější akumulátor a vyšší výstupní výkon. Svítilna díky technologii Reactive Lighting přizpůsobuje automaticky svítivost LED diod světelným podmínkám.

Infocena: 4 230 Kč

www.petzl.cz

Fjällräven Kajka 75

Trekový 75l batoh

Moderní trekový batoh vybavený řadou funkčních prvků poskytuje vysoký komfort nošení. Nastavitelný záďový systém Perfect Fit, hlavní prostor s přihrádkami na mokré/suché věci. Honosí se titulem Best in Test.

Infocena: 7 490 Kč

www.fjallraven.cz

Fjällräven Keb Jacket

Bunda z materiálu G-1000 Eco

Odolná outdoorová bunda s dobrou ventilací pro dlouhé horské túry v různém terénu, kde je svoboda pohybu stejně důležitá jako ochrana před ostrými kameny. Kombinuje materiál G-1000 Eco, odolný proti větru a vodě, se strečem.

Infocena: 9 790 Kč

www.fjallraven.cz

Adidas Terrex Fastshell

Boty pro rychlé sportovní aktivity v chladném počasí

Před vlhkostí a zimou vás ochrání boty Terrex Fastshell s odolnou membránou a lepenými švy. Jsou opatřeny přilnavou podešví Continental, technologií Adiprene tlumící došlap, izolací Primaloft a rychlošněrováním, které doplňují pevné tkaníčky s ochranným krytem. Obuv dobře hřeje a zaručuje perfektní kontrolu pohybu.

Infocena: 3 699 Kč

www.adidas.cz/outdoor

Machki Expert

Rychloupínací mačky

Novinka od firmy Rock Empire! Rychloupínací ocelové dvanáctihroté mačky, vhodné jak pro VHT, tak pro klasické horolezectví a skialpinismus. Určené pro technické boty a lyžáky. Dodávají se včetně podložek proti nabalování sněhu a extra dlouhých spojovacích dílů pro nastavení až do velikosti 48. K dostání v síti Hudy Sport.

Infocena: 2 390 Kč

www.hudy.cz

Sensor Double Face Merino Wool

Pánské a dámské oboustranné funkční prádlo

Úplet unikátní konstrukce kombinuje polyester na vnitřní straně a merino vlnu na straně vnější. Polyester urychluje transport potu do vnější vrstvy, vlna má antiodor a termoregulační funkci. Vnitřní tenká vrstva vlny eliminuje „kousání“. Ideální pro extrémní klimatické podmínky: vysokohorská turistika, skialpinismus, horolezectví.

Infocena: 1 255 Kč (dámské)

1 445 Kč (pánské)

www.sensor.cz

600 kilometrů přes velšskou Středoziem

**Pavel Paloncý o závodu
světového poháru AR
Itera Expedition Race**

Naše expedice se uskutečnila ve Walesu, startovali jsme v Caernarfonu a cíl byl v Cardiffu. Bylo to epických 600 km od pobřeží k pobřeží, pěkně ze severu na jih, s podtitulem „Castles and Dragons“.

Hned na úvod jsme se proběhli hradem v Caernarfonu a jako druhý tým jsme se vydali na kajacích pádlovat Menaickou úžinou. Při prvním pádlování nás příliv nejprve hnál vpřed, krátce nato ale začal nejen náš tým proud tlačit na útesy, a proto byla kajaková etapa organizátory zkrácena na polovinu (zbytek jsme tedy dojezili na kole). I tak jsme se projeli kolem mého oblíbeného městečka s názvem Llanfairpwllgwyngyll na ostrově Anglesey (celým názvem Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlantysiliogogoch). Prolezli jsme hrad v Conwy a vydali se na jednu z největších atrakcí – ZIP line, chcete-li skluzavku na laně nebo tyrolský traverz. Zapasovali v postroji jak Lajka jsme po dvojicích absolvovali 2000 metrů dlouhý sjezd nad bývalým lomem, kdy jsme svištěli rychlostí až 170 km/h.

**„ v půl šesté ráno jsme se pozvali do
jediného rozsvíceného domu na posezení
v předsíni v záchranné fólii, čaj a sušenky**

Krátce nato jsme přezroili na první trek přes pohoří Snowdonia: 40 km s převýšením 3500 m v sutích, ve větru, husté mlze a v noci důkladně prověřilo všechny týmy, včetně toho našeho ve složení Pavel Paloncý, Kristýna Skalická, Dan a Filip Šilarovi. Hned první dva kopce – Tryfan a Glyder Mawr – mi připomněly prostředí Středoziemě. Na nejvyšší horu Walesu Snowdon jsme postupovali přes staré doly sledující ostrý zub Crib Goch, osvětlený ten den nejjasnějším úplňkem v roce. Vše dohromady této etapě udělalo takovou atmosféru, že by se dala krájet!

Dál nás čekalo pádlování, při kterém opět úřadoval příliv. U přílivové řeky si zkrátka nevybere – při odlivu je proud s vámi, ale zase v řece není žádná voda. Naopak při přílivu je v řece vody spousta, ale všechna teče proti vám! To je nejlepší zůstat u břehu a koukat, jak vás ostatní týmy nechávají daleko před sebou a plují zpět.

Blázen, nebo básník?

Druhý trek v pohoří Cadair Idriss byl neméně působivý. Legenda praví, že ten, kdo stráví noc v tomhle pásu hor, probudí se buď jako blázen, nebo jako básník. Chladná a deštivá noc byla už naše druhá v závodě a náramně jsme si ji všichni užili. No, za blázny jsme už dávno, tak jsme doufali v ty básníky. Kdyby se teď po nebi proletěl drak, vůbec by mě to nepřekvapilo...

Notně unavení jsme vyrazili již na šestou, královskou a obávanou etapu (z deseti) – 220 km na kole s vloženým orientákem. Několikrát zmoklý a promrzlý, se šrámem na koleni, přesto jsem si vložené Sydfyrn Trails notně užil. Následný rychlý postup k vloženému orientáku a malá ztráta na týmy před námi nám vily naději do žil, ovšem waleské počasí opět zamíchalo kartami a my byli tak unavení, že jsme museli jít na hodinu spát. A když jsme se konečně vydali na cestu, venku panovala apokalypsa.

MTB trasa obtížnosti WW II

Nekonečný traverz kolem jezera v noci nenabízel kousíček místa ke schování před provazy vody. Bojovali jsme jak se spánkem, tak s počasím a v půl šesté ráno jsme se pozvali do jediného rozsvíceného domu. Poseděli jsme v předsíni zabalení do záchranné fólie, vypili trochu čaje a snědli pár sušenek. Počasí se nezlepšilo, ale my se dali trochu do kupy. Po dvou hodinách jsme se vzbudili se sušenkou v ruce a vydali se na další boj s trátí. Povinnou cestou se nedalo jít ani jet, tak byla zatopená. Situace vypadala absurdně beznadějně, tak jsme začali fotit.

» na ZIP line jsme svištěli rychlostí až 170 km/h

Věděli jsme, kde je kontrola, ale nemohli se k ní dostat. Když jsme se k ní nakonec dostali, voda stoupla natolik, že jsme se nemohli dostat pryč. Přemýšleli jsme, co dělat, když povinná cesta na MTB měla obtížnost WW II. Případně jestli opravdu můžeme jet po cestě (jak bylo řečeno na brífinku), kterou vlastní farmář s několika vlačáky a brokovnicí.

Pátý a poslední den ráno vyrážíme přes pohoří Brecon Beacons vstříc poslední etapě. Brecon Beacons je nádherná krajina, dokonce se dá dobře jít i volným terénem. Poprvé v závodě se udělalo hezky, slunce svítilo a hřálo. Silný vítr, a hlavně obrovská únava způsobily, že i tak jsem celý trek šel v pěřovce. Kousek před cílem ještě proběhlo osvěžení v jeskyni a vyrazili jsme na posledních 70 km MTB trasu. Ta vypadala na první pohled banálně, ale skrývala nečekaná překvapení. Ze stezek zvaných SkyTrail se díky výstavbě nové plantáže větrných elektráren stalo bludiště.

» halucinace totiž vytváří spoustu dalších překvapení!

Jednu kontrolu nacházíme díky analýze, za kterou by se nemusela stydět ani britská MI5, a druhou nakonec ponecháváme osudu. Dál je mapa značně nepřehledná, závěr jedeme jen po šípkách a to už musíme být hodně pozorní, abychom jeli po té správné. Halucinace totiž vytváří spoustu dalších překvapení! Prostě šestý den ráno... šestý den ráno jsme konečně v cíli!

Po 118 hodinách a 48 minutách jsme v cíli a je z toho 10. místo v konkurenci 40 světových týmů. Jsme strašně unavení, ale šťastní. Tohle jsou ty okamžiky, pro které to děláme.

HYDRATE OR DIE

ŠPIČKOVÁ KVALITA

ŠIROKÝ VÝBĚR

TESTOVÁNO BOJEM

CAMELBAK®

MARINES-SHOP

Smrtný bivak

Tragická nehoda v Alpách

První lednový víkend. Dva mladíci z Vídně (23 a 24 let) podnikají skialpovou túru v rakouských Totes Gebirge (okolí Warscheneck, 2388 m). Jen zřídka se stává, že skialpinisté vyráží na túru pozdě, neodhadnou počasí nebo s nedostatečným vybavením musí přečkat noc venku. V tomto případě nastala kombinace všech zmíněných problémů a neplánovaný bivak skončil tragicky.

Totes Gebirge

Skialpová túra údolím Loigistal je hodně oblíbená a známá pro krásný a dlouhý sjezd. Navíc je v této části Totes Gebirge jen zřídka vysoký stupeň lavinového nebezpečí. Oba mladíci se na ni vydávají 6. ledna krátce po 14. hodině. Podmínky ale nejsou příznivé, je silný vítr, teplota lehce pod bodem mrazu ($-4\text{ }^{\circ}\text{C}$) a lavinová předpověď udává stupeň č. 4 (v mezinárodní pětistupňové škále, tedy nebezpečí vysoké). V lednu jsou dny velmi krátké, okolo čtvrté hodiny se už stmívá. Lanovka je vyveze do výšky 1863 m, dál mají v plánu obejít masiv vrcholu Warscheneck, což trvá většinou dvě hodiny, a užít si sjezd údolím Loigistal.

Oba muži mají kvalitní skialpové vybavení včetně lavinového setu (vyhledávač, sonda, lopata). Jinak jdou „nalehko“ – nenesou náhradní oblečení, nemají lékárníčku ani „žďárák“ – bivačovací pytel. Nejsou to ale žádní skialpoví začátečníci, jeden absolvoval o rok dřív čtyřtýdenní výcvik zimního přežití u armády a oba se v zimních horách pohybují často. Navíc tuto túru nejdou poprvé. Když vyráží z horní stanice lanovky, je zataženo a lehce sněží. Viditelnost je velmi špatná a orientace nesnadná. Do tmy by měli sjet údolím, mají tedy zhruba dvě hodiny času.

Pomoc, jsme ve sněhové bouři

Počasí se ale stále zhoršuje, což slibovala i předpověď. Můžeme už jen dedukovat, co se stalo dál. Nevíme, jestli byly problémy způsobeny špatnou orientací, zhoršujícím se počasím, případně jinými faktory. V každém případě se skialpinisté rozhodují pro nouzový bivak. V místě, kde túru přeruší, je špatně pokrytý signálem a telefonovat je prakticky nemožné. Nikdo o nich nemá žádné informace, horská služba ani kamarádi. Pouze matce jednoho ze skialpinistů přichází ve 20.17 sms zhruba tohoto znění: „Pomoc, jsme západně od Warschenecku uprostřed sněhové bouře!“ Řízením osudu si ji ale matka přečte až po půlnoci!

50 záchranářů v akci

Následující den v 5.52 ráno je informována policie a v 8.00 vyráží více než padesát mužů (horská služba i horská policie) do oblasti západně od Warschenecku. Podmínky jsou pro pátrací akci maximálně nepříznivé, i samotní záchranáři jsou v ohrožení vzhledem k vysokému stupni lavinového nebezpečí. Ve 13.20 jsou přesto oba skialpinisté nalezeni. První muž leží čistě na sněhu, je apatický, není schopen komunikace, ale jsou u něj patrné slabé známky života. Druhé tělo je objeveno pod sněhovou pokrývkou v provizorním bivaku, známky života už bohužel nejví žádné. Oba je nutné okamžitě transportovat, což je při panujícím počasí velmi komplikované. Záchranářský vrtulník ale dokáže přistát a přepravuje jednoho skialpinistu do nemocnice, kde se daří obnovit životní funkce. Muž ale nakonec podléhá následkům podchlazení. Kvůli špatnému počasí vrtulník už přiletět nemůže a zbylý skialpinista je transportován pozemní cestou v nosítkách. Záchrana tak trvá déle než 3 hodiny, až do tmy. V 17.38 konstatuje lékařka z Liezenu smrt.

Bivak v zimních horách

Noc strávená neplánovaně ve vysokých horách je vše, jen ne jednoduchá na přežití, a může skončit i tragicky. Vedle potřebného vybavení je třeba vědět, jak se co nejlépe chránit před větrem, chladem a srážkami. Zvláště nebezpečná je kombinace nízkých teplot a větru, kdy lidské tělo může velmi rychle prochladnout. Oba skialpinisté, ačkoli zkušení, se dopustili několika zásadních chyb, které je ve výsledku stály o nejcennější, život.

Podcenění objektivního nebezpečí

Před špatným počasím varovala předpověď a i při pohledu „z okna“ muselo být jasné, že podmínky pro jakoukoli skialpovou túru rozhodně nejsou ideální, spíše naopak. Podceněn byl tedy zásadní objektivní faktor. Jestliže došlo ke ztrátě orientace, k vyčerpání v důsledku vyšší fyzické námahy nebo k podchlazení, bylo rozhodnutí bivakovat nevyhnutelné. Riskantní bylo rovněž vydávat se na túru při vysokém stupni lavinového nebezpečí.

„rozhodnutí bivakovat by nemělo přijít příliš pozdě“

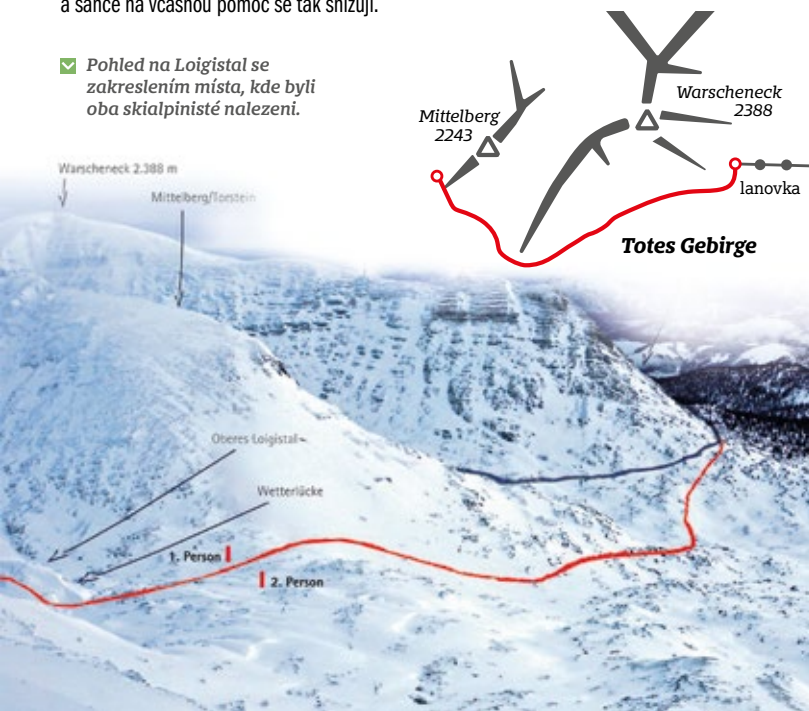
Špatné plánování túry, vybavení

Skialpinisté měli pouze základní vybavení – lavinový set. Protože šli hodně nalehko, aby stihli dojet do údolí za soumraku, v malém batohu chyběl bivakovací pytel, případně aspoň hliníková fólie, lékárnička i náhradní oblečení, což v součtu dělá asi kilo a půl zátěže navíc. Stačila by lehká pérová bunda, a mladíci mohli přežít. Ačkoli je v současné době jakousi módou vyrazet „nalehko“, v batohu by neměly kromě výše popsaného chybět ani čelovka, dostatečné množství tekutin a rezervní rukavice. Hodí se GPS – můžeme potom v případě potíží přesně udát svou polohu, stejně tak se s ní snáze orientujeme v nepřehledném terénu. Navíc při plánování túry podcenili čas – ve 14.15 měli být naopak ze zimní túry už zpět na chatě, a ne na ni teprve vyrazet.

Volání o pomoc

Ať už míříme do Krkonoš nebo rakouských Alp, měli bychom si do telefonu uložit číslo na místní záchrannou/horskou službu. Pokud jsme v místě se slabým signálem a není možnost vytočit mezinárodní číslo 112, velmi se hodí kontakt na záchranný systém, na který je možné zaslat i sms. Bylo chybou informovat pouze jednu blízkou osobu. Jak se ukázalo, nemusí být zrovna na příjmu a šance na včasnou pomoc se tak snižují.

✓ **Pohled na Loigistal se zakreslením místa, kde byli oba skialpinisté nalezeni.**

i ALPENVEREIN ON-LINE

Nechybí ve vašich plánech skialpinismus, freeride, ledovcové túry, lezení, pohyb po zajištěných cestách nebo parádní túry VHT u nás i v zahraničí? Mohlo by vás zajímat členství v rakouském alpském svazu – Alpenvereinu – s řadou výhod, o kterých jsou informace na straně 2 tohoto čísla nebo na stránkách oeav.cz, kde lze také uzavřít členství on-line.

www.oeav.cz

alpenverein
oeav.cz

Záhrab

Skialpinisté se snažili před nepřízní počasí ochránit a na neplánovaný bivak se připravit. Do mírného svahu si vyhrabali otevřený záhrab. Tím ale byli chráněni pouze v jednom směru, v opačném přinášel silný vítr množství sněhu a záhrab jim neposkytl potřebnou ochranu – naopak, bylo tu navíc riziko podchlazení a také udušení. Otevřený záhrab ve sněhové závěji je vhodnou volbou pouze za bezvětří. Za daných podmínek bylo vhodnější postavit záhrab s vchodem chráněným zástěnou nebo část iglú navazující na sněhovou závěj, případně vyhloubit prostor ve sněhu zakrýt lyžemi a sněhovými kvádry, aby ochránil před větrem a sněhem.

Provizorní úkryt

Naučte se minimálně jeden nebo dva osvědčené způsoby stavby provizorního úkrytu na sněhu, které:

- se dají postavit snadno pouze s lopatou
- se dají postavit rychle (maximální doba stavění provizorního bivaku by neměla překročit jednu až dvě hodiny)
- se dají postavit i při horších sněhových podmínkách (málo sněhu, jeho špatná konzistence pro stavební práce)
- poskytují optimální ochranu před větrem i navátým sněhem.

Rozhodnutí bivakovat by nemělo přijít příliš pozdě. Pokud už tělo nemá psychické ani fyzické síly, bude velmi obtížné přežít noc bez újmy na zdraví, v horším případě na životě.

Mezi horolezeckými legendami

Radek Jaroš získal Korunu Himálaje

Nemůžeme pominout skvělý úspěch českých horolezců a vracíme se k červencovému výstupu Radka Jaroše a Honzy Trávníčka na K2 (8611 m). Protože už bylo popsáno téměř vše kolem výstupu, kterým Radek Jaroš završil Korunu Himálaje, chceme připomenout elitní společnost nejlepších horolezců, do které Radek vstoupil.

Málokdo zná jména patnácti horolezců, kteří zdolali všechny osmitisícovky této planety bez přídavného kyslíku. Ale nejprve k výstupu na K2. Radek Jaroš stanul v sobotu 26. července 2014 po šestnácté hodině na vrcholu nejobtížnější osmitisícovky. „Jsou roky, kdy nahoru nevyleze vůbec nikdo!“ varoval při odjezdu před přílišným optimismem zkušený horolezec. Všechno vyšlo a výstup se zdařil! Samotný útok na vrchol trval čtyři dny a byl veden Abruzziho žebrem (klasická výstupová cesta na K2). O něco později na vrchol vystoupil i parťák Honza „Tráva“ Trávníček. Poslední z trojice, Petr Mašek, musel kvůli nebezpečí horské nemoci sestoupit do čtvrtého výškového tábora. Horolezci vyrazili z tohoto místa k vrcholu zhruba o půlnoci, takže finální výstup trval celých šestnáct hodin.

Tolik stručná fakta z výstupu českých horolezců na K2. Média připomínají, že Radek Jaroš je teprve patnáctým člověkem, který všech čtrnáct osmitisícovek zdolal bez použití přídavného kyslíku. Rozhodli jsme se přiblížit čtenářům Světa outdooru, do jak vybrané společnosti se náš přední horolezec dostal, a stručně představujeme čtrnáct zbývajících členů elitního klubu. Celkově se dosud na všechny osmitisícovky postavilo dvaatřicet lidí, ale jenom patnáct z nich přitom nepoužilo přídavný kyslík. Několik dalších je vedeno s jistými výhradami k dokumentaci výstupů, proto jsou v počítání a hodnocení výstupů mírně rozdíly. To je příčinou, že na webu je možné najít odchylky od našeho číslování, které čerpá ze seznamu britské Wikipedie.

1. Legendární Reinhold Messner (*1944) byl vůbec prvním horolezcem, který dokázal vystoupit na všech čtrnáct osmitisícových vrcholů. Na kompletaci potřeboval šestnáct let a na posledním vrcholu stanul jako dvaatřicetiletý v roce 1986. Messner, který patří k největším horolezeckým legendám, se narodil v tyrolském Brixenu (a je tedy italské národnosti).

Jak už jsme si řekli, horolezci rozlišují výstupy podle toho, jestli při nich byly použity kyslíkové přístroje, či nikoliv. Mezi těmi, kteří zvládli všechny vrcholy bez kyslíku, například není vynikající polský horolezec Jerzy Kukuczka, považovaný za vůbec nejlepšího vysokohorského lezce historie. Výstupy na všech čtrnáct osmitisícovek zvládl za pouhých osm let v roce 1987 (celkově jako druhý po Messnerovi). Ale protože při výstupu na Mount Everest použil kyslík, není počítán mezi patnáctku elitních držitelů Koruny Himálaje.

2. Bez kyslíkové podpory byl druhým pokořitelem všech osmitisícovek Švýcar Erhard Loretan (1959–2011), který bezesporu také patří mezi nejlepší horolezce všech dob. Výstupy zvládl v letech 1982–1995, například pro výstup na Mount Everest potřeboval pouhých třiadvacet hodin (samozřejmě bez použití kyslíku). V roce 2011, v den svých dvaapadesátých narozenin, Loretan tragicky zahynul v Alpách.

3. Španělský horolezec **Juanito Oiarzabal** (*1956) byl třetím mužem, který stál na všech osmitisícovkách. Bylo to v letech 1985–1999 a pro přesnost uvádíme, že se plným jménem jmenuje Juan Eusebio Oiarzabal Urteaga. V roce 2009 oznámil, že usiluje o to být prvním horolezcem, který bude na všech čtrnácti osmitisícovkách stát podruhé.

4. Čtvrtým nositelem Koruny Himálaje je další Španěl **Alberto Iñurrategi** (*1968). Vrcholy zdolal v letech 1991–2002 a stal se nejmladším členem vybrané společnosti, když poslední z vrcholů dokázal pokořit v třiatřiceti letech.

5. Američan **Ed Viesturs** (*1959) se v letech 1989 – 2005 stal prvním neevropským horolezcem, který dosáhl na Korunu Himálaje. Pochází z Indiany, v roce 1996 byl členem IMAX týmu, který natáčel úspěšný výstup na Mount Everest, a stal se hvězdou tohoto filmu.

6. Druhým Italem v této společnosti se stal **Silvio Mondinelli** (*1958), který osmitisícové vrcholy zdolal v letech 1993–2007. Je známý pod přezdívkou „Gnaro“ a angažuje se v neziskové organizaci podporující vzdělání a zdravotní péči v Nepálu.

7. Ekvádorský horolezec **Iván Vallejo** (*1959) se v roce 2008 proslavil jako první jihoamerický držitel Koruny Himálaje. Ve své zemi velmi populární Vallejo potřeboval na zlezení všech vrcholů celkem jedenáct let a stal se velkou inspirací pro horolezce v celé Latinské Americe.

8. Rok poté vstoupil do významné společnosti také **Denis Urubko** (*1973) z Kazachstánu. Korunu Himálaje získal v letech 2000–2009. Známé jsou jeho zimní výstupy na Makalu či Gasherbrum II a několik prvovýstupů na osmitisícovkách. Je rekordmanem ocenění Sněžný leopard, které se udílí za zdolání všech pěti sedmitisícovek na území bývalého Sovětského svazu (při rekordním pokusu Urubko vylezl na všechny za pouhých dvaatřicet dní).

9. Devátým horolezcem na všech osmitisícovkách se stal Fin **Veikka Gustafsson** (*1968). Na vrcholech stál v letech 1993–2009. Při svém prvním výstupu na Mount Everest v roce 1993 sice použil kyslík, ale o čtyři roky později dosáhl nejvyššího vrcholu planety znovu bez kyslíku.

10. Portugalec **João Garcia** (*1967) absolvoval výstupy na všechny osmitisícovky v letech 1993–2010. Pochází z Lisabonu a kromě horolezectví se věnuje i filmování. O svých expedicích natočil několik dokumentárních filmů.

11. Jedinou ženou, která stanula na všech vrcholech bez použití kyslíku, je Rakušanka **Gerlinde Kaltenbrunner** (*1970). Bylo to v letech 1998–2011 a podobně jako u Radka Jaroše byla její poslední osmitisícovkou K2, na kterou ovšem potřebovala čtyři pokusy.

První ženou s Korunou Himálaje, která ale při výstupech použila kyslík, se o rok dřív stala Španělka **Eduarne Pasaban**. V emotivním soupeření s korejskou lezkyní Oh Eun-Sun byla Španělka na posledním vrcholu sice o tři týdny později, ale na rozdíl od Korejky má všechny své výstupy doložitelné.

12. Spolu s Gerlinde stanul na vrcholu K2 kazašský horolezec **Maxut Žumajev** (*1977) a i pro něj to byla poslední osmitisícovka bez použití kyslíku. Všechny výstupy zvládl v letech 2001–2011 a zařadil se mezi nejmladší držitele Koruny (v době posledního výstupu mu bylo čtyřiatřicet let).

13. Třetím Italem v klubu Koruny Himálaje je zkušený horolezec **Mario Panzeri** (*1964). V letech 1988–2012 stanul na všech osmitisícovkách a jeho zásluhou jsou italské horolezci nejpočetnější národnostní partou v této elitní společnosti.

14. Vloni se jihokorejský horolezec **Kim Čchang-ho** (*1970) stal čtrnáctým člověkem na pomyslném erbů Koruny Himálaje. Vrcholy zdolal v letech 2005–2013, přesněji za 7 let, 11 měsíců a 6 dnů, čímž o 8 dní překonal rekord v rychlosti vylezení všech osmitisícovek, který dlouhých šestadvacet let držel Polák Jerzy Kukuczka.

15. Český horolezec **Radek Jaroš** (*1964) vlastní patnáctý zápis ve zlaté knize himálajské horolezecké historie. V letech 1998–2014 zvládl všechny osmitisícovky a po těžkém boji s omrzlinami na prstech u nohy z výstupu na Annapurnu před dvěma roky dokázal na pátý pokus pokořit obávanou K2 spolu s partákem Honzou Trávníčkem. Celá redakce Světa outdooru přichází s gratulací ke skvělému úspěchu; tenhle článek jsme připravovali s radostí a velkým potěšením.

Se Zoli Pálem o jeho
odvážném horském
projektu

Sněžný leopard

Sněžný leopard je ocenění, které získá ten, jenž zdolá všech pět nejvyšších vrcholů bývalého Sovětského svazu. Rekord drží kazašský horolezec Denis Urubko, kterému se na Pik Komunisma, Pik Lenina, Pik Pobědy, Pik Korženěvskej a Chan Tengri podařilo vystoupat za fantastických 42 dnů. A právě tento rekord se letos pokusil pokořit nadějný a zatím nepříliš známý slovenský horolezec.

Za Zoltánem Pálem vyrážím na Slovensko, máme v plánu posedět v klidu u Zoliho doma, popovídat si a vyrazit na společnou vyjížďku na kolech. Setkáváme se v Bratislavě a po pár minutách jízdy autem se nestačím divit, když mjíme slovensko-maďarskou hranici. Dozvídám se, že Zoli žije v malé vesnici v Maďarsku těsně za hranicí: „Cez týždeň pracujem v outdoorovom obchode v centre Bratislavy a celý deň som medzi ľuďmi. Tu mám okolo seba prírodu a možnosť ísť si zabehať či vyraziť na bicykli. A hlavne tu je klúd, ktorého si v práci príliš neužijem.“ Prestože Zoli tvrdí opak, je podle mne tak trochu samotár, ostatně i na Sněžného leoparda vyrážel de facto sám. Ale k tomu se ještě dostaneme.

O tom, že získat Sněžného leoparda není žádná legrace, svědčí i fakt, že to doposud zvládli jen čtyři Češi a Slováci: Yuri Shveida, Stanislav Šilhán, Jaromír Stejskal a Miloslav Neumann. Posledním dvěma jmenovaným navíc chybí Pik Poběda, která v té době do Leoparda nebyla zahrnuta. Na všech dotčených vrcholech platí, že „je na nich strašná kosa“, jak by vám pověděl každý, kdo alespoň na jeden z nich vystoupal. Je to dáno zeměpisnou šířkou Pamíru a Ťan-Šanu. Pro představu stačí říci tolik, že v 6000 metrech na Pik Poběda se budete cítit asi tak jako na vrcholu Cho Oyu (8201 m).

Zoli letos rekord nepřekonal, ani nezískal titul. To ovšem z výše zmíněných důvodů není žádné velké překvapení, i tak se ovšem jednalo o pozoruhodný výkon: dva sedmitisícové vrcholy a celkem pět pokusů o výstup na „sedmu“, to se nevidí každý den! Více o letošním působení na území Tádžikistánu a Kyrgyzstánu poví sám Zoli Pál.

Proč Sněžný leopard a ne Koruna Karákóramu nebo Koruna planety?

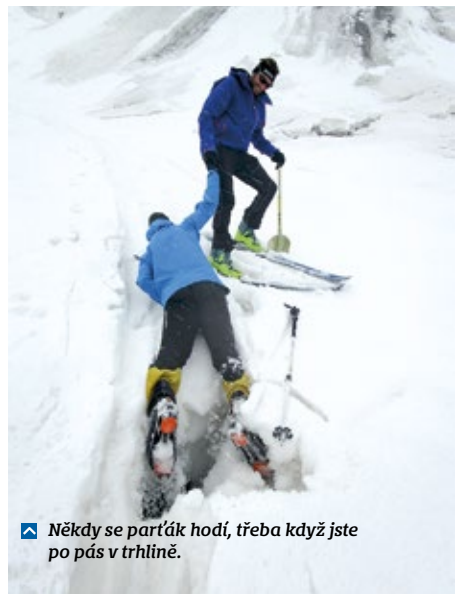
V roce 2008 som sa pokúšal o Pik Lenina, pre mňa prvá veľká zahraničná hora. Cesta z Ošu vtedy trvala 10 hodín a mňa miestna krajina doslova očarila. Začal som ňúrať okolo tých

sedmičiek a Pamíru, naďabil som na Leoparda a povedal som si, že keď raz na to dozrejem...

Původně jsi uvažoval jet sám, protože jsi nesehnal spolulezce. Nakonec s tebou jel Karol Fisher, ale mám pocit, že v horách ti samota nevaří.

Jezdiš raději sám?

Veľa som v poslednej dobe liezol sám a bolo to fajn. Ale je lepšie, ak nájdeš ľudí nastavených rovnako. V Pamíre som liezol s Karolom, neskôr

➤ Někdy se parták hodí, třeba když jste po pás v trhlíně.

s Calom (Carlo Alberto Cimenti, IT) a Harym (AT) a bol som rád. A keď som na Pobede zahučal do trhliny, zachránilo ma, že tam bol Cala na lyžiach.

Kolik metrů a kilometrů jsi během přípravy naběhal, najezdil a nastoupal? Dodržuješ pravidelný tréninkový plán?

Tréning riešim inštinktívne. Ráno behám 10–15 km, potom bike 42 km do roboty a 42 späť, každý víkend som behal 20–30 km na Devínskej Kobyle, behal som vo Fatre.

Tri týdny před odletem jsi měl naplánovaný 140 km ultramaraton. Nebál ses zranění a nedostatku času na regeneraci? Nakonec sis tam koleno opravdu zranil.
Zranil, ale myslím, že to bola hlavne psychika. Týždeň pred maratónom som pri behu spadol a rozbil si ľavé koleno. Ďalší týždeň som stresoval, že príde maratón, potom Švajčiarsko a budem príliš rozbitý. Na maratóne sme odštartovali a bol som OK, ale po 40 km mi odišlo paradoxne pravé koleno.

Součástí přípravy byla i aklimatizace, těsně před odletem jsi strávil 6 dní ve Walliských Alpách. Proč ses neaklimatizoval přímo na Pamíru?

Na mieste už nebol čas. Wallis bol základ pre fungovanie do tých 4600 m, hneď po návrate som šiel do hypokomory. Vďaka Wallisu sme v komore začali rovno od 4800, inak by som v nej musel

„na Chan Tengri som prestal veriť, stratilo to zmysel

stráviť viac času, ale už tie tri dni sú veľký test na psychiku. Hyperbarická komora je priestor 2×2×2 m, kde sa postupným znižovaním tlaku simuluje stúpanie v horách. Po troch hodinách začne stúpať počet červených krviniek tak ako v kopcoch.

Logistika je na expediciích vždy náročná záležitosť, ale u podobného projektu to je alfa a omega. Dařilo se plnit plány i v reálu?

Môj plán počítal vždy s 5-6 dňami na horu a tromi na presuny. Tie sú tu komplikované, lety helikoptér sú pevne dané a treba sa im prispôbiť. Pod Lenina som prišiel 3. 7., celý program mal skončiť 10. 8., všetko bol naplánované a zabukované a bola dohoda, že ak nastane u mňa

➤ Vrcholová pyramida Chan Tengri (7010 m).

zmena, agentúra všetko prebukuje a vyrieši... V reále to bolo inak. Už prvé auto meškalo osem hodín, pri druhom presune letecká spoločnosť nelietala a čakali sme pol dňa, z Lenina nás odvolali kvôli preprave a odmietli ju zmeniť... Urubko musel mať nenormálne šťastie, alebo špeciálne podmienky, inak si to neviem vysvetliť.

Hned na prvním kopci Pik Lenina ses setkal s neúspěchem. Rychle jste vystoupali do C3, na hoře jste s Karolem strávili pět dnů. Proč se nepodařil vrchol? Kvůli podmínkám. Vyrázili sme podľa plánu 3. 7. Hneď po príchode, do jednotky sme dorazili už za silného sneženia a snežilo dva dni. Do dvojky sme mohli až piateho a ďalší deň sme

**Volný pohyb
v nejnáročnejších
podmínkách.**

www.montane.cz

prešľapali na Razdel'noju. A ja som si miesto ibalginu omylom vzal liek na výškovku. Kravina. Začal odvodňovací proces, ďalší deň som bol hotový. V noci víchrica, ôsmeho ráno konečne vyšli dvaja guidi upraviť trasu a nás odvolali, vraj príde auto. Lenin bol vôbec vtipný, k tomu všetkému som sa cestou vo víchrici pos***. Myslel som, že si prdnem... len to nevyšlo. Odmotal som sa bokom pod taký previs, posťahoval čo sa dalo, ale ako vyzlečieš trenky? Bol som v páperáku, expedičné boty... Ako neandertálec som našiel ostrý šuter a gate zo seba odrezal. Kým som to rezal, poumýval sa v snehu, ruky som mal odmrznuté normálne do biela.

Krásná vzpomínka! Máš niečo podobného i z ďalších dní?

Nasledovali Chan Tengri a Pobeda. 12 hodín čakanie na lietadlo, 9 hodín v aute, zaľahli sme o piatej ráno a o ôsmej bol „zavtrak“. A hneď zas do helikoptéry...a ráno som mal zápal pľúc.

„ v 6000 metroch na Pik Poběda se budete cítit asi tak jako na vrcholu Cho Oyu

Naordinovali mi 5 dní relax, po troch dňoch sme s Karolom šli na Chana, ja nadopovaný antibiotikami. Od trojky zas snežilo. Vrcholový pokus Karol po hodine kvôli omrzlinám a ukrutnej zime vzdal, ja som vyšiel do 6600 m. Karol letel domov a ja som s Calom začal budovať depozit na Pobedu. O dva dni som skúsil Chana znova, vynechal som C2 a za dva dni som bol hore.

Pobeda je extrémna, ťažšia ako štandardné osmičky, je tu zvláštna klíma a hrozná zima. Do C1 je to zdĺhavý trek, skoro 22 km. Prvá časť ľadovca ide, ale posledný úsek je stále zasnežený, s trhlinami, prelez seraku, veľa nového snehu. V noci z dvojky do trojky bola slušná víchrica, v trojke sme stretli zostupujúcich Rusov, doslova utekali. Hore sa vraj nedá vydržať a odvolali ich, lebo má prísť cyklón. Volali sme do basu, povedali nech okamžite zmizneme, tri dni to bude zavreté, napadá meter snehu a vietor ešte v ten deň zosilnie na stovku. Cala to ešte overil v Taliansku a pakovali sme sa.

A zpátky do Pamíru, Korženěvská a Komunista. Byl vrchol?

Koržu som išiel sám. Teplo, slnečno, menej snehu, technicky nie je až tak náročná, ale nikdy viac. Po ľadovci bez značenia som sa motal hodinu a pol. Do 5100 m ideš po suti a šotoline, potom až do jednotky v nepriemnom teréne, kde stále padajú kamene. Z 5100 do 5300 m je impozantný prelez, serakový háj. Vraj je tam natiahnuté lano, ale nenašiel som ho. Vynechal

Na ľadovci pod Pik Poběda medzi BC a C1.

som dva kempy, išiel som hneď do štvorky a ďalší deň stál na vrchole. Dvanásteho som zišiel z Korže úplne zdemolovaný.

Komunista ma hore nepustil, prišiel front, tri dni víchrica a sneženie. Všetci utekali, helikoptéra dva dni meškala. Zvažoval som počkať, ale 17. ráno, v deň odletu, padlo na výstupovej trase sedem lavín. Tak som si povedal, že nemá zmysel riskovať. Navyše som mal víza len do 25., ďalšie helikoptéra mala priletieť 23., a ak by sa zas niečo posunulo, mal by som prúser.

Třeba bys tam měl dlouhé prázdniny! Zažil jsi během expedice nějakou krizi?

Skôr rozhodovania než krízy. Keď sme nedali Lenina, mal som problém spracovať neúspech, ale ľudia boli z nás nadšení a tak som to ešte ustál. Ale keď sa to opakovalo na Chan Tengri, sneženie, hrozné podmienky a neúspech, to ma zlomilo. Prestal som veriť, stratilo to zmysel. Skoro som odišiel domov s Karolom. V noci mi došlo, koľko ma podporuje ľudí, že nemôžem to vzdať len kvôli dvom neúspechom. Tak som sa ráno pobalil a išiel som to zabudnúť s Calom pri príprave Pobedy.

Druhá dilema prišla po Pobede. Tá hora ma strašne držala náročnosťou a tvrdými podmienkami, Cala ma presviečal ostať, začal sa dávať do kopy medzinárodný tím - Iránci, Angličania, Austráľčania - chceli sme skúsiť preraziť ten sneh. My sme mali hore depozit, ostalo mi tam všetko. Znova prebdená noc

Chan Tengri je považovaná za najsevernejšiu položenou sedm tisícovku.

Zoliho projekt
podpořil výrobce
horolezeckého
vybavení Petzl.

BUILT TOUGH MADE SMART

a zvažovanie. Korža a Komunista kde boli väčšie šance, alebo skúsiť uspieť na Pobeďe? Hovoril som s Iráncom, ktorý mal za sebou už pár osmičiek a o Pobeďu sa pokúšal deviatykrát. A tak som sa rozhodol.

Vrátiš se? Zopakuješ příště pokus o rekord, nebo jen doplníš poslední dva vrcholy?

Určite sa vrátim. Myslel som na dokončenie, ale tých 40 dní ma láka stále viac. Verím, že sa to dá.

Ve zprávách přímo z expedice jsi několikrát zmínil 30kg batoh. Mně přijde 30 kg strašně moc, když jdeš alpským stylem jenom na pár dní.

Co bylo tak těžké?

Stan! Mal som stan sám a to máš hneď cez tri kilá. A trebárs na Pobeďu sme ráťali 9 dní, tak máš na 9 dní stravu, varič, páperové veci a handry, kompletnú výbavu na ľadovec, lano...

U výbavy jsi preferoval spíš nízkou hmotnost nebo vysokou odolnost?

Hlavný bol stan, odolnosť versus váha. Mal som so sebou aj ultraľahký Hubba - Hubba od MSR, ale po prvých víchriciach som bral radšej dvakrát ťažší, odolný Fury. Karimatku mám penovú Therm-A-Rest Z light - ľahká, skladná. Ostatné veci väčšinou od Petzla, v tomto som hmotnosť zvlášť neriešil.

Jak jsi řešil jídlo?

V base campoch som mal zaplatenú stravu, hore som bral Mountain House. K varu to privedieš aj hore, len to dlho trvá. Nakúpil som tiež šumákov a gelov od Enervitu a všetko som zabudol doma. Ale Karol mal.

Zoli, díky za povídání. Přeju hodně dalších vrcholů, příště úspěšného Leoparda a co nejméně pos... trenek!

ANDROID™ (4.4) KIT KAT

VODĚDOLNÝ*

MOŽNOST OVLÁDAT MOKRÝMI PRSTY

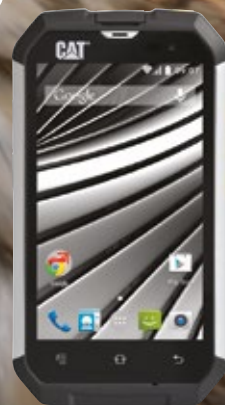
PRACHUVZDORNÝ PODLE IP67

ODOLNÝ PÁDU Z VÝŠKY 1.8M

CORNING® GORILLA® GLASS 2

5MP FOTOAPARÁT S BLESKEM

NAHRÁVÁNÍ VIDEO V KVALITĚ HD

■ Cat® B15Q
catphones.com

www.cat.com / www.caterpillar.com

© 2014 Caterpillar. All Rights Reserved. CAT, CATERPILLAR, BUILT FOR IT, their respective logos, "Caterpillar Yellow," the "Power Edge" trade dress as well as corporate and product identity used herein, are trademarks of Caterpillar and may not be used without permission. Third-party trademarks are the property of their respective owners. *Battery door must be correctly fitted and all ports are sealed securely. Bullitt Mobile Ltd is a licensee of Caterpillar Inc.

Benzinový vařič nepoužívám

Libor Uher o vybavení expedice na Broad Peak

Dvoučlenná expedice ve složení Libor Uher a Marek Novotný 25. července vystoupila na čtvrtý nejvyšší vrchol Pákistánu, čímž Libor završil takzvanou Korunu Karákóramu, tedy zlezení všech karákóramských „osmiček“.

O dění na expedici jsme vás průběžně informovali prostřednictvím Pohora.cz, proto jen v rychlosti zrekapitulujeme její průběh a zaměříme se na vybavení, které horolezci během výstupu používali.

První drama přišlo paradoxně ještě před odletem z České republiky, neboť se vyskytl problém s udělením viz z důvodu bezpečnostní situace v Pákistánu. Pasy si proto nakonec všichni členové výpravy vyzvedávali až při cestě na pražské letiště. Přesun z Islámabádu do Skardu proběhl bez komplikací, jediný rozdíl oproti předešlým cestám po stejné trase byl v podobě dodatečně ozbrojené ochranky v místech loňské tragédie pod Nanga Parbat.

Přesun do BC proběhl bez problémů: „Letos jsem tu trasu šel už popáté a byl to rozhodně nejrychlejší přesun, zvládli jsme to za pět dní,“ vzpomíná Libor. Následovala postupná aklimatizace a vynásky až do C3 (7000 m), jednodenní odpočinek v BC a následně dva dny trvajících téměř non-stop útok na vrchol, na kterém stanuli 25. července ve 13.30 místního času.

Jaké stany preferuješ pro použití ve výškových táborech?

Malé a lehké, nebo velké a prostorné?

Dole v base campu na tom v podstatě moc nezáleží, stany tam nesou nosiči, takže můžou být i o něco těžší. Vlastně i v C1 a C2 je nám víceméně jedno, v čem spíme, hlavní je, aby stan byl prostorný. Nesmí chybět hodně odkládacích kapes, polička na sušení věcí a ideálně dvě předstíňky. V jedné vaříme a v druhé je místo na různý neporádek a vybavení, jako jsou batohy nebo boty. Nad 6500 metrů už se snažíme brát opravdu jen nejlehčí a nej kvalitnější stany.

Můžeš být konkrétní?

Nahoru do C3 jsme si nesli skvělý stan ze série Bibler od Black Diamondu. V nižších polohách jsme pak měli stany Husky, jejich trojmístná varianta Fighter se sněžnými límcí je opravdu povedená. Sice je o něco těžší, ale na druhou stranu funkčně výborná, ověřil jsem si to už i na Everestu a Dhaulágíri.

i LIBOR UHER

Jako druhý Čech v historii vystoupil v roce 2007 na K2 (8611 m), druhou nejvyšší horu

světa. Na svém kontě má také oba Gasherbrumy, na které vystoupal během jedné expedice v roce 2010. Nejen jeho expediční aktivity podporuje adidas. Zajímají ho také extrémní sporty, pořádá například Beskydskou sedmičku.

Kolik stanů jste měli celkem?

Ono je potřeba všechno dublovat, kdyby se nějaký stan ztratil nebo potřhal ve výškových táborech. Takže když víme, že budeme mít tři výškové tábory, je potřeba si dovést minimálně šest stanů.

Jakou spodní vrstvu preferuješ na expedici a proč a jakou při zimním tréninku doma a proč?

Pro všechny účely používám spodní vrstvu Techfit od adidasu, která mi plně vyhovuje. Zažil jsem hodně funkčních pracovních vrstev, ale s touthle mám jednoznačně nejlepší zkušenosti. Podle mého názoru nejlepe odvádí vlhkost, nesmrdí, a hlavně skvěle sedí jejich střihy. Takže Techfit používám doma při tréninku i přímo na expedicích. S Márou Novotným jsme vlastně po celou dobu měli jen oblečení od adidasu.

▲ Trojmístné stany s vnější konstrukcí Husky Fighter Libor s Markem používali až do C2.

S jejich funkčním prádlem, peřím a goretexem jsme si vystačili až do 7000 metrů. Nahoru pak samozřejmě oblékáme péřové speciály Sir Joseph.

Jaké vaříče ve výškových táborech používáte? Nemí problém se zamrzáním plynu v bombách?

Nejvíce mi sedí vaříče švédské firmy Trangia, kde je oddělená bomba od varné soustavy. Pokud tedy bomba zamrzá, dá se s ní třepat, zahřívat ji či otáčet.

Máš zkušenosti se směsí plynu Primus Winter Gas nebo obdobnou?

Už jsem slyšel, že se vymýšlejí směsi s jinými poměry propanu a butanu, ale my jsme měli klasiku. Ke konci to samozřejmě hoří hůř, ale díky vaříčům Trangia (kartuše je s hořákem spojena hadičkou, pozn. red.) si dokážeme pomoci – protřepeme bombu nebo ji pootočíme, abychom vypotřebovali úplně celou náplň. Trangia má ještě tu výhodu, že má nejvyšší koeficient tepelné účinnosti, takže má minimální odpadní teplo. Zkrátka tam, kde s ostatními vaříči musíte tahat dvě bomby, nám s přehledem stačí jedna.

Do jaké výšky jste používali benzinový vaříč?

Benzinový vaříč nepoužíváme vůbec, zbytečně smrdí, špatně se zapaluje, a když to člověk pořádně neumí, klidně zapálí stan. Kdysi se benziňáky tahaly do oblastí, kde je těžké sehnat plyn, což se Pákistánu či Nepálu netýká.

Není tajemstvím, že tě na expedicích podporuje adidas. Měl jsi letos na Broad Peak šanci otestovat nějaké novinky na letošní zimu? Co se ti nejvíce osvědčilo a doporučil bys i ostatním?

Holdně se mi zalíbila jejich nová bunda Climaheat Ice Jacket, kde kombinují peří s dutým vláknem. K její funkčnosti nemám jedinou připomínku, skvěle zahřeje a je propracovaná po stránce kapes či zipů. Mají už i skvěle vychytané goretexové vrstvy, kapsy jsou na správných místech, aby se

▲ Benzinový vaříč podle Libora na expedici vůbec není třeba (na fotce vaříč Trangia).

nekržily se sedákem, nechybí pořádné větrání či propracovaná kapuce, která nebrání ve výhledu. Je vidět, že vše navrhuji lidé, kteří opravdu lezou a vědí, co horolezec při expedici potřebuje.

Jak ti sedí výrazné barvy, které jsou v kolekci adidas hojně zastoupené?

Líbí se mi, že si každý vybere, co mu sedí. Kupříkladu já nejvíce preferuju zelenou barvu, takže většinu výbavy mám zelenou. V horách je velmi důležité, aby byl člověk vidět. Když se pak něco stane, reflexní barvy jsou skvělým ukazatelem pro případné záchranné akce. Tolik oblíbené černé a šedé vybavení velmi často splyne se skálou a horolezce pak nejde spatřit na dálku. A kromě bezpečnosti jsou podle mě výrazné barvy i velmi hezké.

Libore, díky za rozhovor a přeju hlavně šťastné návraty z dalších expedic!

Dobrodruzi s posláním

Zpověď českého misionáře

Málokdo tuší, že čeští jezuitští misionáři podnikli daleké cesty, zažili úžasná dobrodružství a mnohde stanuli nejen jako první Češi, ale často jako první Evropané vůbec. Následující rozhovor mohl vzniknout v 17. století. Hovoří se v něm o cestách, které obestírají záhady a nejasnosti. Jezuité totiž podnikali dobrodružné cesty do neznáma s vědomím, že se nikdy nevrátí! Přesto má jezuita, kterého jsme zpovíдали, desítky unikátních svědků.

Milý mnichu, z jakých důvodů jsi začal cestovat?

Milý synu, za prvé mi budeš vykat a oslovovat mě „Důstojný Otče“ nebo „Vaše Důstojnosti“.

A za druhé, nejsem mnich. Mnich žije v klášterním ústraní, zabývá se modlitbami a nevyhledává kontakt se světem mimo svou klauzuru. Jezuitský řád dělá pravý opak. Pro nás je nejdůležitější šířit aktivně, důrazně a mimo zdi našich budov „Boží slávu“, jak říkáme katolické víře.

Líbíjí odpustit, Důstojný Otče. O vás a vašich družích bylo napsáno, že právě vy jste uskutečnili mnohé české „zámořské objevy“.

Ano, ve své době jsme byli – zejména na české poměry – mimořádnými cestovateli. Byli jsme první obyvatelé české kotliny, kteří se dostali do amazonských pralesů, na indiánská území, do mexických hor, do Kordiller, na tichomořské ostrovy, na Filipíny, do Indie, do Číny a na stovky dalších míst jen tak cestou. Proniknout do oblastí španělského a portugalského zájmu bylo přitom jinak takřka nemožné. Na korábích španělské flotily nám dokonce vystavili cestovní pasy s naším popisem, aby na loď nepronikl nějaký špión.

Jaké končiny, země nebo typ cestování máte nejraději, Vaše Důstojnosti?

Necestuji, proto, že by se mi to líbilo. Cestování je pouze nutným a nebezpečným prostředkem k našemu poslání. Poznali jsme ovšem tolik nových věcí, že jsme je museli popsat našim duchovním bratrům v Čechách. Ale předem jsme měli jen malou představu, co uvidíme a do čeho jdeme. Bylo to jako skočit do jámy a čekat, kam dopadneme – s vědomím, že už se nikdy nevrátíme.

To není zrovna lákavá vyhlídka...

Ale vždyť svět je plný dojmů, barev, vůní a překvapení! Poznali jsme nejvzdálenější možná místa, kam často ani žádný Evropan ještě nevskočil, a byli jsme připraveni tam zůstat, poznávat domorodce a žít s nimi, často s rizikem, že nás zabijí. To vše dobrovolně a s obrovským odhodláním, protože je to naše nejvznešenější a hrdinské poslání.

Brigata La Grace – slavná současná replika českého mořeplavce Josefa Dvorského (foto archiv Josefa Dvorského).

Jaké je vaše běžné vybavení na cesty, především oblečení, boty a další výstroj?
Na to je snadná odpověď. Spodní košile, plášť, klobouk, konopné sandály. Když jsme přecházeli Kordillery, nechali jsme na horských stezkách nejeden nehet z prstů na nohou. Mimochodem, když jsme během cesty Evropou procházeli Itálií, museli jsme naše vysoké české klobouky sejmut, protože Italové na nás pokřikovali „Čukr! Čukr!“. Kuchyňský cukr se tam prodával právě v takových vysokých homolích.

Cestujete raději sám, nebo ve skupině, Důstojný Otče?

Tak, jak Pán Bůh dá. Přátelé jsou člověku na cestách velikou útechou a pomocí, a když to jen trochu jde, cestujeme společně alespoň dva. Nebo si bereme průvodce. Říkáme jim indiáni, protože to, čemu říkáte Amerika, my nazýváme Západní Indií. Mimochodem, překvapuje mě, že nikdo neopravil tenhle starý zeměpisný omyl a domorodcům v Americe se stále říká „indiáni“.

Jaké dopravní prostředky nejčastěji používáte?

Oceány překonáváme na obrovských korábích španělské obchodní flotily, které vyplouvají zpravidla jednou za rok z Cádizu ve Španělsku do Veracruzu v Novém Španělsku (dnes Mexiko, pozn. red.), nebo do Cartageny v Nové Granadě

(dnešní Kolumbie), nebo do Buenos Aires. Tyhle koráby vozí stovky cestujících a celá menší stáda dobytka jako zásobu čerstvých potravin. Z Acapulca se pluje přes Tichý oceán na Mariany a Filipíny. Do Indie a Číny z Lisabonu kolem Afriky, mnohdy bez mezipřístání.

Takovou pětíměsíční plavbu není vždy možné bez úhony přežít. Jeden z nejšikovnějších českých jezuitů naší doby, Šimon Boruhradský, zemřel právě během plavby přes Tichý oceán. Všichni jsme tu zprávu nesli velmi těžce. Bratr Šimon byl nesmírně oblíbený a čínorodý člověk, všem nám pomáhal. Na co sáhl, to se mu dařilo. Na zemi spoléháme nejčastěji na vlastní nohy. Na dlouhých cestách po pevnině v Evropě používáme i koně, zřídka povoz a v Americe muly. Desítky i stovky kilometrů v pustině mexických hor jsou pro nás denním chlebem. Na řekách v Amazonii se plavíme v kánoích domorodců.

Znamená to, že jste se od indiánů naučili pádlovat a ovládat kánoe?

Ne tak docela. Na kánoích pádlují spíše indiáni, my se jen vezeme. A viš proč, milý synu? Pro indiána je spadnutí do vody jen příjemnou koupelí, zatímco pro nás znamenalo téměř jistou smrt. V Evropě se delší pobyt ve vodě pokládá za škodlivý. Z Evropanů umí plavat jen španělští námořníci, a to ještě ne všichni.

Vaše Důstojnosti, procházíte a proplouváte nebezpečnými oblastmi.

S jakými riziky se nejčastěji setkáváte?

Tak například Otce Samuela Fritze jednou málem spolkl krokodýl, Otec Václav Brejer se zblízka setkal s „indickým tygrem“ (dnes jaguár, pozn. red.). Západní Indie (Amerika) je plná neznámých nástrah, od největších, jako jsou krokodýli či lvi (správně kajmani, aligátoři a pumy), po nejmenší, například písečné blechy. Nebezpečím jsou samozřejmě nemoci a dva nejslavnější, Otcové Augustin Strobach na Mariánských ostrovech a Jindřich Richter v povodí Ucayali, zhylnou rukou pohanských barbarů.

✓ *Mapa Indického oceánu z pera některého z jezuitů se dochovala v Brně.*

Jak řešíte krizové situace na cestách?

Obracím se k Bohu, Panně Marii, svatým a modlím se, prosím o pomoc, zažehnávám nebezpečí. To je postup, který se v nebezpečné situaci považuje za správný. Všichni spolucestující nás chválí a děkují za to. Samozřejmě, když nebezpečná situace dopadne dobře. Když ne, říká se, že „ani modlitby Otců Tovaryšstva Ježíšova nic nepomohly“.

Neříkejte, že ani tato nezměrná odevzdanost nemá své hranice.

Pravda, někdy i naši Otcové zapomenou na lásku k bližnímu, jako například Václav Christman. Ještě s jedním německým jezuitou ztloukli holemi španělského zloděje, který se vloupal do místnosti, kde spali. Myslím, že tu situaci měli řešit spíš modlitbou.

i

GALEONY ŠPANĚLSKÉHO NÁMOŘNICTVA

Galeona (nahore) je 40–70 m dlouhá plachetnice s tupě zakončenou zádí ze 16. až 18. století. Na přídi byla palubní nástavba a silný čelní bodec – kloun (galion – odtud název galeona). Snad nejznámější galeonou je Golden Hind, na níž Francis Drake obeplul svět (1577–1580).

Na úvodní fotografii článku je současná replika postavená Josefem Dvorským. Nejde o galeonu, ale o brigu z 18. století, ovšem její název La Grace patří už do 17. století, kdy na lodi tohoto jména proháněl španělské galeony (možná právě s jezuitou na palubě) jeden z mála českých korzárů a také obchodník a kartograf Augustýn Heřman.

Jaká je nejoblíbenější část vaší výstroje či předmět, bez kterého byste se na žádnou cestu nikdy nevydal?

Krucifix, breviář a růženec. To jsou nejdůležitější věci. Vše ostatní jsou podřadnosti, bez kterých se člověk obejde, protože neslouží pro spásu duše. Nicméně třeba na Mariánských ostrovech se jako velmi užitečné prokázaly listy tabáku, které otvíraly cestu k srdcím bezbožných oveček.

Důstojný Otče, co považujete za největší nebezpečí?

Věříme, že největší nebezpečí nehrozí tělu, ale duši. Všechna tělesná strádání jsou vedlejší. Pokud jde o nemoci, ty kosí víc indiány než Evropany, i když nikdo neví proč. Augustin Strobach

▣ **Násilná smrt Augustina Strobacha (původem z Jihlavy) na Mariánských ostrovech.**

z Mariánských ostrovů soudí, že příčinou častých úmrtí indiánů je ustavičné koupání ve vodě spojené s povykáním. Václav Brejer z Amazonie zase tvrdí, že indiáni jsou od přírody náchylní k umírání. Prý jim stačí čichnout ke Španělům a hned umřou. Já sám nevím. Ale vysvětlení, že to je boží trest za jejich barbarství a pohanství, mi připadá věrohodné.

„ naším vybavením je spodní košile, plášť, klobouk a konopné sandály

Co vás při cestách naplňuje největším uspokojením?

Největším uspokojením je, když dokážeme mezi pohany rozšířit Boží slávu. Když je přivedeme z hlubin divočiny, pokřtíme, oni se účastní mši a opustí svoje ohavné zvyky – pověry, nahotu, zabíjení a pojídání nepřátel. Tím Bohu, sobě i jim prokazujeme tu největší službu.

Jak to přijde, že v archivech vašeho řádu je mnoho mimořádně cenných informací, které nemají se spásou duše nic společného?

Mnozí z nás se věnují vědě i dalším oborům. Například sbírají a lisují rostliny jako Bratr Georg Kamel na Filipínách (*právě na paměť tohoto českého misionáře pojmenoval Carl Linné kamélii – camellia, pozn. red.*) či zkoumají jejich léčivé účinky, jako Bratr Klein tamtéž. Jiní putují po řekách a kreslí jejich mapy jako Otec Fritz na Amazonce, nebo staví paláce a hráz jako Bratr Boruhradský v Mexiku. Tito bratři dělají také záslužné věci.

Najdete si někdy čas i na zábavu?

Zasmáli jsme se mnohokrát. Někdy je směšné samotné chování a myšlení divochů. Jeden náčelník byl například ochoten se mnou vyměnit vlastního syna za nůž. Tvrdil, že synů si udělá, kolik chce, ale nůž nedokáže za celý život vyrobit ani jeden jediný. Na zámořských galeonách zase námořníci pořádali pro cestující divadelní představení a frašky. Nebo v Mexickém zálivu námořníci lovili mořské dravé obludy zvané žraloci. Vytáhli je na palubu, vydlobali jim oči, občas je i rozpárali, přivázali k nim dobře utěšenou nádobu na vodu a hodili zpátky do moře. Byl vskutku zábavný pohled na tyto kruté obludy, které ukously údy nejednomu námořníku, jak zmateně plavou po hladině, narážejí do lodí a nemohou se potopit. To jsou chvíle veselého odreagování od našeho vznešeného poslání.

„jako první obyvatelé české kotliny jsme se dostali do amazonských pralesů, do Kordiller, na tichomořské ostrovy, na Filipíny či do Indie

Vypravit misionáře do Nového světa musí být nesmírně nákladné.

Z čeho jsou vaše cesty financovány?

Cestu do Nového světa a provoz některých misíí platí španělský král. Ale kolem těchto dotací je mnoho nenechavců. Jak si postěžoval Otec Tilpe, stává se, že každá ruka, kterou králova dotace projde, ubere si z ní svou trošku a nám do misie přijde slabá polovička. A prokurátoři misíí ve Španělsku? Jak ti šidí! Domnívali se, že nerozumíme španělsky (ovšemže rozumíme!) a nechávali nás projít před královskými úředníky dvakrát, aby získali dvojitou dotaci.

i

PAVEL ZAVADIL

Role misionáře se zhostil PhDr. Pavel Zavadil, Ph.D. (*1974). Podkladem byly dochované

jezuitské dopisy ze 17. století (některé publikoval historik Zdeněk Kalista ve 40. letech 20. století v knize Cesty ve znamení kříže). Pavel Zavadil nyní chystá nový, mnohem rozsáhlejší výbor jejich korespondence. Zpřístupnění těchto českých „zámořských objevů“ připravuje už 15 let, či spíše zím, a zhruba ještě dva roky práce zbývají. Přes léto se s ním můžete potkat u Vltavy v jižních Čechách, kde provozuje malý vodácký kemp a maringotky s občerstvením Pod Čerínem.

Máte, Důstojný Otče, nějaké plány do budoucna?

Jak už jsem řekl, přání každého jezuitského misionáře je nahnat do Boží stodoly co nejvíce oveček a pak, bude-li se Bohu chtít, zemřít tou nejslavnější mučednickou smrtí. Po té toužilo mnoho z nás už v Čechách, když jsme žádali o vyslání do zámoří. Nejcenějším pokladem misionářské práce je naučit divochy řádnému křesťanskému životu. Jeho Výsost Nejkatoličtější španělský král totiž ví, že „cesta kříže“, a nikoli „cesta meče“ je ta správná, a proto naše misie ráci podporovat.

Co víme o českých misionářích?

Myšlenky a názory uvedené v rozhovoru odpovídají zhruba roku 1685. Hovořili jsme s fiktivní osobou, která spojuje hlavní rysy českého jezuitského misionáře, působícího v té době v Amerikách a v Tichomoří. Nic není vymyšlené, vše pochází z desítek existujících svědectví. Jak je to možné? Jak se vlastně čeští jezuité k této misi dostali?

Od poloviny 16. století vysílalo Španělsko na svá zámořská území misionáře z řádu Tovaryšstva Ježíšova. Koncem 17. století vládl ve Španělsku Karel II. z habsburské dynastie. Ten dovolil jezuitům příbuzného Habsburka ze střední Evropy, aby se misíí také účastnili, neboť španělských jezuitů nebyl dostatek. Čeští jezuité se pokládali za elitní jednotku řádu, která může mezi pohany šířit „Boží slávu“, jak sami říkali.

Čeští misionáři byli většinou mladí muži ve věku 20–30 let. Vzdělání získali na jezuitském gymnáziu v oborech latina, gramatika, rhetorika, poetika a náboženství. Absolvovali noviciát, poté filozofii a teologii na Karlo-Ferdinandově univerzitě (dnes jen Karlově), jež v té době byla ve správě jezuitů. Ti, kdo neměli vzdělání, ale měli např. odborné či řemeslné znalosti, nestávali se „Otcí“ a zůstávali „Bratry“.

Do zámoří se dostalo několik desítek jezuitů z českých zemí. Ti poslali domů řadu dopisů, z nichž se v rukopisné podobě i přes nepřetržitý čas a poměrů dochovalo asi 115 kusů. A právě z nich náš rozhovor čerpá. Právy pocházejí hlavně z cesty a ze začátku misionářské kariéry. Po začlenění do amerického/tichomořského prostředí korespondence zřejmě řídla, neboť se dochovalo málo, téměř nic. S návratem misionáře se nepočítalo.

Obálka dopisu, který poslal Jindřich Richter (původem z Prostějova) roku 1685 z Ibarry v dnešní Kolumbii.

Reverendo Patri in Christo, Patri
Bartholomaeo Cristelio, Provinciae
Bohemiae Societatis Jesu Praeposito
Domini ~~Praepositi~~ Praefecto.
per Romam in Bohemiam
Praga

Nezůstat bez štávy

Nabitá baterie může zachránit život

Jde-li o přežití, cena nabité baterie roste. Ale i v případě bezproblémové delší expedice je třeba udržet v chodu nejdůležitější elektronické pomocníky. Není to tak dlouho, co mobil ani nebyl automatickou součástí outdoorové výbavy. Dnes i zapříisáhlí odpůrci elektronických hraček v outdooru musí uznat, že leckterá z nich může hodně věci usnadnit a zjednodušit. Nemluvě o bezpečnostních faktorech v případě nouzové situace, kdy může i zachránit život. Při strategickém plánování „power managementu“ je nutné vzít v úvahu dobu nedostupnosti elektrické sítě, množství zařízení a intenzitu jejich používání.

Náhradní baterie

Pokud by se jednalo pouze o energii do fotoaparátu nebo kamery, většinou se vyplatí (finančně i hmotnostně) investice do rezervních akumulátorů. Dobitý akumulátor by (podle typu fotoaparátu, okolní teploty a režimu používání) měl vystačit pro řádově několik stovek až kolem tisíce snímků, když budeme jeho kapacitu rozumně šetřit. Ze zkušenosti se spotřebou foťáku a s počtem pořízených snímků se dá počet náhradních akumulátorů odhadnout. Je to výrazně levnější řešení než jakýkoliv systém dobíjení.

Jak dlouho točíš, tak dlouho voláš

Nejjednodušším řešením pro nezávislé (i když spíše nouzové) dobíjení především mobilních telefonů mohou být ruční nabíječky na kličku. Fungují na principu dynama, mají většinou jeden USB konektor, jsou lehké a skladné. Pořídít ji můžete už za 150 Kč. U varianty s vestavěným akumulátorem (ta už je těžší) můžete ve volných chvílích vždy něco „natočit“ a posléze energii „přelit“, kam potřebujete. To zajistí např. Dynamo BoostTurbine s kapacitou 2000 mAh nebo Sony CP-A2LAKS USB charger s kapacitou 4000 mAh. Ruční nabíječka je spíše nouzové řešení, doba točení kličkou se bude zhruba rovnat době získané pro telefonní hovor na energeticky nenáročném mobilu.

Banka, která nevede dolary

Další variantou „energie sbalené na cesty“ pro zařízení, umožňující nabíjení přes USB, jsou power banky. Na trhu jich je nespočet, liší se kapacitou i provedením. Nás budou zajímat odolné

i CO PROSPĚJE AKUMULÁTORU

Kapacitu akumulátoru fotoaparátu můžete výrazně ušetřit, když minimalizujete používání LCD displeje. Elektronický nebo hybridní hledáček má vždy menší spotřebu než LCD displej. U kompaktních přístrojů bez hledáčku omezte prohlížení fotografií. Akumulátoru také prospěje, když ho na noc nebo při delším nepoužívání dáte do tepla, například co nejbližší k tělu (minimálně za chladného počasí).

outdoorové, které mohou být i zcela vodotěsné. Z nabídky jmenujme EasyAcc 15 600 resp. 9 000 mAh, Newtrent Powerpak Ultra NT140R 14 000 mAh, Brunton Impel2 13 000 mAh, Brunton Revolt 9 000 resp. 4 000 mAh, Maplin Waterproof Power Bank 7 800 mAh nebo Adventurer Power Bank 5 600 mAh. Nevýhodou power bank je, že poskytnou energii jen do vyčerpání své kapacity.

✓ Power bank se hodí pro dobíjení především telefonů a tabletů přes USB.

Slunce je v módě

Pokud opakovaně potřebujeme nezávislý zdroj energie, musíme hledat dál. První se nabízí slunce. Škála přenosných fotovoltaických panelů všech velikostí je bohatá. Zjednodušeně platí přímá úměra mezi velikostí panelu a jeho výkonem. Pro použití na cestách se hodí vícedílné skládací modely (existují i panely ohebné) s oky pro upevnění na batoh, stan apod. Vybírat se dá třeba od firmy Brunton – panely Solar Board, Solaris nebo Explorer, které poskytují podle velikosti výstupní výkon od 4 až do 62 W při napětí 5 V resp. 12 V, nebo od firmy Powertraveller – kompaktní panel Powermonkey Explorer.

▲ Fotovoltaické panely se liší velikostí a tím i celkovým výstupním výkonem.

Solární panely je možné využít samostatně pro přímé dobíjení přes USB nebo jako dobíjení pro externí akumulátor či zmíněný power bank. Širokou nabídku má firma Powertraveller, ať už jde o skládací solární panel Powermonkey Explorer nebo Solarmonkey Adventurer s integrovanou 2 500 mAh baterií, resp. Powermonkey Extreme s 9 000 mAh baterií. Kompaktní řešení Freedom Solar s kapacitou 2 200 mAh má ve svém produktovém portfoliu Brunton.

Asi nejsofistikovanější řešení pro outdoorové a expediční použití nabízí firma Goal Zero. Jde o portfolio solárních panelů a „power packů“, které jde vzájemně kombinovat. Pro outdoorové použití lze jako univerzální zdroj doporučit model Sherpa 50, který při hmotnosti 0,5 kg nabízí lithiovou baterii s kapacitou 50 Wh s výstupy USB a 12 V. Po doplnění o konvertor na 220 V s výkonem 100 W máme zdroj pro napájení všech zařízení s běžnou elektrickou zástrčkou. Sherpa se dá dobíjet i ze zásuvky nebo 12V adaptérem v autě či na lodi.

Vítr v kapse

Méně obvyklým obnovitelným zdrojem je v outdooru vítr, ale už existují řešení, která se dají sbalit i do batohu. Čerstvou novinkou je WindPax Turbine Wisp – skládací větrný generátor, který váží 1,8 kg (včetně 3 000 mAh baterie) a po sbalení má délku 35,5 cm a průměr 7,6 cm. Při silném větru (cca 12 m/s) poskytuje 25 W, což umožňuje souběžně nabíjet až šest mobilních telefonů. Dá se upevnit na lehkou kotvenou trojnožku nebo třeba na větev.

Podobné řešení plánuje nabízet na jaře 2015 firma Skajaquoda v podobě generátoru Trinity 15 W s lithium-polymerní baterií 15 000 mAh a s dvěma výstupními USB porty.

Ještě dál šli u Powertraveller, když v modelu Powermonkey Expedition zkombinovali solární, větrné i ruční dobíjení. Vlastní power pack válcového tvaru obsahuje ve vodotěsném (IP65) hliníkovém těle lithium-polymerní baterii o kapacitě 10 500 mAh, již je možné dobíjet ze zásuvky, solárním panelem nebo masivní ruční klikou (převod 32:1). Optimální rychlost otáčení klikou indikují barevné diody. Za 10 minut točení získáte 1 % celkové kapacity baterie. Kliku je možné nahradit malou větrnou turbínou se stabilizačními podpěrami. Ve vývoji je i přídatná vodní turbína. Powermonkey Expedition, vážící 697 g, poskytuje na výstupu 5 V/2 000 mA a 12 V/800 mA.

▲ Model Powermonkey Expedition kombinuje solární, větrné a ruční dobíjení.

ADVENTURE POWERED BY SUN

GOALZERO

Honza „Tráva“ Trávníček na vrcholu K2 (8 611 m).

„Díky, že jsi s energií od nás vystoupil
až na vrchol K2.“

Tým Goal Zero C2 / www.goalzero.cz

Je libo minielektrárnu?

Na nezvyklý zdroj energie sází unikátní Hydrogen Reactor od firmy Brunton. Palivový článek o hmotnosti 146 g využívá reakci vodíku a kyslíku. Vodík se dodává ve speciálních kartuších (96 g), které se do Reactoru jednoduše zašroubují. Jedna stojí 15 dolarů a představuje ekvivalent kapacity 4 500 mAh. Výstup ze zařízení v podobě USB portu má 5 V. Podobným produktem je švédský palivový článek myFC power Trekk, fungující na principu jiné chemické reakce spouštěné zalitím vodou.

Umíme i energii z ohně a z pohybu

Termoelektrický článek slouží k výrobě energie už drahně let a nyní se vrací v moderním provedení. Vaříč BioLite CampStove je propracovaný dřevkový vaříč s termoelektrickým generátorem. Získaná energie je použita k pohonu větráku pro podporu spalování, ale také ji lze čerpat pro nabíjení přes USB port, který dává průměrně výkon 2 W (ve špičce 4 W) při napětí 5 V. Hmotnost celého vaříče je 935 g. Podobné parametry má i PowerPot od firmy Power Practical. Nádobu s termočlánekem integrovaným ve dně má výstup USB 5 W.

Na trhu se nově objevují i kinetické generátory známé z hodinek, kde využívají pohyb ruky. Na stejném principu pracují outdoorové modely využívající nejčastěji pohyb těla při chůzi, které jsou

i REŽIM „LETADLO“

Pokud potřebujete mít mobil zapnutý (navigace, mapy apod.), vyplatí se zvolit režim „Letadlo“. Tím deaktivujete telefonní část přístroje, který nebude neustále vyhledávat signál a nejbližší stanici BTS. Tím se výdrž akumulátoru v telefonu zásadně prodlouží.

umístěny v batohu nebo v botě. Příkladem je americký nPower PEG. Nečekejte velký výkon, ale zato funguje při chůzi neustále. Zhruba 25 minut chůze zajistí energii pro zhruba minutový hovor na iPhone.

Autor: Jakub Havel

Stálý spolupracovník a zkušený outdoorový publicista má široké pole působnosti. Vedle odborných i cestovatelských článků také testuje a rád vymyslí neobvyklé výlety, výpravy a expedice.

**SPORT
LIFE**

Sledujte web – www.sport-life.cz nebo FBI!

V Brně se v listopadu opět chystá svátek vyznavačů sportování – SPORT Life

Ve dnech od 6. do 9. listopadu se na brněnském výstavišti chystá opět velká sportovní show pro aktivní a rekreační sportovce, nadšence i fanoušky různých sportovních disciplín, veletrh SPORT Life. Návštěvníkům nabídne novinky z oblasti sportovního vybavení, sportovní zážitky, exhibiční závody a setkání se sportovními legendami.

V rámci doprovodného programu se mohou návštěvníci těšit na více než **30 interaktivních expozic** různých sportů od badmintonu přes stolní tenis až po bojová umění. Adrenalinové založení jedinci si budou moci vyzkoušet barmský most, lezení na umělé stěně a kmenové lezení, lanovou dráhu nebo gymnastickou trampolínu. Vystavované **outdoorové vybavení** si přitom bude možné prakticky otestovat. Své podvodní umění předvedou potápěči i aquabely. Na své si přijdou běžci, kteří se mohou zúčastnit hned několika běžeckých závodů. Maminky si mohou zaběhnout štafetu v rámci akce s názvem **Maminy Run**, kde se zúčastní i herečka Alena Antalová nebo moderátorka Eva Decastelo. Další běžeckou akci v rámci veletrhu je **SPORT Life Run**. Pro předem registrované běžkyně i běžce organizátoři vytvořili atraktivní trasu uvnitř hal i na plochách mezi jednotlivými pavilony. Nebude chybět ani závod všestrannosti – **Universalmanie** – propojení běhu s kondičním cvičením.

K dispozici bude areál i pro **street sporty** nebo **počítačové hry** v rámci festivalu zábavy IN-JOY a také pro **taneční formace** všeho druhu a všech stupňů pokročilosti.

Pokud tedy žijete sportem a máte rádi zábavu, nenechte si ujít návštěvu brněnského výstaviště v termínu 6.–9. 11., čeká na vás spousta sportovních zážitků.

Se stanem na sněh

Na co si dát pozor

Vybrat si správný stan pro nocování na sněhu není jen tak. V čem spočívají specifika a přednosti stanu, který vás nenechá na holičkách ani v třesuté zimě a v záplavách sněhu? Je nasnadě, že pokud chcete stan do náročných zimních podmínek, musí být zkonstruován tak, aby mu nevadily nízké teploty, padající sníh a samozřejmě silný vítr.

Odolnost konstrukce

Pokud se budete rozhodovat mezi tunelem a kopulí, uvědomte si, že každý typ je v něčem dobrý, a v něčem ne. Tunel nabídne bezvadný poměr hmotnosti a vnitřního prostoru, horší to bude s jeho odolností ve větru. Pokud ale jedete do míst, kde fouká laminární vítr (vítr s minimálními turbulentcemi, pozn. red.), nemusíte se tunelu vůbec bát. Kopulka, často s více než dvěma pruty, je těžší, nemusí nabídnout tak pěkné předsíně a skladovací prostory, ale zato je extrémně odolná ve větru. Konstrukce stanu by měla být duralová, protože laminátové nebo jiné pruty nebudou dostatečně odolné a mohly by praskat. Vinou vydecháné vlhkosti a nízkých teplot se může stát, že ráno nepůjdou tyčky rozpojit, pak je potřeba nahřát je dechem či zapalovačem. Propojení prutů by mělo zůstat pružné i při nízkých teplotách a je proto vhodné, pokud je použita silikonová pruženka, která zvládá i velké mrazy.

Kotvení na sněhu

Kotvení stanu se na sněhu může zdát jako problém, obzvlášť u variant, které nejsou samonosné. Ovšem opak je pravdou. Kotvení je často jednodušší a mnohdy pevnější, než by se zdálo. Dobře vymyšlené sněhové kolíky můžou hodně pomoci, využít je možné lyže, cepín i sněhové kotvy.

Sněžné límce – ano, nebo ne?

Dlouhá léta si nikdo nedokázal představit zimní stan bez sněžných límců. Ano, velmi zjednoduší stabilitu a ukotvení stanu, na druhou stranu extrémně snižují cirkulaci vzduchu. Navíc je přítomnost sněhových límců v jiném než zimním období velmi na obtíž. Proto jsou dnes většinou čtyřsezonní stany konstruovány tak, aby tropiko dosahovalo až téměř na zem, ale úplně nebránilo cirkulaci vzduchu.

Větrání

Větrání a všeobecně kondenzace vodní páry ve stanu je problém, kterého se nedá jednoduše zbavit. Navíc je v zimě pravděpodobné, že budete ve stanu, nebo alespoň v předsíni vařit. Proto je dobré vybírat stan s co nejvelkorysejším větráním, které je ale možné co nejlépe utěsnit, přijde-li zhoršené počasí.

i TEST EVENT S HANIBALEM

V lednu 2015 jsou připraveny dva termíny akce Hilleberg & Sir Joseph Test Event, 14.–16.1. a 28.–30.1. Za dva dny a dvě noci si vyzkoušíte, jaké to je stavět stan na sněhu, v rukavicích a s čelovkou na hlavě. Jak dlouho trvá uvařit litr vody ze sněhu a ledu a jaká je noc v přerovém spacáku po celém dnu chůze na sněžnicích. Přihlášky na www.hanibal.cz/na-hory/testování.

Stavba

Stavba stanu v zimě má také svá specifika, měli byste ji mít dobře nacvičenou, abyste byli schopni stan postavit i v rukavicích, za zhoršeného počasí, a třeba i potmě při čelovce. Stavba by proto měla být co nejjednodušší, intuitivní a měl by ji zvládnout i jedinec.

Pořádně vše vyzkoušet

Při výběru zimního stanu i spacáku je možné spoolehnout se na internet, na rady kamarádů i na pomoc prodáváče. Ovšem nabízí se i lepší varianta – jednoduše si vybavení v praxi vyzkoušet. Například v rámci Hanibal Outdoor Academy pod střechou nejlepších stanů na světě značky Hilleberg (viz inforámeček). Bude také připraven test zimních spacáků Sir Joseph od našeho nejznámějšího horolezce Josky Rakoncaje. Vyzkoušeli jsme, že spacáky, vyrobené kompletně v Česku, nabídnou dostatek komfortu i v nejmrazivějších podmínkách. O vše kolem se postará Hanibal Team.

Hanibal®

Držet správný směr

Co byste měli vědět o buzole a o práci s ní

I v době satelitních navigačních systémů, chytrých telefonů a podrobných satelitních snímků má buzola stále své místo ve výbavě, se kterou vyrážíme na výlety do přírody. A není to jen proto, že ukáže směr bez pohybu a nevyžaduje přísun energie. Víte jak orientaci v terénu ovlivňuje inklinace, deklinace a magnetická porucha? Znáte možnosti moderních buzol?

Zavinil to Josef Ressel

Kompas patří mezi nejstarší ukazatele zeměpisných směrů už téměř dva tisíce let. Buzola naopak vznikla poměrně nedávno díky českému vynálezci Josefu Resselovi, který kompas doplnil otočnou úhlovou stupnicí. Kompas dělily jen názvy směrů (severo-severo-východ apod.) a úhly se nepoužívaly. Buzola je od té doby základní navigační pomůckou a také je důležitou zálohou při používání GPS. Název buzola se ale všude nevžil a setkáme se stále i s termínem kompas.

Azimut je pak změřený orientovaný úhel, který svírá od směru k severu. Měří se po směru pohybu hodinových ručiček, tj. od severu k východu a po kružnici dál. Měří se v úhlových stupních (360°).

Deklinace a inklinace

Kompas a buzola využívají magnetické pole Země, kde jeho póly nejsou příliš vzdálené od geografických pólů Země. Magnetické póly se sice stále pohybují, jejich polohu si ovšem pro dané místo můžeme opravit deklinací (magnetická deklinace = úhlový rozdíl mezi směry k zeměpisnému a magnetickému severnímu pólu Země). V našich zeměpisných šířkách je tato odchylka dostatečně malá, abychom se jí nemuseli zabývat, navíc na běžných buzolách si můžete deklinaci pro dané místo nastavit (rozsah nastavení většinou bývá ± 20 – 40°). Například pro severní Ameriku rozdíl deklinace může být i přes 40° .

i

CO BYCHOM MĚLI NA BUZOLE MÍT A PŘI KOUPI VYŽADOVAT

- Kvalitní ocelovou osičku střelky kompasu, uloženou v safírovém ložisku.
- Vlastní kompas v pouzdru s tlumicí antistatickou kapalinou (bez bublin).
- Azimutovou kružnici s rozdělením obvykle po dvou stupních (360°).
- Snadno otočné pouzdro (i v rukavičích), obsahující kompas.
- Korekční stupnice pro nastavení deklinace, minimálně $\pm 20^\circ$.
- Luminiscenční a výrazné směrové značky, pro zaměření v noci i ve dne.
- Měřítka běžných geografických map, na protější hraně doplněné měřítkem v cm, pro odčítání vzdálenosti na mapě.
- Doplnkem může být i lupa pro čtení detailů na mapě, sklonoměr, pojistná šňůrka a ochranné pouzdro před znečištěním.

Nemáte-li mapu, ze které je místní deklinace zjištěná, můžete se ji pokusit změřit sami. V terénu si ze známého bodu změříte co nejpřesněji azimut vzdáleného (a známého) výrazného vrcholu nebo místa, který je také zobrazen na vaší mapě. Totéž měření pak zopakujte i na mapě a rozdíl v azimutech je současná místní deklinace! Je-li hodnota azimutu na mapě větší než změřená ve skutečnosti, jedná se o deklinaci východní, a naopak.

Pro cestovatele pohybující se po celé Zemi je také důležitá i inklinace, neboli příklon-odklon magnetické střílky nahoru či dolů při vodorovné poloze buzoly. Ta je většinou vyvážena už výrobcem pro oblast prodeje buzol, ale existují i buzoly vhodné pro celou planetu: poohlédněte se po značkách Recta, Silva nebo Brunton. Je třeba také dodat, že magnetické pole planety je dost proměnlivé a celkově slabné, Evropu to ovšem zatím nepostihlo. Síla pole tu má hodnotu asi 20 μ T.

V geografických a námořních mapách se můžete dočíst o místech s lokální magnetickou poruchou. Tam buzola bude ukazovat chybně a v současnosti tam bude nejspolehlivějším řešením satelitní GPS. Geomagnetická porucha se nachází pod povrchem Země a může ji způsobovat hornina (železná ruda), blízká hora, blízkost silnoprůdového kabelu nebo velkého železného předmětu. Nápadné odchylky si obvykle všimnete, ale drobná často zmate i zkušeného! Nejistíte-li a něco se vám nezdá, změňte své stanoviště, měřte opakovaně a pečlivě.

Nároky na buzolu

U buzol je mimo jiné důležité i kvalitní uložení hrotů osy střílky, obvykle do safírového ložiska. Pouzdro s antistatickou kapalinou a střílkou musí snést i značně extrémní nároky na teplotu, tlak a mechanické poškození, protože musí vždy a všude spolehlivě pracovat. Buzoly pro běžné užívání zcela dostatečné mohou mít, hlavně ve výškách, v kapalině bublinu, což trochu ztěžuje jejich funkci. Některé firmy proto testují svá pouzdra, se střílkou uloženou v kapalině, při teplotách od -40 do +120 °C a při tlacích od výšky přes 12 km, až do hloubi zemských propadlin. Pro běžné nároky stačí přesnost měření 2–5°, čemuž odpovídá rozdělení kruhové stupnice buzoly, kterou musíte vždy držet vodorovně, aby se střílka mohla volně otáčet. Jednodušší buzoly mají jen označení azimutového směru provedené výraznými čarami na povrchu, lepší je ovšem zaměřovač typu hledí-muška. Pro outdoorové účely nejpřesnější je pak průhled prizmatickým hledáčkem, kde současně vidíme jak údaj na stupnici, tak i místo, kam hledíme.

Pravítková buzola: zlatý střed

Pro běžné turistické využívání a také jako doplněk ke zmíněné GPS většinou nejlépe vyhoví běžná (tzv. pravítková) buzola, jejíž použití je opravdu jednoduché, snadno pochopitelné a poskytuje obvykle přesnost zaměření minimálně 5°.

Zmíněné pravítkové buzoly jsou relativně jednoduché a od méně renomovaných výrobců i poměrně levné. Stačí-li nám přesnost okolo 2° při pečlivém zaměření (a to většinou stačí), pak jde jen o to vybrat si vhodný typ určený pro turistiku, s pomocnými měřítky 1:50 000 a 1:25 000, a ne např. 1:15 000 ap.

V zámoří, kde se měří angloamerickou soustavou, se můžete setkat i s měřítky 1:24 000 a 1:63 360 nebo 1:62 500. A pozor, některé armádní buzoly mohou mít dělení i na 64 000 (dělostřeleckých) dílců. Dají se sice přepočítat na stupně, ale vyhněte se jim.

Přesnější zaměření

Je-li buzola vybavena i zrcátkem, pak bývá většinou dalším zpřesňujícím doplňkem i prizmatický zaměřovač, čímž se přesnost zaměření zvýší až na 0,5–1°. Doporučuji ale předem tohle zaměřování pořádně prakticky vyzkoušet a naučit se správně používat ten který systém. Výhodou tady je, že současně vidíte a dodržujete správné nastavení buzoly i směr, kam daný azimut směřuje.

Samozřejmě existují ještě dokonalejší a přesnější buzoly vhodné pro geografickou práci a další speciální použití. Profesionální buzoly s maximální přesností, ale ještě v přijatelném kapesním provedení měří s přesností na 0,5°. Využijete je například při expedicích, jejichž součástí je i mapování. Cena těchto přístrojů tomu odpovídá a pro běžnou turistiku je téměř jistě potřebovat nebudete. ➤

PROSTOR
PRO
DÝCHÁNÍ

// Udělejte si jasno!

// Cross Trail II

// Trail Runner II USB

// Trail Runner II

Stále na očích

Existují také náramkové magnetické kompasy. Většinou jsou dost robustního ražení a vzhledem ke konstrukci i značně nepřesné (více než 5°). Výjimkou v přesnosti jsou moderní elektronické kompasy (1–3°), které jsou buď samostatné, nebo umístěné i v různých hodinkách či GPS. I ty ovšem vyžadují při měření vodorovnou polohu, kalibraci před použitím a podléhají stavu napájení. U těchto kompasů se tedy nejedná o náhradu buzoly, ale protože je můžete mít stále na očích, jsou vhodné pro aktivity v orientačně náročném terénu, např. za mlhy v bludišti ledovce. Pozor! Kvůli značné nepřesnosti slouží jen pro hrubou kontrolu směru.

Nejméně přesné, ale stále použitelné jsou minikompasy, které jdou navléct i na řemínek k hodinkám. Přesnost se jim blíží i různé přívěskové kompasy či kuličky např. na survival nožích i deštnících, v přesnosti jsou nedostatečné, ale pro případ nouze lepší než nic.

Máte-li opravdu dobrou mapu a dostatek zkušeností, i při náročných toulkách krajinou budete buzolu potřebovat minimálně. Podobá-li se však mapa nepřesné kresbě nebo vysadí-li GPS, mohou pak snadno a rychle nastat okolnosti, kdy perfektní znalost užívání buzoly opravdu potřebujete, samozřejmě včetně kvalitní buzoly. A k tomu, aby vás podobné okolnosti nezaskočily, má sloužit i tento článek.

Recenze Světa outdooru

Magazín Svět outdooru přináší v každém čísle stručné recenze outdoorového vybavení s cílem rychle informovat o horkých novinkách a o zajímavém vybavení.

V tisku recenze, na webu navíc i testy

Recenze obsahují první poznatky a krátké představení vybavení. Dodržujeme zásadu, že výrobek musíme mít fyzicky k dispozici. Hodnotíme z pohledu uživatele a s ohledem na jeho doporučené použití, naopak nehodnotíme cenu. Recenze jsou subjektivním názorem autora s využitím zkušeností celého testovacího týmu. Otištěné recenze vyjdou na našich webových stránkách, a pokud výrobek po recenzi dále testujeme, objeví se výsledky po skončení testu také na webu SvetOutdooru.cz.

Nezávislý testovací tým

Recenze a testy Světa outdooru jsou nezávislé v tom smyslu, že testující si stojí za tím, co napíše. Na případné chyby záhy upozorní čtenáři např. v komentářích pod článkem na webu. Žádným způsobem si nelze koupit kladný výsledek testu či recenze. S redakcí spolupracují stálí testéři a řada externích spolupracovníků, vesměs s mnohaletými praktickými zkušenostmi a s přehledem o trendech a o zajímavých novinkách. Testerům prošly rukama desítky a stovky výrobků. Ve výčtu jsou členové týmu, kteří se podíleli na recenzích pro toto číslo Světa outdooru.

Testovací tým

Jan Hotmar (JH) je šéfem týmu a lekturuje většinu redakčních testů. Patří k zakládajícím členům Světa outdooru a rád cestuje nejlépe v horách.

Karel „Karlos“ Vidlák (KV) testuje a píše o lezeckém vybavení. Má rád také skialpy, kolo a jako Moravák vyvažuje převážně pražský punc redakce.

Pavel Krupka (PK) je stálý spolupracovník, který zkušoval už bezpočtu vybavení z oblasti techniky, backcountry, vaření, orientace a zimního vybavení.

Jan Pala (JP), zkušený skialpinista a publicista, lyžoval v mnoha pohořích a zemích od severní Ameriky přes Evropu až po dálně východní Kamčatku.

Ladislav Vlk (LV) je dlouholetým aktivním cyklistou a spolupracovníkem redakce. V zimě běhá na lyžích, zajímá se o film a fotografii.

Vojtěch Ušela (VU) chodí rád po horách se svým maďarským ohařem Baltazarem. Založil a spravuje diskuzní web outdoorforum.cz.

Hanibal Team. Pokračuje recenzní a testovací spolupráce redakce s členy Hanibal Teamu, na recenzích pro toto číslo se podílel **Ondra Vacek (OV)**.

Jan Karafiát (JK), nováček v testovacím týmu, má rád veškeré outdoorové aktivity, leze, jezdí na kole a čerstvě se zajímá o dálkové běhy.

Petr Blahuš (PB) je cestovatel, tramp, skaut, ale také válečný zpravodaj a nezávislý publicista, je známá jeho obliba dlouhých treků.

Martin Skuhrový (MS) je šéfredaktorem stránek SvetOutdooru.cz, má zkušenosti s lezením, skialpem a horskými aktivitami vůbec, jezdí s oblibou na kole.

Jiří Červinka (JČ) je dlouholetý publicista a editor textů o outdoorovém vybavení jak v tištěné tak v internetové podobě.

I ZKUŠENÝ TESTOVACÍ TÝM

- Více než 700 testů od roku 1997
- 14 000 hodin testování
- Nezávislé testy a recenze
- Pozitivní hodnocení nelze nijak koupit

” Nejmenší vaříč na světě, který spaluje téměř všechna paliva: plyn stejně jako všechna kapalná paliva od benzínu po naftu. Geniální vynález!”

OutDoor Industry Award 2011

NEJDOKONALEJŠÍ VAŘIČ VŠECH DOB

OmniLite Ti je technologicky vylepšený a zdokonalený předchůdce Omnifuel. Tento mnohokrát oceněný vaříč je navržen tak, aby obstál v nejtěžších přírodních podmínkách. Vaříč OmniLite Ti je stejně spolehlivý a odolný, ale menší a účinnější. Výkon hořáku je přizpůsoben našemu nádobí Eta, nové generaci nádobí s výměníkem tepla, které šetří vaše palivo. Tělo i opora vaříče jsou vyrobeny z titanu. Proto je vaříč ultra lehký.

Nejbližšího prodejce Primus najdeš na www.primus.eu

Recenze

Světa outdooru

V magazínu Svět outdooru pravidelně přinášíme krátké recenze outdoorového vybavení. Najdete tu informace o horkých novinkách i o zajímavém vybavení, které jsme měli možnost osobně krátce vyzkoušet, a které míří do prodeje. V aktuálním vydání Světa outdooru jsme se mírně zaměřili na vybavení potřebné k přežití v přírodě. Otestovali jsme například buzolu Silva, žďárák Deuter nebo odolný telefon CAT. Podrobnější recenze s detailními fotografiemi, a u části výrobků také důkladné testy, najdete na www.SvetOutdooru.cz.

📸 Při testování Osprey Talon 22 na třídním MTB okruhu Brenta Bike.
(foto Marek Smolka)

Buzola **Silva Ranger SL**

Váha a rozměry buzoly Silva Ranger SL, dříve známé pod označením Ranger 27, jsou až překvapivě malé. Precizně provedené uložení střelky v safírovém ložisku a možnost nastavení azimutu i v rukavicích mě však přesvědčily, že to není žádná hračka, ale dobře využitelná pomůcka do přírody.

Velikost zavřené buzoly je skoro až zrádná. Snadno se totiž někam založí nebo zapadne, což se mi ostatně během testování několikrát stalo, a tak jsem měl mírnou obavu z její ztráty. Navíc je šňůrka dodávaná k buzole dost krátká k zavěšení na krk, takže pokud chcete mít jistotu, že Ranger SL neztratíte, vyplatí se navázat jej na vlastní provázek. Naopak zavírací špendlík, který umožní připevnění otevřené buzoly na oděv, je velmi praktický, a to zejména na průběžnou kontrolu nastaveného směru během chůze. Samozřejmě jde o velmi hrubé zaměření, ale pomůže to. Obavy z bublin v tlumící kapalině jsem otestoval v mrazničce při $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$ a bublina se neobjevila. Ve vysokých nadmořských výškách jsem ovšem doposud zatím neměl možnost to prověřit. Uložení v kapalině střelku ustaluje rychle a spolehlivě. Využití buzoly v noci nám umožňují fluorescenční body, takže nastavený azimut jde stále sledovat i bez svícení čelovkou.

Pro jistotu bych připomněl používání zrcátka (která na Ranger SL pochopitelně nechybí) při zaměření cíle. Buzolu držíme v ruce tak, abychom otvorem pod víčkem viděli, zrcátko si sklopíme pod úhlem asi 45° tak, abychom viděli střelku v poli označujícím sever. Vidíme pak buď cíl podle předem nastaveného azimutu, nebo si podle cíle azimut nastavíme otáčením tak, aby střelka ukazovala na sever. Na spodní straně buzoly jsou vyznačeny hodiny, takže když svítí slunce a buzola je orientovaná k severu, stín nám jen přibližně určí, kolik je hodin. Ale jedná se opravdu o doplněk, podle mě bez velkého významu.

Ranger SL je ideální malá, ale přesná buzola, která dobře poslouží jako doplněk k GPS nebo

Bivakovací vak Deuter Shelter II

Zimní sezona se pomalu blíží, a tak je čas se na ni připravit, neštěstí totiž nechodí po horách, ale po lidech. Pro případ, že by došlo ke kombinaci obojího a stala se vám v horách příhoda v podobě nechtěného bivaku, mám pro vás tip na bivakovací vak Shelter II, tedy model pro dvě osoby.

Rozměry 220 × 135 cm umožňují stavbu různých přístřešků i pro více osob. Zrovna tak sdílení tepla je efektivnější, pokud vak obýváte s dalším horalem (lépe však horalkou). Je určen převážně pro nouzové použití, což je poznat už podle výrazné oranžové barvy, kterou by v případě potřeby záchranáři viděli rozhodně snáze než barvu ranního prašanu. Lepší viditelnosti napomáhá i reflexní potisk loga na horní straně a pro nouzové situace je uzpůsoben i obal s potiskem nouzových signálů a způsobů využití

Deuter Shelter II

Bivakovací vak

Dodává: Hudy

Infocena: 2 490 Kč

Více najdete na: www.hudy.cz

vaku. Nacpat do něj však vak narychlo muchláním je docela obtížné, navíc se zmrzlými rukama v rukavicích si to dokážu představit jen stěží. Zevnitř je tkanina ošetřena stříbrným zátěrem, který by měl napomáhat odrazu tepla.

Co však funguje jednoznačně, je vodoodpudivost použité tkaniny Deuter-Ripstop 330 s podlepenými švy, u které výrobce udává voděodolnost na úrovni vodního sloupce 5 000 mm, o které jsem se osobně přesvědčil úspěšným testem nepromokavosti pod proudem vody. Navíc mě potěšilo, že pak stačilo vak vytřepat, a byl suchý. Vzhledem k zátěrové tkanině vak samozřejmě není kdovíjak prodyšný, ovšem to je u této kategorie běžné. K lepšímu komfortu uvnitř napomáhá několik větracích otvorů.

Spodní strana vaku je zcela otevřená, pouze na stahování šňůrkou, s miniaturní plastovou brzdíčkou, jejíž ovládání a pevnost sevření by určitě zlepšilo použití většího typu. Na protilehlé straně je menší stahovací otvor na prostrčení hlavy a další dva otvory na suchý zip jsou na bocích. Těmi je možné prostrčit ruce, případně, pokud bivakují dvě osoby vsedě, i hlavu jednoho z nich. Díky poutkům v rozích a uprostřed jedné kratší strany lze postavit malé „áčko“ s pomocí hůlky, na jejíž podepření je našitá výztuha. Postavit jde i jiné typy přístřešků s využitím terénních nerovností, stromů, skály a podobně. Pět dodávaných masivních kolíků z duralu vám pomůže vybudovat přístřešek, jehož oranžová barva vás rozveselí. Kdoví, třeba vám tento „kus látky“ s hmotností 880 g i zachrání život. KV

Co se nám líbí

- Možnost použití pro dvě osoby
- Univerzální použití

pro jakékoliv využití při cestách v horách a krajích Evropy. Pro jiné oblasti Země chybí buzole nastavení deklinace, která někde může být i docela značná. PK

Co se nám líbí

- Zavírací špendlík na připevnění
- Precizně uložená střelka

Silva Ranger SL

Kapesní buzola

Dodává: Vavrys CZ

Infocena: 745 Kč

Více info na www.vavrys.cz

Boty **Asolo Shiraz GV**

Ti z nás, kteří často a rádi chodí po pořádných horách v každé roční době vědí, že dobré boty patří mezi základní výbavu, a proto je důležité si to pravé obutí dobře vybrat. Letošní léto jsme začali testovat Asolo Shiraz GV určené na VHT a na feraty, tedy na náročné použití vyžadující vysokou tuhost podrážky (i komínu). Svršek tvoří v poslední době stále populárnější kombinace 1,8mm kůže a kevlarové tkaniny a nepromokavost zjišťuje goretexová membrána. Shiraz GV se podle našich prozatímních zkušeností (nasbíraných především v horách Černé Hory) těší také slušné přilnavosti k různorodému povrchu, a to díky podešvi Vibram Ascent, navíc uvnitř doplněné o došlap s dvouvrstvou tlumící vrstvou. Ta nám výrazně zpříjemnila dlouhou chůzi po tvrdém povrchu. Ze strany chrání botu gumová obsázka, v kamenitém terénu Balkánu bychom se asi poškození svršku jinak těžko vyhnuli. Boty se při testování v horkých letních dnech osvědčily, noha se nijak nepotila, respektive vlhkost přes membránu z bot rychle mizela. Bohužel (nebo našťastí) jsme se během dosavadního testování v horách vyhnuli výraznějším průtržím mračen, a tak voděodolnost zatím nebylo možné prověřit.

Boty nevyžadovaly žádné rozcházení a daný střih dobře padnul. Asolo GV jsou lehké (naměřená hmotnost páru velikosti 43 1/3 byla 1 410 g), pohodlné a zároveň dostatečně pevné při nošení těžkého batohu. Vyjímatečná stélka Lite2 se dobře přizpůsobuje tvaru nohy. Na botách se během celoletního testování neobjevila žádná závada, která by naznačila jakékoli nekvalitní zpracování a možné budoucí potíže. Zatím nám chybí důležitá zkušenost, ta pravá zimní, ve sněhu a ledu. Nezbyvá než doufat, že zima nastane letos o něco dříve než loni a poznatky budeme moci brzo přidat do celkového podrobnějšího testu na webu Světa outdooru. **PK**

Co se nám líbí

- **Není nutné boty „prošlápnout“**
- **Tuhost při zachování nízké hmotnosti**

Asolo Shiraz GV

Spolehlivé boty i do náročných podmínek

Dodává: Sport Prima

Infocena: 5 390 Kč

Více info na www.asolo.cz

Boty **Prabos Fox GTX**

Spolehlivá, pohodlná, tichá. Taková je lovecko-treková obuv Prabos Fox GTX od slavičinského výrobce speciální a outdoorové obuvi. Chodit v ní je pro nohy potěšením nejen v těžkém, ale díky membráně Gore-Tex také v mokřem terénu.

Boty Fox GTX jsem zatím testoval především při několikadenní akci v terénu bývalého sovětského vojenského prostoru Ralsko při (foto)stíhání stáda zdejších zubrů. Bratránky amerických bizonů jsme sice nedostopovali, to ale nebyla chyba obuvi. Tu totiž výrobce kromě klasického trekování doporučuje i k podobným loveckým výpravám, protože její konstrukce byla speciálně navržena pro tichou chůzi terénem. Tuří se prostě schovávali před silným deštěm někde v houštině.

Na úvod dlouhodobého testu – na několik desítek kilometrů dlouhé putování terénem bez cest vojenským prostorem jsem si ke zbrusu novým botám pro jistotu přibalil také zásobu náplastí a krabičku Ibuprofenu. Žádné otlaty ani puchýře se však neobjevily. Prabos tak prokázal, že umí vymýšlet a šít boty pevné, kotník dobře fixující, a přitom pohodlné. Podešev verze Soluň dobře držela i na vlhkých ralských skalách. Musím pochválit také zvýšený kotník, který při chůzi zlepšoval vyztužením kolem achilovky – přesto bych uvítal ještě o něco vyšší komín boty. To je ale věc osobního vkusu, protože i Fox

Prabos Fox GTX

Loveské a trekové boty

Dodává: Prabos plus

Infocena: 3 090 Kč

Více info na www.prabos.cz

GTX je navržen tak, že spolehlivě chrání nejen kotník, ale i achilovku.

O vnitřní komfort se stará membrána Gore-Tex Duracom MS Sportive. Ani po vícedenním pobytu ve vlhkém terénu se dovnitř vlhkost nedostala a i přes nachozené kilometry zůstaly ponožky díky propustné membráně jen standardně vlhké od potu. Svůj podíl na tom má také vnější materiál

Návleky **Penguin Gaiters**

U návleků jsou dvěma nejdůležitějšími parametry odolnost (nejen látky samotného návleku, ale také upevnění k botě) a prodyšnost. Podle mých prvních zkušeností nové návleky Penguin Gaiters, zesílené v kritických místech Cordurou, tyto vlastnosti mají.

Materiál dolní části kryjící hlavně obuv je vyroben z odolné Cordury 1000D s PU zátěrem. Lýt-ková část návleků je pak z třívrstvého laminátu s voděodolností 20 m a prodyšností 25 000 g H₂O/m²/24 h. Parametry jsou z mého pohledu dostatečné, což se ostatně potvrdilo při prvním testování na ledovcích čtyřtisícovky Gran Paradiso. Za šněrování bot lze vpředu zachytit velký a pevný háček, k připevnění pod botou pak slouží 15mm široký popruh z Hypalonu, zapínaný na obou stranách i s fixací volných konců. Celý návlek je rozepínací zepředu pomocí suchého zipu, širokého 3,5 cm. V horní části je také možné popruhem se sponou návlek stáhnout a nastavit obvod tak, aby nad lýtkem držel, ale neškrtl. Návleky jsou v prodeji ve dvou velikostech: S-M a L-XL.

Nemáme-li návleky od začátku cesty na nohou, vyžaduje pozdější navlékání trochu trpělivosti. Návlek jde díky suchému zipu sice snadno zepředu rozepnout, trochu komplikovanější, zvláště se zmrzlými prsty, je rozepnutí spony a pak znovu provlečení stahovacího popruhu nad lýtkem. V rukavicích to asi nepůjde, lze tedy doporučit návleky si pohodlně navléct už na začátku cesty, a nejlépe ještě před obutím boty, bude to snazší a rychlejší. Testoval jsem velikost L-XL a asi bych na svou výšku 194 cm potřeboval velikost XXL, chybí mi tak 5 cm délky, aby mi návlek držel až nad lýtkem.

Návleky Penguin Gaiters jsou robustní a podařený výrobek s parametry, které bych u dobrých návleků očekával. Neváhal bych je tedy doporučit na zimní a ledovcovou turistiku. **PK**

Co se nám líbí

- Houževnatost materiálu v oblasti kotníku

z hovězínové usně Nubuk s hydrofobní úpravou a anatomicky tvarovaně stélka. Boty se vyrábějí v širokém rozpětí velikostí 4–12 UK. Při testované velikosti 11 (46) byla váha páru bot příjemných 1520 g. **PB**

Penguin Gaiters

Membránové návleky na boty

Dodává: Penguin

Infocena: 794 Kč

Více info na www.penguin.cz

nejlepší
filmy
uplynulé
sezóny

www.SnowFilm.cz

sníh
led
adrenalin

V listopadu
ve 200 českých
a slovenských městech.

POŘÁDÁ:

PARTNEŘI FESTIVALU:

VÍČ NEŽ
AUTODOBÍJEČKA!

TORPEDO
2600

HYBRID
POWER PACK
CAR CHARGER

www.brunton.com

RECENZE VYBAVENÍ

Čelovka **Led Lenser Neo**

Neo je lehký, miniaturní, a hlavně originální model čelové svítilny Led Lenser, určený na běhání a turistiku, jehož největší předností je širokoúhlý tvar světelného kužele. Jediná vysoce svítivá LED dioda je ukryta v nenápadném předním dílu čelovky. Reflektor bílého světla vyzařuje do široka asi 190 stupňů horizontálně a 150 stupňů vertikálně. Osvětlení je rovnoměrné v plném rozsahu lidského zraku, tudíž je pohled do blízké vzdálenosti velice přirozený, což zdaleka není samozřejmost. Dosvit je díky tomu o něco menší, jen 10 m. Pro blízké okolí je ale při širokém vyzařovacím úhlu a světelném výkonu 90 lumenů pocit vidění opravdu luxusní. Světlo je dobře patrné pro kolemjdoucí/jedoucí i hodně z boku. Dalším důležitým detailem je blikající červená LED dioda na zadní krabičce s bateriemi. To má velký význam pro bezpečnost při pohybu na chodnících, cyklostezkách a silnicích.

Svítilna má vpředu nahoře jediné malé tlačítko na ovládání všech funkcí, tedy různých intenzit a režimů předního světla i zadní červené blikáčky. Na gumovém popruhu posuvná zadní krabička je s přední částí spojena krouceným káblíkem s dvěma sponkami. Vedle zadní červené diody je nenápadný nápis „open“, který napoví, kde se silikonové pouzdro přetáhne přes plastovou krabičku. Uvnitř pak můžete vyměnit tři AAA tužkové baterie. Odolnost je proti střikající vodě podle IPX4. Světlo se na hlavě příjemně nosí a drží tam, kde má, a to jak při chůzi, tak i při jízdě na kole. Světelný modul je na popruhu napevno a nelze nastavovat polohu, což podle mé zkušenosti nevádí, bylo by to zbytečné vzhledem k širokým vyzařovacím úhlům. Světlo se dodává v pěti různých neonových barvách a design je podle hodnocení mého i mých přátel moderní a elegantní. Potěší také pětiletá záruka.

Použití svítilny je široké, stejně jako její paprsek. Vzhledem k nízké váze a miniaturním rozměrům ji můžete v pohotovosti nosit u sebe a kdykoli použít. Nejvíce jsem ocenil přirozenou barvu a široký vertikální i horizontální úhel osvětlení. LV

Led Lenser Neo

Miniaturní čelová svítilna

Dodává: MORIS design

Infocena: 827 Kč

Více info na www.LedLenser.cz

Úvazek **Beal Ellipse**

Model Ellipse mě na první pohled zaujal především díky absenci vyměkčení. Výrobce ovšem na lezcovo pohodlí nezapomněl a vsadil na svou novou výrobní technologii zvanou Web-Core. Jejím cílem je, aby při pádu nebo visu docházelo k co nejlepšimu rozložení tlaku do boků a stehen. Jádrem tvoří polotuhá tvarovaná výztuha v pasu i v nohavičkách. V podstatě jde o široký, ale tenký nosný popruh, řezaný laserem do přesného tvaru. Na něj je napevno nalamínovaná vnitřní i vnější tkanina, takže vše tvoří jeden kompaktní celek. K výztuze jsou našité užší vnější popruhy s přezkami, jejichž pevnostní švy jsou chráněny vnější tkaninou. Nedochozí tak k jejich odírání o skálu. Vnější popruhy jsou příjemně měkké a snadno procházejí malými kovovými přezkami s modrou eloxovou úpravou. Tyto přezky jsou na úvazku celkem čtyři, dvě v pase a dvě na nohavičkách. Na nošení lezeckého „cajku“ slouží čtyři tvarovaná plastová oka. Ta jsou předechnuta směrem od těla kvůli snazší manipulaci s materiálem. To ovšem přináší i nežádoucí efekt – při lezení komínů nebo koutů poměrně snadno může dojít k jejich oděru, což se mi ostatně i stalo. Líbí se mi ovšem jednoduchá pouška na plastové materiálové karabiny na bocích, která jsou ušita ze stejné tkaniny jako vnější část úvazku. Řešení je to velmi jednoduché, lehké (naměřená velikost „2“ 446 g) a hlavně funkční.

Telefon **Cat B100**

Výrobce Cat si rozhodně neláme hlavu s nízkou hmotností a design jejich telefonů zřejmě nepodněcuje diskuse mezi členy vyššího managementu. Cat, a především testovaný model B100, klade důraz zejména na vysokou odolnost při libovolném použití v outdooru.

Cat B100 je cvalík (123,5 × 56 × 17,5 mm) fungující na platformě MTK Nucleus, tedy nejedná se o smartphone. Naměřená hmotnost včetně 1150mAh akumulátoru a SIM je 138 gramů. Funguje na frekvencích 850/900/1800/1900 MHz, zvládá 3G a disponuje 2.2" QVGA displejem; bohužel nepodporuje Wi-Fi.

Jedna z největších předností telefonu je podle mého názoru vodotěsnost a prachu- vzdornost podle IP67, telefon by tedy měl vydržet 30 minut v hloubce 1 metru. To jsem sice nezkoušel, nicméně z mého pohledu dostatečné prověření proběhlo při kajakování na divoké vodě jak na řece v Rakousku, tak na umělém kanále v ČR. I po několika hodinách ponožování a ostříkování vodou do telefonu nijak nenateklo. Ještě bych dodal, že zdířky pro micro USB a 3,5mm audio jack jsou kryty poctivými zásepky, za které nezateká a vše nasvědčuje tomu, že za ně ještě dlouho zatékat nebude.

Výrobce dále garantuje odolnost vůči pádu z 1,8 m a zmíněné garanci také odpovídá šasi telefonu tvořené gumou a hliníkem. Jednak kvůli použitým materiálům a jednak díky zaoblenému tvaru rohů telefon vydržel všechny pokusné pády a hody, z nichž některé byly o dost drsnější, než aby se vešly do škatulky „pád z 1,8 m“.

Kapacitu akumulátoru hodnotím jako více než dostatečnou. Při prvním týdnu testování jsem telefon využíval spíše sporadicky a po 8 dnech příležitostných hovorů a odesílání SMS se stav baterie drží okolo 80 % – výrobce udává pohotovostní režim až 23 dnů. Na závěr už jen několik parametrů: procesor Media Tek MT6276W, vnitřní paměť 50 MB, slot na micro SD kartu, 3MP fotoaparát, QVGA 30 fps video, rozsvícení nouzového světla hardwarovým tlačítkem. MS

Co se nám líbí

- Voděodolnost a prachuvzdornost
- Šasi z kombinace gumy a hliníku

Cat B100

Outdoorový odolný telefon

Dodává: TCCM

Infocena: 3 800 Kč

Více info na www.CatPhones.com

Na závěr si nechávám to nejdůležitější – svůj dojem při nošení. Víte, ono je v podstatě jedno, jestli je úvazek prošípovaný hi-tech technologiemi, ať už se jmenují WEB CORE nebo třeba Pepík. Důležité je, aby to fungovalo. A věřte nebo ne, u sedáku Ellipse to funguje. Navíc je pohodlný i při chůzi, takže o něm ani moc nevíte. A to i navzdory tomu, že jeho nohavičky bych se nebál označit jako velmi široké. Ačkoli považuju technické řešení vzhledem k pohodlí za zdařilé, nemohu dát ruku do ohně za dlouhodobou mechanickou odolnost úvazku. Mám na mysli okraje pasu, které nejsou lemovány přehnutými popruhy jako řada jiných sedáků. Ellipse bych tedy vyloženě nedoporučil pravověrným pískářům, hoblující těla v úzkých komínkách. Spíše bych ho označil za univerzál na sportovní cesty, lezení v horách i v ledu. Jeho skladnost jistě ocení i každý vysokohorský turista s malým batohem. KV

Úvazek Beal Ellipse

Horolezecký úvazek

Dodává: Total Outdoor

Infocena: 1 590 Kč

Více info na www.beal.cz

Co se nám líbí

- Rozložení tlaku do boků a stehen při odsednutí
- Vnější tkanina chránící nosné popruhy

Revoluční outdoorový vařič na cesty

Najdi si svou prodejnu na www.norskamoda.cz

JETBOIL FLASH

- úsporný
- lehký
- skladný
- rychlý
- bezpečný

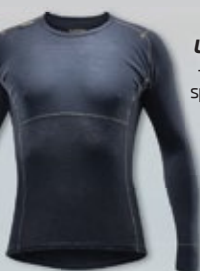
Vybavte se na cesty tím nejlepším!

DEVOLD®

VLNĚNÉ OBLEČENÍ

ODLEKÁ NORY OD ROKU 1853

Nejstarší vlněné oblečení na světě!

Unikátní DEVOLD Wool Mesh

- 100% vlněné merino triko se speciálním úpletem, vyvinutým pro aktivní sportovce
- skvěle odvádí vlhkost a výborně větrá

NANSEN svět

slušivý oděv pro každou příležitost před 100 lety, dnes a za 100 let

norskamoda.cz

Najděte si svou nejbližší prodejnu na www.norskamoda.cz

RECENZE VYBAVENÍ

Lano Singing Rock Mystic

Mystic je jednoduché lano, které jsem si oblíbil jednak kvůli užitným vlastnostem, jednak kvůli neotřelému vzhledu. Zajímavá je také konstrukce lana Single Tech. To znamená, že struktura opletu je tvořena jednotlivými prameny, a nikoli jejich páry, jak je obvyklé. Díky tomu působí lano na omak znatelně uhlazenějším dojmem.

Výrobce uvádí, že přínos této technologie je i ve zvýšené mechanické odolnosti opletu. To tradičně ukáže až delší čas, a proto nelze toto tvrzení potvrdit po krátkém seznámení. Když jsem se zmínil o odolnosti, tak tou nikterak neoplyvám termotransferové značení konců lana. Hned během prvního použití se označení lana slouplo z obou konců, což nepotěší.

Za povedené naopak považuju obě zakončení lana, kdy posledních přibližně 15 mm přechází z průměru 10,1 mm do zúžení, ve kterém je jádro pevně spojeno s opletem. Ten je u popisovaného modelu s označením „dry“ ošetřen teflonovou impregnací. Co se týká běžně udávaných parametrů lana, připomněl bych 9 normovaných pádů, což považuju za slušnou hodnotu. Hmotnost 68 g/m pak spíš za průměrnou.

Co se nám líbí

- Neotřelý vzhled
- Prokluz lana jistítkem

Celková manipulace s lanem na mě nejdřív působila docela nezvykle, jakoby umělým a tužším dojmem. Způsobuje to zřejmě impregnace, která je zpočátku na každém novém laně znatelná. Časem možná změkne, ale zatím bych lano označil spíš za tvrdší. To mě nutilo dbát víc na utahování uzlů. Na druhou stranu pak i po pár menších pádech, které jsem z testovacích důvodů absolvoval, šel uzel snadno rozvázat. Rovněž prokluz lana jistítkem nezpůsoboval žádné obtíže. KV

U výrobce došlo u první výrobní šarže k záměně vzoru opletu, takže ačkoli má recenzované lano impregnaci, na webu je uvedeno s tímto vzorem jako bez impregnace. U dalších šarží už je vše v pořádku.

Lano Singing Rock Mystic dry 10,1

Horolezecké jednoduché lano

Dodává: Singing Rock

Infocena: 4 080 Kč

Více najdete na www.SingingRock.cz

Co se nám líbí

- Fotochromatická skla
- Moderní a zároveň příměřený design

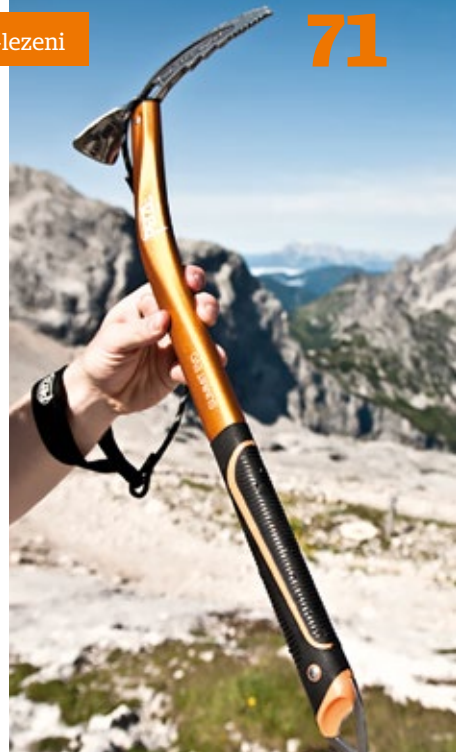
Cepín **Petzl Summit Evo**

Na nadcházející sezonu si francouzský výrobce horolezeckého a speleologického vybavení připravil celou sérii nových turistických cepínů a já měl tu možnost otestovat model pojmenovaný Summit Evo, který převzal několik prvků ze současného technického horolezeckého cepínu Summit a dále i zcela nový design topůrka a několik dalších prvků.

První, čím Summit Evo zaujme, je velmi povedená kovaná hlava cepínu – hrot i lopatka jsou vyrobeny z jednoho kusu kalené oceli, a celek tedy působí velmi odolným a trvanlivým dojmem. Dodejme, že kované hroty bývají standardně většinou až u lezeckých cepínů. Ze stejného materiálu je vyrobený i spodní hrot, který velmi dobře drží na ledu a dopomáhá bezproblémové penetraci cepínu i do tvrdého sněhu. Hlava i spodní hrot jsou vybaveny také dostatečně velikým otvorem na provaknutí karabinou, případně provlečení smyčkou.

Topůrko je vyrobeno z lehké slitiny hliníku (T7075) a je tvarováno technologií Hydroform, kdy je materiál ohýbán pod tlakem vody. Vznikají tak velmi lehké a pevné struktury. V horní části je topůrko mírně zahnuté, což zaručuje příjemnější zasekávání ve strmém terénu a zároveň je lépe chráněna ruka držící cepín. V dolní části je naopak topůrko rovné, aby byla zajištěna dobrá penetrace do sněhu při lezení (sněhových a firmových) žlebů. Pro náročnější uživatele bude určitě dobrou zprávou možnost použití podpěry Trigrest (prodává se samostatně). Jedinou drobnou nevýhodou Summit Evo je podle mě pogramovaná rukojeť, která zřejmě bude mít relativně krátkou životnost, neboť toto místo turistického cepínu dostává nejvíce zabrat. Naopak se mi velmi líbilo dodávané poukto, sešitě z kulaté reep a popruhové smyčky. Je minimalistické, přitom variabilní, lehké, nikde neprekáží a pohodlně se nandává i sundává z ruky.

Celkově se jsem s cepínem byl při prvním testování na Dachsteinu spokojen. Je přijatelně lehký (400 g při délce 52 cm), dobře vyvážený, takže i jeho zaseknutí není obtížné, je perfektně zpracovaný, a navíc vybavený kovanou hlavou. *OV*

Cepín Petzl Summit Evo

Turistický cepín

Dodává: Vertical Trade

Infocena: není k dispozici

Více info na www.vertical.cz

Brýle **Julbo Montebianco Cameleon**

Julbo Montebianco jsou sluneční brýle klasické konstrukce určené pro ledovcovou turistiku, ale i pro běžné nošení. Na trh jsou dodávány ve třech modelech s třemi různými typy skel, které se liší mírou a způsobem zatmavení. Já jsem otestoval Montebianco se skly Cameleon, tedy samozatmavovacími, s ochranou očí stupně 3–4 (4 značí nejvyšší stupeň zatmavení pro VHT vůbec).

Konstrukce brýlí je celoplastová, s vkusně umístěnými a vyjímatelnými bočními chrániči. Na pohled i na dotek působí brýle značně bytelně, takže by měly vydržet i nějaký ten náraz a tvrdší zacházení. Přesto váží pouze 30 g. Co ovšem dělá brýle brýlemi, jsou skla. Zde použitá skla Cameleon byla jedna z těch nejlepších, skrz která jsem se kdy koukal. Jsou fotochromatická (samozatmavující), polarizační a s antifog (nemlžící) úpravou. Rozsah slunečního filtru je 3–4, takže by měl pokrývat všechny aktivity v horách při jakémkoli oslunění. Skla samozřejmě poskytují 100% ochranu proti UV záření.

Hlavní testování brýlí proběhlo při výstupu na Gran Paradiso v Itálii, kde jsem je mohl vyzkoušet ve všech myslitelných světelných podmínkách – od prudkého slunečního záření přes zataženou oblohu po mlhu a sněžení. Díky univerzální hnědé barvě skel bylo velmi příjemné používat brýle při všech světelných podmínkách, ale svoje největší přednosti předvedly na ledovci při ostrém slunečním světle. Všechny technologie obsažené ve sklech se opravdu činily, pohyb i pohled s brýlemi byl velice komfortní a po celém dnu venku na slunci jsem necítil unavené ani jinak podrážděné oči. Svou funkci splnily i vyjímatelné boční chrániče, které i přes malé rozměry

bránily odraženým slunečním paprskům dopadat z boku do očí. Periferní vidění bych díky velkým a chytře tvarovaným sklům označil také jako nadstandardní. Jako přednost bych ještě vyzdvihl, že brýle nebylo nutné sundávat ani po přechodu z venkovních do vnitřních prostor, jelikož změna zatmavení a přizpůsobení skel byla velmi rychlá.

Hledání negativ na těchto brýlích je dost složité, protože firmě Julbo se povedlo vytvořit opravdu univerzální a na nošení velice příjemné brýle, které se neztratí při žádné outdoorové aktivitě a udělají parádu i ve městě. *JK*

Julbo Montebianco Cameleon

Univerzální sluneční brýle

Dodává: Outdoor Concept

Infocena: 3 899 Kč

Více najdete na www.rockpoint.cz

Jetboil Joule

Plynový vaříč s výměníkem

Dodává: Norská móda

Infocena: 4 821 Kč

Více info na www.NorskaModa.cz

Vaříč **Jetboil Joule**

Myslel jsem si, že nové modely plynových vaříčů mě už nepřekvapí, ale pravdou je opak! Výkonem i velikostí nádoby měl Jetboil Joule pro skupinu 3–5 lidí velmi překvapit. Vaříč je na standardní kartuše EN417 a s izobutanovou náplní by měl beze ztráty výkonu spolehlivě fungovat i při -12°C . Jeho výkon je uváděn 10 000 BTU (3 kW/11 MJ/h), což je na plynový vaříč skutečně hodně. Zároveň jde samozřejmě plynule regulovat a zapálit je ho možné piezoelektrickým zapalováním. Další nedílnou součástí vaříče je 2,5litrový hrnec s tepelným výměníkem Fluxring, který je při vaření dvěma bajonetovými západkami pevně spojený s vaříčem. Povrch hrnce navíc kryje neoprenová tepelná izolace, která dále zvyšuje rychlost ohřevu tím, že brání ochlazování okolním vzduchem. Zmíněný obsah nádoby je dost velký pro 3–5člennou skupinu. Také příprava vaříče do provozu je snadná a rychlá: z hrnce vyjmeme vaříč (není-li nasazena, umístíme kartuši) spojíme jej s hrncem, naplníme vodou, zapálíme a takřka okamžitě můžeme využívat plný výkon vaříče na přípravu jídla. Ohřev dále zrychluje průhledná poklice se sklápěcím oúškem, vybavená z jedné strany 18 otvory pro únik páry, a usnadňuje slévání vody třeba z těstovin, brambor apod. Práci nám usnadní i 15 cm dlouhá sklápěcí a spolehlivě fixovaná izolovaná rukojeť.

Abych byl také kritický, neodpustím si několik zatím spíše doměnek. Neoprenový obal se dá sice sundat, ale bude se zřejmě dost špinit od jídla, které nám při vaření „uteče“. Jako nevýhodu také vidím, že se na vaříč nedá použít jiné nádobí, než dodaný hrnec. Naopak kladně hodnotím zajímavou vychytávku pro horské využití, kdy se přepokládá vaření na zcela nechráněném místě bez rovného místa na vaříč (např. bivač na hřebeni). Pro tento případ je možné dokoupit sadu s větrolamem a systémem k zavěšení do prostoru.

Impregnace **NanoConcept Nano**

Jednou z vlastností, které musí mít vybavení do deštivých podmínek, je kvalitní vodoodpudivá úprava. Ta nejenže odpuzuje vodu a snižuje nasákavost, ale také urychluje vysychání. Ani zde se vývoj nezastavil, a tak výrobci představují nové typy impregnací s dlouhodobější „přilnavostí“ k materiálu a snadnější aplikací.

Jednou z posledních novinek v ČR jsou impregnace výrobce NanoConcept. Jde, jak už název napovídá, o výrobek založený na moderní nanotechnologii. Není to tedy běžná impregnace na chemické, tukové či silikonové bázi. Výhodou má být podle výrobce vysoká účinnost a dlouhá životnost úpravy a dále přívětivost k životnímu prostředí, což podtrhuje i použití mechanického rozprašovače. Hned při prvním nanášení se ukázalo, že mechanický rozprašovač je vhodnější na větší plochy třeba u oblečení, ale u bot, které jsou menší a s více záhyby, není ideální. Při silném stisknutí dochází k velkému rozstříku a při slabším se naopak tekutina tolik nerozpráší. Příjemné je, že impregnace je na vodní bázi, jde tedy o čistou tekutinu téměř bez zápachu.

U testovaných celokožených bot jsem jednu botu ošetřil impregnací a jednu nechal v neimpregnovaném stavu. Výsledkem bylo, že impregnovaná bota nasála 90 gramů vody a neimpregnovaná 106 gramů, tedy o cca 18 % více, impregnace tudíž snižuje množství nasáté vody a urychluje i následné schnutí (impregnovaná bota schnula více než dvakrát rychleji). Podobně impregnace obstála i u lehkých běžeckých bot, které se tak sice nestanou nepromokavé, ale voda z povrchu lépe stéká a rychleji schnou. Dobrých výsledků dosáhla impregnace také u obnovení vodoodpudivé úpravy membránové bundy.

Od firmy NanoConcept jsem vyzkoušel i tekutinu na ochranu brýlí, která slouží k ošetření povrchu skel, kde následně pomáhá proti zamlžování, ale také usazování nečistot. Nečistoty se usazují, ale stačí je sfouknout a brýle jsou znatelně čistější.

Celkově tedy můžeme říct, že impregnace NanoConcept funguje na určených materiálech a plní to, co výrobce slibuje, tedy funkční impregnaci. JH

Co se nám líbí

- Šetrnost k životnímu prostředí
- Možnost použití na kůži i textilu

NanoConcept Nano

Impregnace na kůži a textil

Dodává: Ing. David Hrazdil, distributor pro ČR

Infocena: 350 Kč (250 ml)

Více info na www.Nano-Concept.cz

Vaňič je v době uzávěrky podrobován náročnému testu v horách Kyrgyzstánu a výsledek této prověrky zveřejníme na webu Světa outdooru. Na závěr už jen uvedu parametry výrobce: litr vody vře po 2 m 40 s, 230g kartuše hoří 60 minut a uvaříme na ní 24 litrů vody. PK

Co se nám líbí

- Velkorysý objem nádoby
- Účinnost výměníku

Co se nám líbí

- Příjemný materiál
- Výborná sbalitelnost

Spací pytel **Marmot Trestles 23**

Spacáky Marmot Trestles jsou nabízeny ve čtyřech variantách lišících se množstvím náplně, a tedy také teplotním určením. Pro recenzi jsme si vybrali Trestles 23, což je letošní novinka, s limitní teplotou -3,7 °C, jež odpovídá předchůdci – modelu Marmot Wave III.

Tento třísezonní spacák je mumiové konstrukce s anatomicky tvarovanou kapucí a rozšířeným prostorem pro nohy. Na straně je vybaven oboustranným zipem, který vede po celé délce a končí cca 30 cm nad spodním koncem spacáku. Méně běžné je umístění dalšího zipu (jednostranný, délka 50 cm) v oblasti nohou, který poslouží jak při posezení venku u ohně, tak v noci, pokud je teplo a chcete odvětrávat nebo získat volnější prostor pro noční převalování. Oba zipy jsou opatřeny zateplovací vnitřní légou a jsou vsity tak, že přivřít do nich materiál je velmi obtížné.

Zajímavostí je absence vnitřního zateplovacího límce, který možná bude někomu chybět, já však jeho absenci vítám. Kromě opravdu nízkých teplot jej ve spacácích prakticky nevyužívám. Rád se v noci obracím a jeho přítomnost si většinou uvědomím pouze tehdy, když mě tlačí při spaní. Samozřejmě jde o můj osobní názor. Mnohem víc ale oceňuji dobré řešení u stahování otvoru kolem obličeje, které je u Trestles vyřešeno dvěma jednoručními samosvorkami, jež fungují perfektně. Horní stahování je řešeno pevnou tkaničkou a spodní pruženkou.

Pro izolaci Marmot používá vlastní náplň, kterou nazývají SpiraFil. Ten kombinuje dutá vlákna, jejichž hlavní funkcí je udržovat optimální loft, s drobnými PE vlákny, která umožňují lepší sbalitelnost a spacímu pytli dodávají příjemnou měkkost. Použita je šindelová konstrukce (Marmot ji nazývá Wave). Trestles je na dotyk měkčí a komfortnější než původní model Wave a obdobné materiály jako u staršího modelu by měly zajistit i dlouhodobý vysoký loft, tak jak jsme zvyklí z řady Wave. MS

Marmot Trestles 23

Spací pytel

Dodává: Martin Rak

Infocena: 2 890 Kč

Více info na www.marmot.de

MÁRA HOLEČEK DŮVĚŘUJE LEZECKÉMU VYBAVENÍ **ROCK EMPIRE**

WWW.ROCKEMPIRE.CZ

Antarktida, vrchol úspěšně zdolání!

Monte Šamila, Antarktida

Rovně

**ROCK
EMPIRE**
READY TO CLIMB

20
years

Batoh Osprey Talon

Do ruky, nebo spíše na záda, se nám dostal batoh Osprey Talon o objemu 22 l, nejprodávanejší batoh světového výrobce pro aktivní outdooráky. Líbil se nám především pohodlný nastavitelný zádočný systém, nízká hmotnost a několik drobností, které podtrhly jeho určení. Batoh je koncipován jako cyklistický, ale svoje využití najde i při jednoduchých pěších túrách. Měli jsme možnost jej vyzkoušet převážně při několika vícedenních vyjíždkách na kole od brdských stezek, přes velkolepý okruh Brenta Bike, až po Karwendel. Co nás jednoznačně zaujalo, je jeho váha, a to necelých 500 g. Talon je velmi lehký, a pokud si jej pořádně nenaložíte, tak ho na zádech téměř neucítíte. Pravdou je, že použitý materiál může vzbudit obavy ohledně výdrže, ale z vlastní zkušenosti můžeme říct, že snesl i hrubší zacházení bez újmy.

Co je pro Osprey typické, je množství různých vychytávek. Velmi praktický je například klip na uchycení helmy, umístěný na čele batohu, či poutko na trekové hole uzpůsobené tak, abyste při jejich upevnění či odebírání nemuseli batoh sundat ze zad. Mezi další přednosti patří velké

kapsy na bederním pásu; rozhodně se nejedná o titěrné kapsičky, do kterých nedáte víc než kapesník, a tak pojmulý například celoprstové rukavice, sadu imbusů či peněženku, zkrátka věci, které chcete mít hned při ruce. Objem 22 litrů je tak akorát na jednodenní horskou túru či celodenní cyklovýlet, ale dovedeme si představit, že ti, kteří se umějí zabalit „na lehkou“,

Osprey Talon 22l

Batoh

Dodává: Outdoor Concept

Infocena: 2 399 Kč

Více najdete na www.RockPoint.cz

Batoh Camelbak BFM

Kvalitní a zajímavou alternativu typicky bojových batohů, se kterými můžete nejen absolvovat cvičení Aktivních záloh české armády nebo airsoftové bitvy, ale také bez nežádoucí pozornosti chodit do školy nebo práce, je batoh Camelbak BFM Foliage 45 L.

Trošku zamrzí, že batoh, aspirující na třídačku, nemá jednoduchý systém výškově nastavitelných popruhů. Systém na přitažení popruhů dozadu – a tím i lepší fixace batohu k zádkám, což je důležité při postupu terénem – je na rozdíl od konkurence zbytečně složitý. Za takovéto situace bude v případě přípravy na vícedenní pochod nutno batoh pečlivě zabalit, aby se hned na konci prvního dne neozvala ramena nebo páteř. Naproti tomu polstrování zad je velmi příjemné. Rovněž bederní pás je pohodlný, i když by bylo dobré, kdyby byl delší – v takovém případě by na něm mohla být vazba Pals nebo Molle pro pohodotovostní upevnění další výstroje.

Naopak na přední straně vazbu Pals batoh má, což objektivně zvyšuje objem nesených věcí. Naměřená hmotnost prázdného batohu vyrobeného z Cordury je 2500 g při objemu 45 litrů. Součástí je i třílitrový vak na vodu značky Camelbak. Na konstrukci batohu i vodního rezervoáru se podíleli kromě zahraničních expertů i vojáci US Army a tak má kromě několika ryze praktických vychytávek,

typických pro tento druh batohů, i registrovanou značkou chráněný systém Antidote.

Ramenní popruhy jsou dostatečně široké a pohodlné. Obsahují i tři páry poutek a několik plastových oček, na která se během přesunu dá zavěsit další výstroj – např. dalekohled nebo fotobrašna, což nám uvolní ruce. Boční kapsy jsou také prostorné, vejdou se do nich třeba plnítka na airsoftové kuličky, náhradní baterie, obvazy apod. Výbornou vychytávkou je to, že vnitřní kapsy jsou ze síťoviny. To jednak umožňuje rychlejší orientaci uvnitř batohu, druhak se tím šetří váha. Plastové zipy působí velmi robustně, výhodou je i očko ze šňůrky na jezdcí, které umožní pohodlné rozepnutí třeba i v rukavicích. Navíc většina zipů je obousměrných. Testovaný vzorek je v odstínu foliage, která ve městě působí zcela nenápadně. Batohy Camelbak BFM 45 L se ale vyrábějí i v několika dalších barevných variantách: černé, oblíbené pouštní coyote, maskování ACU, ABU nebo v současné době armádní a policejní kamufláž multicam.

Závěr? Výborná volba a využití pro military fandy, a hlavně airsoftisty, kteří se zaměřují na US Army a chtějí být cool. Výhodou je, že batoh nepůsobí příliš vojensky (má i držadlo na nesení v ruce), což je v případě cest do některých částí světa jen dobře. **PB**

Camelbak BFM Foliage 45 L

Army batoh

Dodává: Marines-Shop

Infocena: 5190 Kč

Více najdete na www.Marines-Shop.cz

do něj dají i celovíkendovou výbavu. Na zádech sedí velmi dobře, a to i při prudkých a technických sjezdech. Odvětrání zajišťuje síťované polstrování. Člověk nemůže čekat stejný průvan jako u zádočných systémů pouze se sítkou, ale svou funkci plní podle nás nadprůměrně dobře. Do Talonu je možné vložit i hydrovak, který najde místo přímo za zády, a je tak oddělen od hlavní komory. Co bych vytkl, je skutečnost, že v Talonu není integrována pláštěnka, u cyklistického batohu bych ji určitě očekával, ale jde ji dokoupit.

Jak už jsme u Osprey zvyklí, jedná se celkově o praktický a všestranný batoh s nízkou hmotností, výbornou ergonomií a množstvím drobných a promyšlených detailů, které oceníte jak při jízdě na kole, tak i při turistice. *MS a VU*

Co se nám líbí

- Nízká hmotnost
- Perfektně sedí na zádech

Bunda **Direct Alpine** Highlander

Bavlněnou bundu s úpravou HydrophobicExtreme jsem měl možnost vyzkoušet mimo jiné během čtrnáctidenního pobytu ve francouzských Alpách, kde jsem ji poctivě odnesl za každého počasí. Ve velmi intenzivním dešti bunda začala protékat asi po 45 minutách primárně v místech švů, což je velmi dobrý výsledek s ohledem na to, že se nejedná o membránu. Na povrchu látky se i nadále tvořily stékající kapky. Bunda je celorozepínací, s dvěma kapsami na bocích a jednou na prsou. Na kapsách i hlavním rozepínání bundy je použit voděodolný zip, v případě hlavního zipu ještě překrytý vnitřní lěgou.

Stahování bundy najdeme jak v pase, tak ve spodním okraji. Díky tomu se dá Highlander ideálně přizpůsobit postavě. Kapuci s dvojí regulací nastavíte tak, že nepřekáží ve výhledu při jakémkoliv pohybu hlavou. Střih bundy byl laděn společně s lukostřelcem Tomášem Hanušem, takže u ní najdeme takové vychytávky, jako nabíraná záda v oblasti ramen či například možnost na pravém boku rozepnout větrání po celé délce bundy. To člověk ocení nejen při sáhnutí do toulce (což zřejmě nebude ten nejčastější případ), ale jde využít i pro rychlý přístup k čemukoliv, co zrovna máte na opasku.

Jedinou výtku bych měl k zakončení rukávů. Bunda má rukávy zakončené ještě vnitřním rukávem z pružného materiálu – tak jako to známe například u softshellových bund – což je skvělé. Bohužel rukáv samotný je zakončen jen pružným okrajem bez možnosti jakékoliv regulace. Tady bych ocenil alespoň suchý zip, tato přepínka by pak ale překážela lukostřelcům. Výrobce ovšem chystá i model se střihem typu anorak a právě širšími rukávy.

Highlander pro mne představuje ideální bundu na většinu aktivit v přírodě. Zároveň si ji můžete pohodlně obléct i do města. Bunda přirozeně dýchá, má přírodní barvy, nešustí, nějaký ten déšť taky zvládne, pohodlně se nosí, při běžné turistice s batohem na zádech nevypadáte jako kosmonaut a večer se s ní nemusíte bát sednout k ohni. Potěší také to, že bunda je kompletně ušita v České republice. *VU*

Co se nám líbí

- Olejofobní, hydrofobní úprava
- Zajímavý střih a použitý materiál

Direct Alpine Highlander Man

Bavlněná bunda

Dodává: Direct Alpine

Infocena: 4 990 Kč

Více najdete na www.DirectAlpine.cz

Bunda **The North Face Verto Micro**

Bunda Men's Verto Micro je zajímavě řešená, velmi lehká bunda pro pohybové aktivity v oblastech se sníženou teplotou a možným silnějším větrem. Přednostmi jsou (kromě naměřené hmotnosti 264 g) celková odolnost vůči větru a zateplení těla a krku. Verto Micro je na první pohled netradiční oproti běžně známým bundám, kdy se střídají oblasti s důkladným zateplením přes tenký větruodolný materiál až po prodyšnější oblasti v podpaží a vzadu na krku.

Střih je řešen tak, aby nevadil jakémukoliv pohybu, při vzpažení nedochází k posunu bundy vzhůru. Pas je nestahovatelný, v místech s peřím má neměnnou velikost, zatímco na bocích, kde je tenký materiál odolný vůči větru, se v něm skrývá zašitá stahovací guma, takže bunda vhodně přiléhá. Peřím je naplněná celá přední část bundy, stejně jako krk po celém obvodu. Na ramenou je částečně z přední strany, dále shora, a hlavně vodorovně vzadu napříč přes záda větruvzdorný pruh, který je pouze v malé části uprostřed přerušen prodyšnou částí určenou k odvětrávání. Zbývající část zad bez tohoto pruhu je opět důkladně vyplněna peřím. Rukávy jsou celé z větruodolného materiálu, s výjimkou odvětrávání v podpaží, které je řešeno vsazeným prodyšnějším materiálem. Zip je zevnitř krytý légou, která není zateplena, a odolává tak plnohodnotně pouze větru. V přední části bundy jsou na rozhraní peří a větruvzdorného materiálu dvě kapsy – velikostně a tvarově tak akorát velké, od vnitřku bundy jsou navíc odděleny dvěma vrstvami materiálu.

Rukávy jsou dostatečně volné pro použití cibulového systému oblékání s mnoha vrstvami.

Zakončení rukávů je provedeno dvoucentimetrovým pružným pruhem bez možnosti stahování, což mně osobně nevadilo, ale v redakci jsem se setkal i s opačným názorem. Kapuce je přiměřeně velká a přesně kopíruje tvar hlavy, takže za ní nikde nezafukuje. JP

Co se nám líbí

- Poměr zateplení, hmotnosti a sbalitelnosti
- Výborně tvarovaná kapuce

The North Face Men's Verto Micro Hoodie

Hybridní zateplovací bunda

Dodává: The North Face

Infocena: 4 290 Kč

Více informací na www.TheNorthFace.cz

Bunda **adidas Terrex Korum**

V dnešní době alespoň jeden zástupce péřového svetrů nechybí snad u žádné zavedené outdoorové značky, ať už zahraniční nebo tuzemské. Ani adidas v tomto ohledu není výjimkou a já měl letos na expedici v Kyrgyzstánu příležitost otestovat svršek na pomezí péřové bundy a péřového svetrů adidas Terrex Korum.

Ať už o Korumu budeme mluvit jako o svetrů či bundě, parametry jsou jasné: náplň z husího prachového peří 90/10 s plnivostí 700+ je z vnější i vnitřní strany ukryta v polyamidové tkanině s ripstopovou úpravou. Kapuce je k bundě napevno připevněná a po obvodu obličje ji nejde nijak stáhnout. To ovšem neznamená, že by špatně držela – ba naopak, díky našité pružné gumě a možnosti jednoručního stažení na zátylku drží kapuce překvapivě dobře. Další stahování pak najdeme na pravé i levé straně pasu; u rukávů stahování opět chybí – to zřejmě kvůli maximálnímu snížení hmotnosti, která při velikosti M činí 402 g.

Přestože adidas tlačil hmotnost dolů velmi intenzivně (o tom svědčí i použitá konstrukce se studenými švy), nešetřil přitom na robustnosti zipů, které jsou všechny kvalitní YKK se solidně vypadajícími kovovými jezdcí. Hlavní zip je navíc opatřen légou s nášivkou tužšího materiálu, díky které se jezdec při zapínání nezasekává. Kapsy na bundě najdete celkem tři: jednu náprsní a dvě boční, do kterých se bohužel nedostanete při zapnutém bederáku. To je sice škoda, ovšem do pravé boční kapsy je možné po chvíli dřiny bundu zabalit a vzniklý váček zajistit zipem, což jsem nejen v Kyrgyzstánu rád a hojně využíval. Všechny zipy jsou zakončené garáží. Bundu jsme po dobu expedice používali při brzkých ranních startech ze základního tábora, při pauzách přes den a večer při vaření a lelkování okolo stanu. Příjemné po celou dobu akce bylo, že Korum při použití ve výšce mezi 4 a 5 tisíci metry

Adidas Terrex Korum Hooded

Lehká péřová bunda/Péřový svetr

Dodává: Adidas

Infocena: 6 690 Kč

Více info na www.adidas.cz/outdoor

Bunda Warmpeace Keswick 3in1

Keswick je nepropro bunda s vpínací vnitřní zateplenou vložkou, kterou je možné použít samostatně, odtud doplněk 3in1 v názvu. Tři možné kombinace a určení do přírody i do města signalizují univerzální využití.

Střih je střídmy a podřízený snadnému vpínání vnitřní bundy. Celek nepostrádá atributy nepropro bundy do špatného počasí, jako jsou podlepené švy, pevná kapuce či robustní materiál. Nehledá módní linie, ale s ohledem na ambice použití ve městě nenabízí ani čistě sportovní vzhled. Ve dvou směrech stahovatelná kapuce se dá složit do límce, který je tím pádem tužší a robustnější, což by se nakonec dalo říci i o celé bundě. Materiálem je odolný laminát Shell Tec Tight s parametry nepromokavosti 20 m vodního sloupce, prodyšnosti 20 litrů/24 hodin a s vnitřní mikrosíťovanou vrstvou.

byla tak akorát zateplená, nijak neomezovala v pohybu a podle našich zkušeností při zátěži slušně odváděla vlhkost – zřejmě i díky prodyšnějším panelům z počesaného strečového materiálu v podpaží. MS

Co se nám líbí

- Sbalitelnost do vlastní kapsy

Vnitřní bunda jde cestou moderních zateplených prošívaných bundiček. Izolační materiál Primaloft je svrchu krytý nylonem a zevnitř černou počesanou tkaninou, příjemnou na dotek. Vnitřní bunda má dvě postranní kapsy na zip a malý stojáček, který dobře kryje krk.

Když zapnete zip kompletní sestavy, máte pocit, že se vás sychravé ani deštivé počasí netýká. Na přelomu letošního srpna a září jsme kvalitu tepelné izolace moc neprověřili, ale dešťovou zkoušku jsme provedli úspěšně a s dobrým výsledkem. Bouřka v Krušných horách přišla jako na zavanou. Ochrana proti vodě věnoval výrobce zvlášť důkladnou pozornost, dvě horní svrchní kapsy mají voděodolný zip a spodní velké kapsy mají snad až předimenzovanou légu. Hlavní obousměrný zip je kromě légy pojištěn suchými zipy a má po jednom druhu nahoře i dole. Větrání v podpaží bunda nemá. Námi zvážena hmotnost svrchní bundy (vel. XL) je 590 g, vnitřní váží 460 g. V nabídce najdete pouze vnější černou a vnitřní modrou barevnou variantu. Dámskou obdobou je bunda Wasaga 3in1.

Bundu Keswick je možné doporučit pro všechny typy pomalejších aktivit v horších klimatických podmínkách. Aktivnímu pohybu by samozřejmě víc vyhovovalo něco lehčího a vzdušnějšího. JC

Warmpeace Keswick 3in1

Bunda s vpínací vložkou

Dodává: Warmpeace

Infocena: 5 450 Kč

Více najdete na www.warmpeace.cz

Co se nám líbí

- Možnost použití jednotlivých částí samostatně
- Pěkné řešení vnitřní bundy

CREATIVE TECHNOLOGY

SWIFT 8.9 MM

Light and robust.

The ultimate lightweight rope.

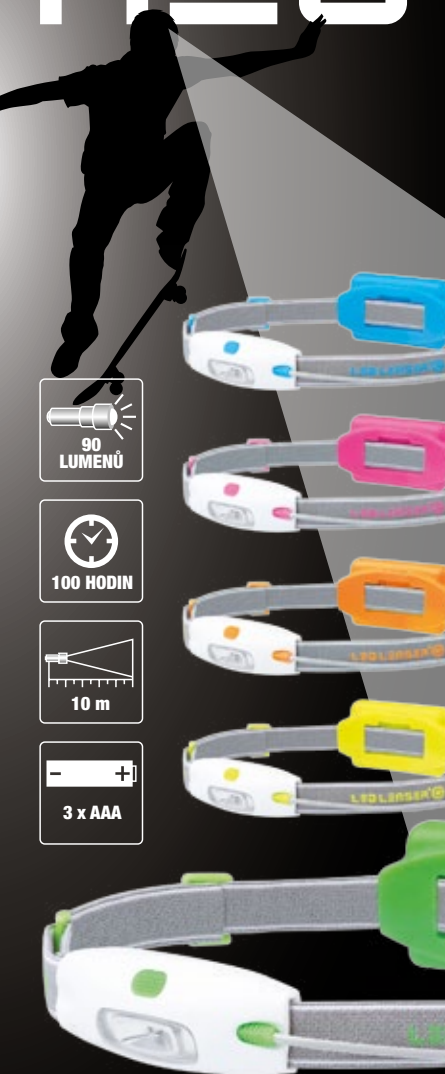
www.edelrid.de

EDELRID

LED LENSER®

NEO

NOVÁ SÉRIE ČELOVEK LED LENSER NEO

Prodejce naleznete
na www.ledlenser.cz
v sekci prodejní síť.

www.ledlenser.cz

SVĚT OUTDOORU: TIRÁŽ

TEXT REDAKCE

Svět outdooru

Svět outdooru je s nákladem 15 000 kusů
největším outdoorovým časopisem u nás.

KDE NAJDETE SVĚT OUTDOORU?

- více než 300 odběrných míst,
z toho cca 100 vlastních stojanů
v outdoorových obchodech
- 44 lezeckých stěn
- 40 vysokých škol a kolejí
- 70 ks pro horské průvodce ČSHP
- 170 ks odebírání Klub českých turistů
- 500 ks odebírání Horská služba
pro své spolupracovníky
- 1000 ks jde profesionálům
v oblasti outdooru přímo poštou
- 3000 ks pro členy Alpenvereinu
sekce Edelweis / V-Tour
- na outdoorových veletrzích,
festivalech a vybraných setkáních

CHCETE DISTRIBUOVAT NEBO DOSTÁVAT SVĚT OUTDOORU?

Napište Dáše Jursově,
jursova@svetoutdooru.cz

SVĚT OUTDOORU HLEDÁ DALŠÍ SPOLUPRACOVNÍKY DO OBCHODNÍHO TÝMU (PRODEJ INZERCE)

Nabízíme perspektivní, zajímavou a tvořivou
práci s flexibilní pracovní dobou v přátelském
týmu. Hledáme komunikativní, obchodně zdatné
a samostatné kolegy. Zkušenosti a orientace
v outdoorovém prostředí je výhodou, nikoliv
podmínkou. Strukturovaný životopis zašlete
na adresu: david.gladis@pohora.cz.

MEDIÁLNÍ PARTNERSTVÍ

Svět outdooru je mediálním
partnerem České asociace
horských vůdců, která zastupuje
horské vůdce s mezinárodní
licencí (UIAGM) a mediálním
partnerem Českého spolku
horských průvodců.

Svět outdooru 3/2014
Magazín o vybavení, cestách, expedicích
a osobnostech
Vychází 4× ročně, toto číslo vyšlo v říjnu 2014
Vydává Outdoor media s.r.o.
Fričova 3, Praha 2, 120 00
IČ 26194554

Adresa redakce:
Svět outdooru, Fričova 3, Praha 2, 120 00
Tel. 222 560 132
info@svetoutdooru.cz, www.svetoutdooru.cz

Šéfredaktor: Jiří Červinka, cervinka@svetoutdooru.cz
Redakční tým: Martin Skuhravý, David Gladis, Petr
Macháček, Jan Hotmar, Vojta Lejsek, Matěj Franěk

Spolupracovníci: Honza Novotný, Karel „Karloš“
Vidlák, Honza Haráč, Jan Štoviček, Jakub Havel,
Pavel Krupka, Ladislav Sieger, Ondřej Müller, Dáša
Jursová, Vladimír „Břeh“ Fořt, Petr „Snížák“ Sní-
žek, Jan Čermák, Petra Greifová, Kateřina Smolová

Jazyková úprava: Honza Velíšek,
slovenské texty upravila Jana Šimonová

Grafická úprava: Veronika Bracková
a Michal Běťák, www.opti-mystic.cz

Inzerce: Ondra Müller, muller@svetoutdooru.cz
David Gladis, david.gladis@hedvabnastezka.cz
Vladimír Fořt, fort@svetoutdooru.cz
Petr Snížek, snizak@pohora.cz

Tisk: Triangl Praha

Distribuce: Dáša Jursová, redakce@svetoutdooru.cz

Značky a produkty, které jsou současně registrovanými
ochrannými známkami příslušných společností,
jsou v textech použity pouze pro účely identifikace
bez označení ochrannou známkou.

Jako Reklama a PR jsou označeny články inzerenta, které
nemusejí vyjadřovat názor redakce. Neoznačené foto je
zpravidla autora textu nebo z archivu redakce. Publikované
informace nejsou úplným a uceleným návodem k pobytu
a aktivitám v přírodě a redakce nenese odpovědnost za
případné úrazy a škody vzniklé jejich nesprávným použitím.

MAGAZÍN SVĚT OUTDOORU JE ZDARMA.

© Outdoor media 2014, všechna práva vyhrazena,
registrace MK ČR E 13451, ISSN 1801-2000

SVĚT OUTDOORU POŠTOU DOMŮ JEN ZA 79 KČ ZA ROK!

Nechte si posílat Svět outdooru domů za symbolickou částku. Čtyři čísla jen
za 79 Kč. Vyplňte jednoduchý formulář na www.svetoutdooru.cz/predplatne.

Přežití kmenů oči Hazena Audela

Seriál Život v kmeni na National Geographic Channel

Instruktor přežití a průvodce divočinou Hazen Audel cestuje do nehostinných míst, aby poznal praktiky, díky kterým domorodci po staletí přežívají v nejtěžších prostředích na světě. Hazen se připojuje ke kmenům žijícím v ekvádorských deštných pralesech, poušti Kalahari či u severního polárního kruhu, aby se z první ruky naučil jejich dovednosti a dokázal přežít.

„Jednou z nejdůležitějších věcí pro přežití, kterou bych nikdy nezapomněl vzít s sebou, je svítilna, případně čelovka, protože právě světlo pomáhá řešit svízelné situace. Můžete vysílat nouzové signály, a přivolat tak pomoc, cestovat v noci v oblastech, kdy je přes den příliš horko, lovit zvěř, ale i ji v případě nebezpečí odstrašovat,“ říká Hazen v rozhovoru pro Svět outdooru. Sám ale přiznává, že pro přežití v krizových situacích není zásadní vybavení, ale především zkušenosti a znalosti, které při svých výpravách získal „na vlastní kůži“.

Průvodce seriálem, Hazen Audel, je zkušený cestovatel, dobrodruh, biolog a vášnivý antropolog, který posledních 20 let cestoval do nejdělejších míst, aby se naučil přežít v těch nejnáročnějších podmínkách. Nabyté dovednosti roky předává jako vedoucí expedic a instruktor přežití, nyní se o poznatky dělí s diváky National Geographic Channel v novém seriálu Život v kmeni.

Na vlastní kůži

V každém ze šesti dílů první série tohoto seriálu má Hazen 10 dnů k osvojení dovedností, které příslušníkům jednotlivých kmenů umožnily přežít tisíce let v nehostinných koutech Země. Sám pak vyzkouší, kde jsou hranice jeho možností. Naučí se nejen vyrábět zbraně nebo stopovat zvěř, ale přizpůsobí se i kultuře, která je u každého kmene odlišná a hraje nemalou roli v pochopení, jak se podařilo těmto kmenům přežít stovky i tisíce let v náročném přírodním prostředí.

Vědomosti a zkušenosti se po staletí v těchto kmenech dědí z generace na generaci. Pro jejich přežití je tedy nutné, aby byl tento kontinuální proces zachován i pro další generace. „Jen výroba fukacích zbraní s jedovatými šipkami ekvádorského kmene Huaorani vyžaduje sběr a použití asi třiceti různých rostlin,“ vypráví Hazen. Malé změny tradic mohou znamenat zásadní rozdíl mezi životem a smrtí či přežitím kmene.

První řada šestidílného seriálu Život v kmeni běží na obrazovkách National Geographic Channel od 26. září. Podíváme se na území kmene Samburů v Keni, navštívíme členy kmene Huaorani

✎ **Život v kmeni: Pouštní lovci – Hazen na lovu s příslušníky namibijského kmene Sanů.**

i HAZENOVY TIPY PRO PŘEŽITÍ

- Uč se od domorodců a respektuj starší.
- Nauč se rozumět místní přírodě.
- Říd' se zkušenostmi předávanými z generace na generaci.
- Využívej suroviny beze zbytku.
- Nikdy se nevzdávej!

✎ **Život v kmeni: Zabíjáci orli – Hazen s příslušníky kmene mongolských Kazaků.**

v amazonském deštném pralese, seznámíme se s kmenem mongolských Kazaků a jejich ochočenými orly skalními, žraloky budeme lovit s kmenem ze Šalamounových ostrovů, loveckou výpravu v Kalahari absolvue Hazen s namibijským kmenem Sanů a arktický život pozná s kanadskými eskymáky. Můžeme se tak dozvědět mnohé od různých kmenů z rozličných částí Země, abychom pochopili Hazenova slova: „Čím více budeme vědět, tím méně toho budeme potřebovat.“

Ideální parták na hory

LOAP St. Moritz evo

Termoizolační náplň PolyPlus Extreme z **dutého vlákna** má **skvělou úroveň loftu**, která chrání i při vysoké úrovni vzdušné vlhkosti. Vlákná jsou vyrobená ze silikonizovaného 100% PES a získávají tím **nezaměnitelnou měkkost a hebkost** podobnou peří. Spacák po namočení **rychle schne, vyniká tvarovou pamětí**. Hmotnost 1750 g, XXL rozměry 220 x 80 x 55 cm.

Více spacáků a vybavení do hor i města najdete na www.loap.cz

